

VILNIAUS UNIVERSITETAS
ANGLISTIKOS, ROMANISTIKOS IR KLASIKINIŲ STUDIJŲ INSTITUTAS

Eglė Rėklaitytė

Moters paveikslas Propercijaus ir Tibulo elegijose

Magistro darbas

Darbo vadovė dr. O. Daukšienė

Vilnius, 2018

Turinys

Įvadas	3
1. Ištikimybė	6
1.1. Ištikimoji Kintija	6
1.2. Ištikimoji Delija	11
1.3. Palyginimas	15
2. Neištikimybė	16
2.1. Neištikimoji Kintija.....	16
2.2. Neištikimoji Delija.....	21
2.3. Palyginimas	26
3. Meilė	27
3.1. Mylinti Kintija.....	27
3.2. Mylinti Delija.....	32
3.3. Palyginimas	37
4. Pyktis	38
4.1. Pykstanti Kintija.....	38
4.2. Pykstanti Nemezidė.....	43
4.3. Palyginimas	48
5. Įkvėpimas	49
5.1. Įkvepianti Kintija	49
5.2. Įkvepianti Nemezidė	55
5.3. Palyginimas	60
6. Valdymas	61
6.1. Kintija valdovė.....	61
6.2. Delija valdovė	67
6.3. Palyginimas	71
Išvados	72
Literatūros sąrašas	74
Santrauka	77
Summary	78

Įvadas

Darbo tema ir objektas

Pagrindinio darbo objektas yra Propercijaus ir Tibulo elegijos, tema – jose išryškėjantis moters paveikslas. Išsamiai analizei subjektyviai pasirinktos elegijos, geriausiai atskleidžiančios teigiamus ir neigiamus moters paveiklo bruožus. Teigiamiems bruožams atstovauja eleginės *puella* ištikimybė mylimajam-poetui (Prop. *El.* lib. IV. 7; Tib. *El.* lib. I. 3.), jos reiškiamą meilę jam (Prop. *El.* lib. I. 3; Tib. *El.* lib. I. 1.) ir jos sukeliamas poetinis įkvėpimas (Prop. *El.* lib. II. 1; Tib. *El.* lib. II. 5.). Neigiamus bruožus reprezentuoja: *domina* neištikimybė (Prop. *El.* lib. I. 16; Tib. *El.* lib. I. 6.), jos pyktis (Prop. *El.* lib. III. 8; Tib. *El.* lib. II. 6.) ir eleginio herojaus valdymas (Prop. *El.* lib. IV. 8; Tib. *El.* lib. II. 4.).

Temos problemiškas ir aktualumas

Romėnų elegijoje mylimoji vaizduojama pro poeto kuriamo asmeninio personažo, analizėje vadinamo eleginio herojumi, arba subjektu, prizmę. *Puella* – mergaitė ar moteris, kurią įsimylėjęs eleginis subjektas, *domina* – valdovė, moteris, kuriai jis tarnauja. Šiame darbe dėmesys telkiamas ne į elegijoje piešiamą išorinį *puella* paveikslą, bet į mylimosios išreiškiamas emocijas ir būdus, kaip ji jas parodo. Tai sudėtinga, nes moterį pristato pats poetas ir pateikia jų santykius iš savo perspektyvos. Todėl sunku atskirti *puella* nuo eleginio herojaus, net jeigu ji tiesiogiai į jį kreipiasi. Tyrimo problema: koks tikrasis eleginės mylimosios vaidmuo? Nes norint suprasti romėnų meilės elegiją, svarbu suvokti poeto-eleginio herojaus mylimą moterį ir įvertinti jos svarbą bei poveikį eleginiam subjektui: kiek tas poveikis realus, kiek sąlyginis, paklūstantis elegijos žanro taisyklėms ir sąlygotumams.

Klausimo tyrinėjimo istorija

Ilgus amžius buvo bandoma atsakyti į klausimą: ar Propercijaus ir Tibulo elegijų mylimosios buvo realios moterys, ar išgalvoti personažai? Kintijos tikrasis vardas pagal Apulėjų (*Apol. 10*) buvo Hostija, kuris galbūt nurodo į aukštą kilmę. O Delija vadinama Planija (*Apol. 10*). Nemezidė veikiausiai buvo kurtizanė¹.

Kai kurie mokslininkai net sudarė Propercijaus ir Kintijos romano laiko juostą: pradžia, kai Propercijui buvo aštuoniolika, metai skausmingo jos atmetimo, po to penkeri metai sudėtingu santykių (29 – 24 m. pr. Kr.), kurie atvėsta ir perauga į išsiskyrimą (III. 25), po kurio Kintija miršta skurde, bet vis dar valdo Propercijaus vaizduotę pasirodydama jam kaip vaiduoklis (IV. 7). Tačiau skirtingi mokslininkai nurodo skirtingus išsiskyrimo metus. Kiti nurodo, kad santykiai galėjo trukti dešimt metų (29 – 19 m. pr. Kr.). Bet penkeri metai nurodomi, kaip patikimas skaičius. Ginčytina, ar Kintija buvo *meretrix* ar ištekėjusi moteris².

Nelabai seniai mokslinėje literatūroje imta kelti vadinamąją tiesos ir prasimanymo problemą Tibulo poezijoje. Vieni tyrėjai teigia, jog meilė – svarbiausias Tibulo gyvenimo reiškinys³, kiti laiko ją poeto jausmų neperteikiančiu būtinu elegijos motyvu. Vieni Tibulo skundus dėl skurdaus gyvenimo laiko realybe⁴, kiti mano, jog tai – topiniai dūsavimai. Matyt, derėtų turėti galvoje du dalykus. Pirma, reikėtų nepaprastai atsargiai tapatinti Tibulo biografijos faktus su eleginio herojaus gyvenimo aprašymu. Antra, tiesos ir prasimanymo problema tampa nereikalinga ir dirbtinė kalbant apie Tibulo poetinį pasaulį. Jame negalima vienu elementu apsupti tiesos aureole ir todėl laikyti juos tarsi vertingesniais, nes visa, kas tame pasaulyje egzistuoja, yra ir meninė tiesa, ir meninis prasimanymas⁵.

Feministinės pakraipos tyrėjos labiausiai sutelkia dėmesį į skirtumą tarp realių romėnų moterų ir jų pristatymo elegijoje. Kai kurios iš jų linkusios laikyti *puella* tik simboliu⁶. Kitos vertina eleginę erdvę, kaip realią⁷. Daugelis autorių pernelyg akcentuoja moters paveikslą, bet užmiršta eleginio

¹ J. P. Sullivan, *Propertius: a Critical Introduction*, Cambridge University Press, 2010, p. 76.

² *Ibid.*, p. 76.

³ J. Krokowsky, *Elegia magistra amoris*, Wrocław, 1949, p. 113; M. Swoboda, *Albius Tibullus. Poeta elegijny*, Poznann, 1969, p. 66–77.

⁴ M. Ponchot, *Tibulle et les autres du Corpus Tibullianum*, Paris, 1961, p. 8; M. Swoboda, *op. cit.*, p. 21.

⁵ Dalia Dilytė, „Albijus Tibulas ir kiti elegikai“, *Albijus Tibulas, Elegijos*, vertė, įžangą ir paaiškinimus parašė Dalia Dilytė, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1993, p. 11–12.

⁶ Michaella Janan, *Politics of Desire – Propertius IV*, Berkely, Los Angeles, London: University of California Press, 2000, p. 176.

⁷ Shoron L. James, „The Economics Of Roman Elegy: Voluntary Poverty, The Recusatio, and The Greedy Girl“, *The American Journal of Philology* 122, 2 (Summer), 2001.

herojaus santykį su *domina*⁸. Žinoma, skirtis tarp realybės ir fantazijos – svarbi. Bet šiame darbe pabrėžiamas moters vaidmuo elegijose. Šis faktas dažnai pražiūrimas bandant atskirti meninę tiesą nuo meninių prasimanymų.

Darbo tikslas ir metodai

Šio darbo pagrindinis tikslas yra atskleisti poeto-eleginio herojaus santykį su elegine mylimąja: išsiaiškinti jos įtaką jam arba, priešingai, tokios įtakos nebuvimą, išanalizuoti, kaip eleginis herojus kuria savo estetinį pasaulį apie mylimąją.

Šiame darbe taikomi lyginamasis, interpretacinis ir analizės metodai. Kiekviena iš pasirinktų Propercijaus ir Tibulo elegijų išanalizuojama, interpretuojama, tada jos ir palyginamos tarpusavyje siekiant atskleisti jų panašumus ir skirtumus, skirtingą arba ne *loci communes* vartojimą ir kt. Taip pat kai kurių topų ir siužetų raiška elegijose lyginama su analogiškais elementais Ovidijaus, Vergilijaus ir kitų Antikos autorių kūrinuose, ieškant galimų įtakų ir sąsajų.

Darbo struktūra

Darbą sudaro įvadas, šešios dėstomosios dalys, prie kiekvieno dėstomojo skyrelio yra palyginimas, išvados, šaltinių ir mokslinės literatūros sąrašas ir santraukos lietuvių ir anglų kalbomis.

---

⁸ Erika Zimmermann Damer, *The Female Body in Latin Love Poetry*, a doctoral dissertation, University of Carolina, 2010.

1. Ištikimybė

1.1. Ištikimoji Kintija

Ketvirta knyga skiriasi nuo kitų. Jei ankstesnėje Propercijaus kūryboje vyravo meilės tema, tai paskutinėje jos atsižadama. Kintijos atsižadėjimas – iš anksto apgalvotas žingsnis, nurodantis perėjimą prie naujų temų⁹. Vis dėlto, ji sugrįžta septintoje elegijoje. Kadangi, būtent šiame eilėraštyje, ji tarsi perteikia ryšius su poetu-eleginiu herojumi iš savo pozicijos, čia atliekamai analizei eilės atrinktos vadovaujantis Kintijos ištikimybės mylimajam ir jų meilei aspektu.

Eleginis herojus negali užmigti savo lovoje, po neseniai įvykusių savo mylimosios laidotuvių, kai staiga jam pasirodo dabar mirusi Kintija: *Cynthia namque meo visast incumbere fulcro, / ... cum mihi somnus ab exsequiis penderet amoris...*¹⁰ (Prop. Eleg. lib. IV. 7. 3; 5.). Itin šiurpus jos vaiduoklio aprašymas: Kintija apsirengusi ir susišukavusi kaip ir savo laidotuvių dieną *eosdem habuit secum quibus est elata capillos...*¹¹ (IV. 7. 6.). Pamėklė išblyškusi – *summaque Lethaeus triverat ora liquor*¹² (IV. 7. 10.), net jos akys kaip mirusios *eosdem oculos...*¹³ (IV. 7. 7.). Šmėklos kūnas apdegęs, tarsi ji būtų nužengusi nuo laidotuvių laužo – *lateri vestis adusta fuit...*¹⁴ (IV. 7. 8), ant jos pirštų išsilydę žiedai *et solitum digito beryllon adederat ignis...*¹⁵ (IV. 7. 9). Šmėkla dejuoja ir dūsauja: *spirantisque animos et vocem misit...* (IV. 7. 11) ir net girdėti, kaip braška jos kaulai: *at illi pollicibus fragiles increpuere manus...*¹⁶ (IV. 7. 11–12). Nors Kintija pasikeitė į klaikią pamėklę, bet jos būdas išliko nepakitęs. Ji pasilenkia virš lovos, kurioje miega mylimasis (sąmoningas I. 3. elegijos atkartojimas) ir ima jį kaltinti su tokiu pat užsidegimu, kaip ir būdama gyva.

⁹ David R. Slavitt, *Propertius in Love: The Elegies By Sextus Propertius*, University of California Press, 2002, p. 32.

¹⁰ Nes juk sapnavau Kintiją, palinkusią virš mano lovos kojūgalio... / kai palaidojus meilę manęs neėmė miegas... (čia cituojamas darbo autorės vertimas).

¹¹ Su ta pačia šukuosena, su kuria buvo palaidota. *ibid.*

¹² Ir Lėtos vandenys nutrynė lūpas. *ibid.*

¹³ Tokios pat akys. *ibid.*

¹⁴ Prie šonų drabužiai buvo apdegę. *ibid.*

¹⁵ Ir ugnis nuo pirštų nuvalgė įprastai nešiotus brangakmenius. *ibid.*

¹⁶ O jos rankų nykščiai braškėjo. *ibid.*

Kintija skundžiasi, kad jis užmiršo jų aistringas naktis: *iamne tibi exciderunt vigilacis furta Suburae / et mea nocturnis trita fenestra dolis?*¹⁷ (IV. 7. 15–16.). Įdomu tai, kad ji nurodo į sau iškilusį pavojų kiekvieną kartą slapčia susitinkant su mylimuoju: *per quam demisso quotiens tibi fune pependi...*¹⁸ (IV. 7. 17) ir gana grėsmingas aplinkybes: *saepe Venus trivio commissa... /... fecerunt tepidas proelia nostra vias*¹⁹ (IV. 7. 19). Posakis *foederis pacti*, reiškiantis taikos sudarymą, primena karinį terminą ir aiškiai nurodo į II knygos 1 elegiją, kurioje Propercijus teigia, kad jo kūryba kyla iš kovos su *puella*. Taip poetas pabrėžia sudėtingus, dažnai karą primenančius, bet išskirtinį pasitenkinimą suteikiančius santykius su mylima moterimi. Bet Kintija sako, kad jie buvo melagingi ir visus meilės žodžius, net neišgirstus, nusinešė vėjai: *foederis heu pacti, cuius fallacia verba / non audituri diripuerunt Noti!*²⁰ (IV. 7. 21–22).

Vaiduoklis kaltina eleginį herojų abejingumu. Jis esą nelankė sergančios Kintijos, *unum impetrassem te revocante diem...*²¹ (IV. 7. 24) ir jai mirus negedėjo – *at mihi non oculos quisquam inclamavit euntis...*²² (IV. 7. 23). Ji priekaištuoja mylimojo šaltumo laidotuvių metu – *denique quis nostro curvum te funere vidit, / atram quis lacrimis incaluisse togam?*²³ (IV. 7. 27–28) ir net skubos – *si piguit portas ultra procedere, at illuc / iussisses lectum lentius ire meum*²⁴ (IV. 7. 29–30). Pamėklė aiškiai nurodo, kad poetas nepakankamai jos gedėjo: *cur ventos non ipse rogis, ingrante, petisti?*²⁵ (IV. 7. 31). Šmėkla skundžiasi skurdžiomis laidotuvėmis: *cur nardo flammae non oluere meae? / hoc etiam grave erat, nulla mercede hyacinthos / inicere et fracto busta piare cado?*²⁶ (IV. 7. 32–34). Jokio sargo su barškančia lazda atbaidyti raganoms ir priešiškomis dvasioms nuo jos kūno, skilusi čerpė po jos galva: *nec crepuit fissa me propter harundine custos, / laesit et obiectum tegula curta caput*²⁷ (IV. 7. 25–26).

Kintijos laidotuvės atkartoja paties eleginio herojaus ankstesnėse knygose įsivaizduotas laidotuvių apeigas. Poetas bijo, kad bus mylimosios palaidotas šalia nuolatos važiuojamo greitkelio: *di faciant, mea ne terra locet ossa frequenti / qua facit assiduo tramite vulgus iter!*²⁸ (III. 16). Bet pati Kintija amžino poilsio atgulė šalia triukšmingo vieškelio: *murmur ad extremae nuper humata*

¹⁷ Ar jau užmiršai slaptus pasimatymus budrioje Suburoje / ir naktines klastas po mano langu. *ibid.*

¹⁸ Per kurį kabėdama ant virvės kiek kartų pas tave nusileisdavau. *ibid.*

¹⁹ Dažnai kryžkelėse Venera pasikliaudavome... /... keliai sušildavo nuo mūsų kovų. *ibid.*

²⁰ Deja, sudarytos neišgirstos sutarties melagingus žodžius suplėšė Notai. *ibid.*

²¹ Būčiau gavusi dar vieną dieną, tau atsiliepus. *ibid.*

²² Tačiau man užmerkiant akis niekas neverkė. *ibid.*

²³ Pagaliau, kas matė tave prislėgtą laidotuvį / ar tamsią togą, sušildytą ašarų? *ibid.*

²⁴ Jei gėdijaisi anapus vartų žengti, / tai bent galėjai liepti mano gultą lėčiau nešti. *ibid.*

²⁵ Kodėl pačiam laužo vėjui, nedėkingasis, nesimeldei? *ibid.*

²⁶ Kodėl liepsnos nekvepėjo nardu? / Išties, buvo sunku pigius hiacintus numesti / ir sudaužyti ašotį pagerbiant kapą? *ibid.*

²⁷ Net sargas greta netarškino nendre/ ir aptrupėjusi šukė sužeidė galvą. *ibid.*

²⁸ O dievai, lai mano kaulai neguli nuolatos žmonių minamo kelio griovy. *ibid.*

*viae...*²⁹ (IV. 7. 4). Eleginis herojus anksčiau nerimavo, kad ji abejingai stebės laidotuvių procesiją – *Non ego nunc tristis vereor, mea Cynthia, Manes, / ...sed ne forte tuo careat mihi funus amore...*³⁰ (II. 19. 1–3), ir būtent tuo jį apkaltina mylimosios vėlė. Galiausiai, Kintijos pareikalauta epitafija *HIC TIBURTINA IACET AUREA CYNTHIA TERRA:/ ACCESSIT RIPAE LAUS, ANIENE, TUAE*³¹ (IV. 7. 85 – 86) atkartoja eleginio herojaus sugalvotą antkapinį įrašą: *et duo sint versus, „qui nunc iacet horrida pulvis, / unius hic quondam servus amoris erat“*³² (II. 13. 35–36). Net mirusiosios reikalavimas pasodinti virš jos kapo gebenę, kuri savo šaknimis surištų po žeme išbarstytus jos kaulus, – *pone hederam tumulo, mihi quae praegnante corymbo / mollia contortis alliget ossa comis*³³ (IV. 7. 79–80), – primena eleginio herojaus prašymą pasodinti lauro medį, kad ant jo kapo kristų jo šešėlis: *et sit in exiguo laurus super addita busto, / quae tegat extincti funeris umbra locum...*³⁴ (II. 13. 33–34). Šios elegijos eilutės parodo Propercijaus nerimą dėl savo paties mirties.

Kintija taip pat apkaltina vergus Ligdamą ir Nomą ją nunuodijus: *Lygdamus uratur, /... sensi ego, cum insidiis pallida vina bibi. / ut Nomas arcanas tollat versuta salivas*³⁵ (IV. 7. 35–37) ir reikalauja juos nubausti: *dicet damnatas ignea testa manus*³⁶ (IV. 7. 38.). Nors aiškiai ir nepasakoma, bet galima suprasti, kad šie vergai priklauso Propercijui. Išties, IV. 8-oje elegijoje Kintija grasina Ligdamui (kuris esąs eleginio mylimojo vergas) dėl bandymo perskirti ją su poetu: *Lygdamus, ad plutei fulcra sinistra latens, / eruitur geniumque meum prostratus adorat. / Lygdame, nil potui: tecum ego captus eram*³⁷ (IV. 8.35–36). Tačiau detalės neatskleidžia Kintijos mirties kaltininko. Galbūt, prisidėjo poeto nauja meilužė Chloridė. Ji užėmė lig tol Kintijai priklausiusią vietą ne tik eleginio herojaus širdyje, bet ir namuose. Negana to, ji naikina savo pirmtakės atminimą: *te patiente meae conflavit imaginis aurum, / ardente e nostro dotem habitura rogo*³⁸ (IV. 7. 40–41) ir skriaudžia velionei poniai ištikimybę rodančias verges: *et graviora rependit iniquis pensa quasillis, / garrula de facie si qua locuta meast*³⁹ (IV. 7. 43–44). Taip pat nurodoma į Chloridės nuovirų išmanymą: *si te non totum Chloridos herba tenet*⁴⁰ (IV. 7. 72). Jei ji sugeba

²⁹ Neseniai palaidotą prie užiančio kelio. *ibid.*

³⁰ Nebijau, mano Kintija, piktų dvasių... / ... bet tavo nemeilės mano laidotuvių eisenai... *ibid.*

³¹ Čia, Tiburo žemėje, guli auksinė Kintija / Suteikdama garbę, tavo Anijene, krantams. *ibid.*

³² Įrašyk dvi eilutes: „kuris dabar guli dulkėse, / šis tik vienai meilei tarnavo“. *ibid.*

³³ Pasodink gebenę ant kapo, / kad ji švelniai surištų augdama mano kaulus. *ibid.*

³⁴ Ir lauro medelį, kuris mestų šešėlį, / virš kapo išsisklaidžius laužo liepsnai. *ibid.*

³⁵ Te būna sudegintas Ligdamas... / Pajutau žabangas, kai gėriau blyškų vyną./Kai Nomas slapčia nuvalė seiles. *ibid.*

³⁶ Parodys deganti šukė kaltas rankas. *ibid.*

³⁷ Te Ligdamas būna deginamas, te būna iki baltumo įkaitinta geležtė; / aš pastebėjau žabangas, kai gėriau blyškų vyną. *ibid.*

³⁸ Tu pakentei, kad būtų išlydytas išlydytas mano auksinis paveikslas, / kad mano laidotuvių laužas [jai] būtų kraičiu. *ibid.*

³⁹ Ir atsimoka sunkių vilnų krepšeliu, / jei plepama apie mano grožį. *ibid.*

⁴⁰ Jei tavęs viso Chloridės žolės dar neužvaldė. *ibid.*

sutaisyti meilės gėrimą eleginiam herojui, galima daryti išvadą, kad ši moteris gali lengvai nunuodyti Kintiją. Bet, apžvelgiant aplinkybes (poeto abejingumą, jo vergų nusikaltimą, prastas laidotuves) kyla klausimas, ar Propercijus neprisidėjo prie Kintijos mirties. Juk ji sako: *celo ego perfidiae crimina multa tuae*⁴¹ (IV. 7. 70). Ar žodis *crimina* – nuoroda į Propercijaus neištikimybę, ar į nužudymą, Kintija taip ir neatskleidžia. Vietoje to ji eleginiam herojui atleidžia – *non tamen insector, quamvis mereare, Properti*⁴² (IV. 7. 49), taip parodydama kone mitinę savo dorybę.

Toliau elegijos veiksmas persikelia į mitinės požemio karalystės erdvę Hadą. Kintijos apibūdintame pomirtiniame pasaulyje keistai neturi ryškios moralinės skirties. Žinoma, Lėtės upė atskiria *geras moteris* (kaip Andromeda ir Hipermnestra) nuo *blogų gražuolių* (kaip Pasifajė ir Klitaimnestra). Dorybė apdovanojama nuolatine vieta Elisijoje. Bet jei etinis suskirstymas egzistuoja mirusiųjų karalystėje, tai kodėl Kintija pasakoja dirbanti dviem karalienėm? Ar Pasifajė ir Klitaimnestra neturėtų būti nuplukdytos į joms labiau tinkančią vietą nei be tikslo plaukioti po Lėtės upę? Šis paveikslas parodo, kad upė neturi jokio moralinio tikslo, bet palieka *geras* ir *blogas* moteris besikartojančioje laiko kilpoje. Visi jų poelgiai nusakomi esamuoju laiku *vehit; portans; rotunda; sonant; narrant; meritas* (IV. 7. 55–66).

Visos herojės turi paralelių su Kintija: abi, Klitaimnestra bei Pasifajė, prisidengusios nakties slaptumu buvo neištikimos savo vyrams, kaip ir vėlė, bėgusi į pasimatymus su eleginiu mylimuoju. Andromeda ir Hipermnestra nukentėjo nuo už jas galingesnių vyrų (jūrų dievo Poseidono ir Danajaus, Hipermnestros tėvo) pykčio, kaip šmėkla kentėjo nuolatinį eleginio herojaus pavydą. Nors Propercijus jas apibūdina kaip *geras moteris*, bet jos ne visai atitinka šį apibūdinimą, nes abi pasirinko vyrus vietoj savo šeimos. Andromeda, tėvų paaukota jūrų pabaisai, juos palieka ir seka Persėją, kuriam pagimdo septynis sūnus (Ovid. *Met.* 5. 1–238). Hipermnestra nepaklūsta tėvui ir yra ištikima sutuoktiniui. Tačiau jos sprendimas nenužudyti savo vyro (priešingai nei jos seserų) paaiškinamas ne moters dorybe, o bailumu: *in scelus hoc animum non valuisse suum*⁴³. Kintija pasakoja, kad Andromeda ir Hipermnestra ne tik skundžiasi savo gyvenimais po mirties, bet ir turi jo paliktas žaizdas, kurios gydomos ne vaistais, bet ašaromis ir niekada nesugyja *sic mortis lacrimis vitae sancimus amores*⁴⁴ (IV. 7. 69). Tokios detalės parodo, kad šios *geros moterys* negavo pomirtinės ramybės, kurios nusipelnė. Priešingai, atrodo, kad jos nepaliaujamai kenčia dėl savo dorovingo gyvenimo ir neturi jokios atvangos. Klitaimnestra ir Pasifajė yra ramios ir tylios, nes būdamos gyvos jos visiškai atsidavė savo meilei. Šie niuansai tarp dorų apdovanojimo ir blogų

⁴¹ Slepiu daug tavo neištikimybės nusikaltimų. *ibid.*

⁴² Tačiau neengsiu, nors ir nusipelnei, Propercijau. *ibid.*

⁴³ Ji neturi drąsos nusikalsti. *ibid.*

⁴⁴ Taip mirusios ašaromis aplaistome buvusią meilę. *ibid.*

elegijoje visiškai sugriauna priešpriešą tarp *gerų* ir *blogų* moterų, veikiau jos visos yra baudžiamos⁴⁵. Bet, jei jos nekaltina savo mylimų vyrų neteisybe, tai tuo labiau nekaltins Kintija.

Elegijos mylimoji priklauso nuo mylimojo poeto ir ekonomiškai. Kintija, kaip ir daugelis to meto moterų, priklausė nuo savo meilužio, kurio dosnumas lėmė ir jos gyvenimo būdą: nuo paprasčiausio būvio (kuriame moteris vos prasimaitina) iki išskirtinės prabangos. Kintijos apibūdintos skurdžios laidotuvės primena IV knygos 5 elegiją, kurioje jos vergė pataria jai susirasti naujų meilužių ir kaupti turtą senatvei. Tai, kad už jos laidotuves mokėjęs vien tik Propercijus, nurodo, kad ji šio patarimo neklausė. Sunki ekonominė padėtis, kuri verčia Chloridę jau dabar galvoti apie kraitį, kad patrauktų kitą, vyrą parodo materialinius, niūresnius santykius tarp lyčių, daug sudėtingesnius nei gali atskleisti elegija. Ketvirtos knygos penktoje elegijoje Propercijus pristato Akantę, kaip klastingą senę, mokačią jaunas merginas siekti daugelio gerbėjų dėmesio ir nebūti ištikimoms jas savo eilėmis garsinantiesiems poetams: *qui versus, Coae dederit nec munera vestis, / istius tibi sit surda sine aere lyra* (IV. 5. 56–57)⁴⁶. Toks patarimas iš pažiūros ciniškas, bet Kintijos skurdžios laidotuvės parodo, kad jis ekonominiu požiūriu teisingas. Iš tiesų, eleginio herojaus mylimoji neturi senatvės plano. Mes niekada nesutinkame pasenusios *domina*, apsuptos savo gerbėjo dėmesio ir pinigų. Už elegijos ribų ji sensta ir yra apleidžiama. Elegija moterų godumą paverčia paprasčiausiu suvokimu, kad protinga moteris turi pati rūpintis savo ateitimi, stengdamasi sukaupti kiek galima daugiau turto, kol yra jauna, ir palaikyti santykius su daug vyrų (nebent jos globėjas yra turtingas ir dosnus). Propercijus į Kintijos lūpas įdeda jos nelaimingą baigtį, į kurią ją nuvedė elegijos romantiški lūkesčiai.

Kintija prisiekia visada buvusi jam ištikima, nors jis ja nepasitikėjo: *me servasse fidem*⁴⁷ (IV. 7. 53.). Jos žodžius patvirtina Kerberas, kuris ne tik ją išleidžia iš mirusiųjų pasaulio, bet ir skleidžia meilūs švelnius garsus: *tergeminusque canis sic mihi molle sonet*⁴⁸ (IV. 7. 52). Perskaičius šį kūrinį galima daryti išvadą, kad lig tol parašytos eilės neteisingai vaizdavo mylimųjų santykius, todėl Kintijos reikalavimas sudeginti jai ir apie ją parašytas elegijas – teisėtas *et quoscumque meo fecisti nomine versus, / ure mihi: laudes desine habere meas*⁴⁹. Po to ji paprašo, kad Propercijus pasirūpintų jos vergais ir kapu. Ji taip pat primena poetui, kad ateis laikas, kai jie abu bus amžinai kartu. Elegija pasibaigia brėkstančia aušra ir eleginio herojaus nubudimu.

⁴⁵ Micaela Janan, *Politics of Desire: Propertius IV.*, University of California Press, 2000, p. 109–110.

⁴⁶ Būk kurčia skurdžiai lyrai / kuri atneša dovanų eiles, o ne Kojo šilką.

⁴⁷ Saugojau ištikimybę, *ibid.*

⁴⁸ Ir trigalvis šuo man taip švelniai loja. *ibid.*

⁴⁹ Ir kokias bebūtum man sukūręs eiles / sudegink, liaukis pelnęs garbę per mane. *ibid.*

2.1. Ištikimoji Delija

Iš visų Tibulo sukurtų elegijų nė viena nėra tokia sudėtinga mitologiniu požiūriu, kaip I. 3. Iš pirmo žvilgsnio poetas vysto dvi temas: aukso amžiaus ir pomirtinio pasaulio. Nesigilinant šių temų sąsaja gali atrodyti keista, nes jų ryšys su likusia elegija nėra iškart akivaizdus. Tačiau įsigilinus viskas pasikeičia.

Elegiją nesunku suskirstyti į tris dalis: nuo pirmos iki 56 eilutės eleginis herojus nusako esamą padėtį. Jis įstrigęs pusiaukelėje tarp Romos ir Mesalos ekspedicijos. Sunkiai serga ir kankinasi bijodamas savo mirties ir atskyrimo nuo Delijos (Tib. *Eleg.* I. 3.1–56). Toliau poetas mintimis persikelia į Aukso amžių ir pomirtinę Hado karalystę (I. 57–80). Paskutinėje dalyje išreiškia viltis sugrįžti pas ištikimai jo laukiančią mylimąją (I. 83–93). Tarp jų įterpiami du Delijos paveikslai: viename ji meldžiasi dėl Tibulo išgijimo ir saugaus grįžimo pas ją (I. 32–32), o kitame meta šalin verpimo ratelį ir bėga pasitikti sugrįžusio mylimojo (I. 87–94). Taip greitai besimainančias temas į vieną visumą suriša Odisėjo mitas.

Pirmiausia, dera atkreipti dėmesį, kad ši elegija yra neįprasta savo dramatiškos situacijos tikslumu. Vienas iš šios situacijos privalumų, kad ji suteikia elegijai daugiau mitologinės erdvės. Tibulas išsirinko vieną mitą, kaip kūrinio foną, ir gali ant jo piešti asmenines detales, kaip tinkamas. Ši elegija atsiliepia į Odisėjo mitą. Pirmoji ir akivaizdžiausia jungtis yra Fajakijos vardo panaudojimas vietoj Korkinos, ir tai tuoj pat nurodo į Odisėjo klajones. Bet mitas niekur nėra pabrėžtas, nes tai pakenktų intensyviam ir asmeniniam elegijos tonui. Asmeninė poezija negali būti valdoma per mitologines paraleles, bet ji gali būti jomis išpuošta. Tibulas nemini Odisėjo vardo. Jis turi naudoti ne palyginimą, bet asmenišką metaforą. Ir išties visa elegija yra išplėtotą metaforą. Trumpai tariant, Tibulas poemoje perima Odisėjo tapatybę ir išreiškia savo padėtį per tikras ar įsivaizduojamas paraleles su Homero herojumi. Elegija nėra tradiciška dėl nuolatinio eleginio herojaus susikoncentravimo į save: *me, mei, me* (I. 3). Tai parodo, kad išoriniai veikėjai, net Mesala, neturi jokios reikšmės. Eleginis herojus visiškai paskendęs mintyse, kad turi likti vienas. Atrodo, kad kreipimasis pradžioje tėra formalumas, kilęs iš noro į ką nors kreiptis. Tai taip pat gali būti paralelė su Odisėju. Nes kaip Homero didvyris turi papasakoti apie savo nuotykius Alkinojui, taip ir eleginis herojus išsilieja Mesalai: *Ibitis Aegaeas sine me, Messalla, per undas, o utinam memores ipse cohorsque mei.*⁵⁰ (I. 3. 1–2). Šios dvi eilutės yra meistriškas pareiškimas, perteikiantis Tibulo įsipareigojimus, pristato Mesalą ir pasakoja apie jo keliones. Bet kartu sukuriamas kontrastas tarp Mesalos judėjimo ir poeto priverstinio sustojimo. Toliau minima svarbi detalė apie karo žygį, nuo

⁵⁰ Jūs per Egėjo marias tolyn keliaukit, Mesala, / tik prisiminkit mane kartais ir tu, ir draugai... *ibid.*

kurio eleginis herojus yra atleistas. Tai tokia pat svarbi paralelė su Odisėju, kaip ir jo buvimas Fajakijoje. Skirtumas tarp didžiulės armijos, keliaujančios namo, ir eleginio herojaus vienišos *inertia* Fajakijoje sukuria papildomą ryšį su Odisėju. Tai yra aiškiausia jungtis tarp Tibulo eleginio ir Itakės herojaus.

Toliau Tibulas pradeda mąstyti apie savo laidotuves šioje žemėje, kurioje nėra jo artimųjų ir Delijos: *Abstineas, Mors atra, precor: non hic mihi mater / Quae legat in maestos ossa perusta sinus, / Non soror, Assyrios cineri quae dedat odores / Et fleat effusis ante sepulcra comis, / Delia non usquam...*⁵¹ (I. 3. 5–9). Eleginis herojus prisimena blogus ženklus prieš iškeliaujant: *O quotiens ingressus iter mihi tristia dixi / Offensum in porta signa dedisse pedem!*⁵² (I. 19–20). Kadangi jis nusizengė Amorui, liga esanti dievybės bausmė už nusikaltimą meilei: *Audeat invito ne quis discedere Amore, / Aut sciat egressum se prohibente deo*⁵³ (I. 3. 21–22.). Poetas pasakoja, kaip prieš jam išvykstant mylimoji siekė dievų palankumo ir meldėsi Izidei, prašydama saugios eleginio herojaus kelionės. Atlikdama apeigas Delija leido naktis viena, bet dabar eleginis herojus skausmingai klausia, kuo tai jiems padėjo *Illa tua totiens aera repulsa manu, / Quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari / Te memini et puro secubuisse toro?*⁵⁴ (I. 23–26). Staiga pasirodo Delija, kurios „šičia nėra“, *non usquam* (I. 3. 9.), ir į ją kreipiamasi taip, tarsi ji būtų reali ir galėtų atsakyti. Tai nurodo į jos ir Nausikajos ryšį. Nes kaip Odisėjas prabudęs Fajakų saloje išvysta Nausikają ir į ją kreipiasi (Hom. *Od.* VI. 149–185), taip ir eleginis herojus pamato prieš save mylimąją. Toliau piešiamas besimeldžiančios Delijos paveikslas: *Ut mea votivas persolvens Delia voces / Ante sacras lino tecta fores sedeat/ Bisque die resoluta comas tibi dicere laudes / Insignis turba debeat in Pharia*⁵⁵ (I. 29–31). Poetas neabejoja mylimosios pasiaukojimu, nes jis pats uoliai tarnavo meilės deivei, todėl ji suteiks jam Delijos ištikimybę: *Nunc, dea, nunc succurre mihi – nam posse mederi / Picta docet templis multa tabella tuis...*⁵⁶ (I. 27–28).

Būtent po Delijos pasirodymo elegijos „minčių srautas“ pasikeičia. Eleginis herojus pasineria į prisiminimus ir vizijas. Jis supriešina praeitį su dabartimi, su nostalgija prisimena laikus be karų ir jūrų kelionių: *Inmiti saevus duxerat arte faber. / Nunc Iove sub domino caedes et vulnera semper,*

⁵¹ Vai atitrauki, meldžiu, juodoji Mirtie, čia motulės / Nėr, tai kas gi manus pelenus urnon supils? / Nei sesutės, kuri Rytų kvepalais apšlakstytų, / Ilgas išpynus kasas, ašaras lietu graudžias. / Delijos šičia nėra... *ibid.*

⁵² Dešimtis sykių paskui prakeikiau nelemtąją pradžią: / Žengiant per slenkstį, ai man! koja užkliuvo staiga. *ibid.*

⁵³ Niekas tegu neišdrįs iškeliauti, nenorint Amorui, / Ar bent težino, kad jis vyksta prieš valią dievų. *ibid.*

⁵⁴ Ką gi tavosios sistros trunkūs, ritmingi garsai? / Ką bepadės, kad švariai prauseisi prieš apeigas nuolat / Ar kad miegojai viena, atmeni, guoly švariam? *ibid.*

⁵⁵ Delija įžadus tuoj pasistengs išpildyti uoliai: / Drobe balta apsisiaus, melsis šventykloj ilgai. / Dukart per dieną, kasas paleidusi, deivę pašlovins / Ir išsiskirs iš minios kerinčiu savo grožiu. *ibid.*

⁵⁶ Deive, pagelbėki man, negandingą išgydyki ligą, / Kabo šventyklose daug tavo dėkingumo ženklų. *ibid.*

*Nunc mare, nunc leti mille repente viae*⁵⁷ (I. 3. 48–50). O Hadas padalijamas į Elisijo ir Tartaro reginius. Jis tiki pateksiąs į išrinktųjų laukus, nes uoliai tarnavo meilės deivei ir pati Venera nuvesianti į pomirtinę karalystę: *Ipsa Venus campos ducet in Elysios. / Hic choreae cantusque vigent, passimque vagantes / Dulce sonant tenui gutture carmen aves, / Fert casiam non culta seges, totosque per agros / Floret odoratis terra benigna rosis; / Ac iuvenum series teneris inmixta puellis/ Ludit, et adsidue proelia miscet Amor. / Illic est, cuicumque rapax mors venit amanti, / Et gerit insigni myrtea sarta coma*⁵⁸ (I. 57–66)⁵⁹. Poeto vienintelė nuoroda į „realybę“ – tai jo diktuojama epitafija: *Hic iacet inmiti consumptus morte Tibullus, / Messallam terra dum sequiturque mari*⁶⁰ (I. 3. 53–56). Iš tiesų, ši antkapinį įrašą galima susieti su devinta elegija, kurioje kaip ir trečioje poetas įvardija save vardu: „*Hanc tibi fallaci resolutus amore Tibullus / Dedicat et grata sis, dea, mente rogat*“⁶¹ (I. 9. 83–84). Tai, kad jis savo epitafiją įterpia tarp Aukso amžiaus ir Elisijo reginių, turi parodyti Propercijaus tikėjimą maloniu pomirtiniu gyvenimu.

O štai Tartare baudžiami tie, kurie nusizengė meilei: *Illic Iunonem temptare Ixionis ausi / Versantur celeri noxia membra rota, / Porrectusque novem Tityos per iugera terrae / Adsidas atro viscere pascit aves. / Tantalus est illic, et circum stagna, sed acrem / Iam iam poturi deserit unda sitim, / Et Danai proles, Veneris quod numina laesit, / In cava Lethaeas dolia portat aquas*⁶² (I. 3. 73–80). Tibulas pamini mitinius nusikaltėlius: Iksijonas bandė išprievartauti Herą; Titijas užpuolė Leto, danajidės vestuvių naktį nužudė savo vyrus. Vienintelis į šią kompaniją netinka Tantalas, kuris baudžiamas arba už Dzeuso patikėtų paslapčių išdavimą, arba už tai, kad nužudė ir bandė dievams sumaitinti savo sūnų Pelopą. Bet retesnė helėnistinė mito versija pasakoja, kad Tantalas bandė pagrobti Ganimedą, Dzeuso mylimąjį ir vyno pilstytoją. Taigi Tantalas atitinka Tibulo įsivaizduojamą Tartarą meilės nusikaltėliams. Šiame pragare karaliauja furijų karalienė Tisifonė – *Tisiphoneque inpexa feros pro crinibus angues / Saevit, et huc illuc in pia turba fugit* (I. 70–71)⁶³,

⁵⁷ Dar neturėjo žiaurus kalvis nukalęs ginklų. / Valdant Jupiteriui, vien žudynės ir žaizdos aplinkui./ Jūrų kelionės, šimtai mirčiai atvertų kelių. *ibid.*

⁵⁸ Ves pati Venera į Eliziejaus laukus. / Aidi tenai nuolatos rateliai ir dainos, o paukščiai/ Gieda smagias giesmeles savo laibučiais balsais. / Net ir nelaistomas ten žaliuoja gražiai cinamonas, / paberia žemė dosni rožių kvapniuosius žiedus. / Ten jaunikaičių būriai, prikaišyti švelniųjų mergaičių, / Šoka. Amoras smagiai kursto laimingas aistras. / Ten nukeliauja visi, kurie tik mylėdami miršta, / Puošiasi galvas gražiai mirtų žaliąja pyne. *ibid.*

⁵⁹ Syrithe Pugh, *Herrick, Fanshawe and the Politics of Intertextuality Classical Literature and Seventeenth - century Royalism*, Routledge, Taylor & Frensis Group London And New York, firts published 2010, published by Routledge 2016, p. 79.

⁶⁰ „Šičia žiauriosios mirties pagrobtas guli Tibulas, / Jis su Mesala kartu vyko kelionėn ilgon“ *ibid.*

⁶¹ Dėl apgaulingos meilės Tibulas krito; / Tau, Deive, tarnavęs maldauja atpildo (vertimas – darbo autorės). *ibid.*

⁶² Ten Iksionas, kuris ketino paliesti Junoną./ Kenčia siaubingus skausmus, tampomas rato baisaus./ Net per devynis laukus ten Titijas guli./ Savo juosvais viduriais šeria besočius paukščius./ Tantalas kenčia tenai: aplinkui driekiasi balos./ Vos pasilenks atsigert, - tuoj atsitraukia vanduo/ Ir Danaidės už tai, kad įžeidė didžią Venerą./ Į bedugnes statines amžiais jau vandenį pils. *ibid.*

⁶³ Ir Tifonėja rūsti, gyvačių plaukais pasišiaušus./ Dūksta, visad nerami blaškos šešėlių minia. *ibid.*

kaip Venera Elisijo laukuose. O Kerberas vaizduojamas kaip pabaisa, saugantis Tartaro vartus *Tum niger in porta serpentum Cerberus ore / Stridet et aeratas excubat ante fores*⁶⁴ (I. 72–73). Būtent ten atsidurti poetas linki savo varžovams: *Illic sit, quicumque meos violavit amores, / Optavit lentas et mihi militias*⁶⁵ (I. 81–82).

Eleginis herojus įsivaizduoja Deliją apsuptą gerbėjų, siekiančių užimti jo vietą. Per šį vaizdinį ji susiejama su Penelope. Jis meldžia, kad ji išliktų ištikima jam, kaip ir jis jai: *at tu casta precor maneat*⁶⁶ (I. 3. 83). Tačiau elegijoje sustiprinamas netikrumo motyvas. Šiaip ar taip, Delija yra gana nepatikima moteris. Jos neištikimybė būsianti Amoro bausmė, po kurios eleginis herojus atsidursiąs pragare. Penelopės scenoje atsiranda daugiau detalių, ypač kai poetas pamini Euriklėją: *At tu casta precor maneat, sanctique pudoris/ Adsideat custos sedula semper anus*⁶⁷ (I. 3. 83–84.). Vaizdas, kaip ištikima žmona verpia, o ją lanko įžūlūs jaunikiai, neabejotinai turi paralelių su Odisėjo mitu. Delijos vizija nukelia eleginį herojų į Aukso amžiaus laikus. Delija pavaizduota tarsi žmonijos tyrumo įsikūnijimas: *At circa gravibus pensis adfixa puella / Paulatim somno fessa remittat opus/Tum veniam subito, nec quisquam nuntiet ante, / Sed videar caelo missus adesse tibi./ Tunc mihi, qualis eris, longos turbata capillos, / Obvia nudato, Delia, curre pede...*⁶⁸ (I. 3. 87–92). Tačiau Delija pralenkia Penelopę, kuri ne iš karto atpažino vyrą ir jį apkabino. O Delija bematant atpažįsta eleginį herojų ir beveik pusnuogė siekia jį apkabinti. Scena yra atitolusi laike ir tarsi ateina tiesiai iš Elisijo ir Tartaro vizijų. Taip parodoma, kad Delija nulems, kuri iš jų išsipildys. Eleginis herojus toli nuo susitikimo su mylimąja, tačiau tai jo pasveikimo tikslas. Įdomu tai, kad Tibulas pereina nuo tiesioginių kreipinių (*at tu... maneat*) į trečią asmenį, kai aprašo sugrįžimo sceną (*puella... remittat*), tarsi jis būtų žiūrovas, o ne dalyvis šnekantis su kitu veikėju. Lėtas spondėjiškas ritmas tarsi sustabdo laiką, kai aprašoma verpianti mergina. Ir 89-oje eilutėje pereina į greitus daktilius, kai scena pasikeičia ir eleginis herojus sugrįžta prie tiesioginio kreipimosi. Atrodo, kad jis sugrįžo iš kito pasaulio. Ir čia esama paralelės su Odisėju. Nes kaip Homero herojus, laikomas mirusiu, sugrįžo iš Hado, taip ir eleginismintimis nukeliavęs anapilin grįžta namo. Tačiau Delija pranoksta Penelopę. Ji akimirksniu atpažįsta mylimąjį ir baigiasi visi jo vargai. Eleginis herojus gali pasveikti tik tuomet, jeigu sugrįš pas jo laukiančią Deliją. Viskas priklauso nuo jos. Jei Delija gali būti Penelope, tada elegijos herojus bus jos Odisėjas⁶⁹.

⁶⁴ Šnypščia angys piktai ant juodojo Cerberio kaklo, / Tįso ant slenksčio tas šuo, saugoja vario vartus. *ibid.*

⁶⁵ Ten tekeliauja, kuris pakenkti meilei sumanė / Ir panorėjo, kad aš traukčiau nuliūdęs karan. *ibid.*

⁶⁶ Ištikima pasilik, mylimoji, maldauju. *ibid.*

⁶⁷ Ištikima pasilik, mielojo maldauju, / Tavąją dorą tegul saugo senutė uoli. *ibid.*

⁶⁸ Snausti nuvargus pradės, darbas iš rankų išsprūs. / Aš ir įeisiu tada, nepranešęs nieko iš anksto. / Tau pasirodys, kad aš nukritau iš dangaus. / Tu ištaršytais plaukais, pamiršus net apsisiausti./ Delija miela, basa bėgsi sutikti manęs. *ibid.*

⁶⁹ David F. Bright, *Haec Mihi Fingebam – Tibullus in His World*, Leiden: E. J. Brill, 1978, 16–38.

1.3. Palyginimas

Abi elegijos pradžioje panašios savo siužetu. Abu mylimieji negali užmigti savo lovose, vienas pakirstas netekties skausmo, o kitas ligos. Jie abu regi praeities, laidotuvių, pomirtinės karalystės vizijas ir pasirodančias savo mylimąsias.

Propercijaus elegija perkeltiniu būdu išreiškia jo nerimą dėl savo paties mirties ir laidotuvių III.13, bet kartu ir verčia permąstyti poeto ankstesnėse knygos atvaizduotus santykius. Pasirodęs išblyškęs ir laužo liepsnose apdegęs vaiduoklis prabyla ir išdėsto savo istorijos pusę. Nepaisant dažnų eleginio subjekto dejonų, kad Kintija jį valdė, mes dabar sužinome, kad ji priklausiusi nuo poeto, netgi finansiškai. Nors senės mokiusios ją susirasti daug meilužių ir apsirūpinti senatvei, ji buvusi ištikima Propercijui, ir dėl to mirusi mergina skundžiasi pigiomis laidotuvėmis. Nepaisant jo nepasitikėjimo ir pavydo scenų, ji buvusi jam ištikima. Ir net po mirties esanti skriaudžiama, nes naujoji ponia naikina jos atminimą ir skriaudžia jos senus tarnus. Negana to, ant paties poeto metamas nužudymo šešėlis, nes dėl jo abejingumo ir nepriežiūros Kintija buvo nužudyta jo vergų. Jos nupieštas Hadas apgyvendintas moterų, o karalystę saugantis Kerberas vaizduojamas ne tik kaip švelnus šunelis. Ir nors labai norėtusi pomirtinio pasaulio moteris padalyti į *geras* ir *blogas*, geriau įsigilinus į elegiją paaiškėja, kad tokia skirtis negalima, nes *visos* herojės vienaip ar kitaip kenčia.

Tibulo elegija prisotinta įvairių mitų, kuriuos į vieną visumą supina Odisejo mito motyvas. Poetas įsivaizduoja skurdžias laidotuves svetimame krašte ir epitafijoje įsirašo save vardą. Jos vieta tarp Aukso amžiaus ir Elisijo mitų – subtili nuoroda į poeto viltis dėl pomirtinio gyvenimo. Tibulo mirusiųjų karalystė perskiriama į tarnavusius meiliai ir meiliai prasikaltusius. Elisijo laukuose valdo Venera, o Tartare – furija Tisifonė. Kerberas – tikras pabaisa, saugantis Tartaro vartus. O Kintija vaizduojama kaip žmonijos tyrumo ir nekaltumo įsikūnijimas. Mylimajam esant toli ji uoliai dirba ir meldžiasi už saugų jo grįžimą. Kintiją nuo jos siekiančių gerbėjų saugo senutės, panašios į Euriklėją, figūra. Abu jos paveikslus poetas tarsi stebi iš šalies, net paskutiniame, kuriame pats dalyvauja. Šių scenų atitrūkimas nuo realybės tarsi pabrėžia jų kaip sapnų funkciją. Tik nuo Kintijos priklauso, kokia bus Tibulo ateitis, t. y. ar jis pateks į Elisijo laukus, ar kankinsis Tartare.

2. Neištikimybė

2.1. Neištikimoji Kintija

Viena iš kliūčių, trukdančių eleginiam mylimajam būti su savo *domina* – durys. Eleginė meilės daina prie meilužės durų vadinama paraklausitironu (*paraclausithyron*). Uždarytos durys – dažnas *locus communis* elegijoje, jos tampa nelaimingo lyrinio herojaus ir neištikimos *domina* simboliu⁷⁰. Bet Propercijus perteikia šį motyvą savaip: eleginis subjektas kalba pačių durų vardu (Pr. *El.* I. 16. 1–48). Išties, nėra aišku, kas yra tas herojus: *exclusus amator* ar pačios durys. Taip pat sunku pasakyti ar *domina* – Kintija ar Fidė (*Fides*), nes elegijoje nenurodomas jos vardas. Bet kokiu atveju lyrinis herojus aprauda mylimosios neištikimybę ir savo vienatvę.

Šioje elegijoje nėra nei durims skirto monologo, nei dialogo tarp durų ir lauke stovinčio eleginio herojaus. Durys stovi vienos ir gina save ir *dominam* viduje nuo moralinio nuosmukio. Šiame kūrinyje durų skundas tampa *exclusus amator* rauda. Durys save palygina su Romos vartais, per kuriuos į miestą pergalingai sugrįždavo generolai: *Quae fueram magnis olim patefacta triumphis,.../ cuius inaurati celebrarunt limina currus*⁷¹ (I. 16. 1, 3)⁷². Čia svarbi triumfų tema. Eleginis herojus pasakoja apie kadaise jį puošusius vainikus: *et mihi non desunt turpes pendere corollae*⁷³ (I. 16. 7.). Vainikai apibūdinami žodžiu *turpes*. Tokia oksimoroniška fraze sukuriamas kontrastas tarp šių vainikų ir tų, kuriuos nugalėtojas dėvėtų ar kuriais puoštų duris triumfų metu. Vainikai, kuriais lyrinis herojus papuošė miegančią Kintiją, buvo jo susižavėjimo išraiška (I. 3. 21–22). Bet šioje elegijoje jie tampa pašaipa iš lyrinio herojaus dėl mylimosios neištikimybės. Be to, elegijoje minimi tokie triumfo atributai kaip karietos ir į juos nurodo pati pirma elegijos eilutė. *Celebrarunt* – būtojo laiko naudojimas parodo, kad durims jau neberodoma buvusi garbė. Vietoje to sukuriama priešprieša tarp praėjusių didžiųjų triumfų ir nevertų rankų, kurios dabar daužo duris: *nunc ego, nocturnis pоторum saucia rixis, / pulsata indignis saepe queror manibus*⁷⁴ (I. 16. 5–6)⁷⁵.

Eleginis subjektas šioje elegijoje yra pasyvus. Jis stebi Kintijos neištikimybę, bet negali nieko dėl to padaryti. Elegijoje slenkstis tampa metafora – anksčiau jis simbolizavo tyrumą, bet dabar yra suterštas. Taip apibūdinami ne tik santykiai su Kintija, bet ir visa Roma. Tarpėja atidarė Sabinų armijai Romos vartus, kurie simbolizavo miesto saugumą ir klestėjimą: *ianua Patriciae vota*

⁷⁰ Ame K. Leonard, *The Social and Political Context for Obstruction in Roman Love Elegy*, University of Georgia, 1996, p. 27.

⁷¹ Kuris atverdavo vartus didiems triumfams/ per kurio slenkstį dažnai paausuoti vežimai važiuodavo. *ibid.*

⁷² Ame K. Leonard, *op. cit.*, p. 34.

⁷³ Ir ant manęs bjaurios girliandos kabo. *ibid.*

⁷⁴ Dabar aš su nakties girtuokliais baruosi, / dažnai dejuoju, pastumtas gėdingų rankų. *ibid.*

⁷⁵ Rachel Sanders, *Characters of Love: Propertius and Cynthia in Elegies I*, University of Kansas, 2016, p. 29.

Pudicitiae (I. 16. 2). Kai Tarpėja juos atvėrė, ji ne tik prarado nekaltybę, bet ir sukėlė pavojų visai Romai. Primindamas šią istoriją lyrinis herojus atkreipia dėmesį į Kintijos veiksmus ir savo kaip slenksčio vaidmens reikšmę⁷⁶.

Bet frazė „Tarpėjos skaistumas“ vartojama ir ironiškai. Taip durys parodo, kad gali išduoti namų skaistumą dėl uždraustos meilės. Pagal šią interpretaciją durys ir priima maldaujančio įsimylėjęlio ašaras, ir švenčia meilės pergale: *captorum lacrimis umida supplicibus*⁷⁷ (I. 16. 4). Tolesnėse eilutėse durys prisimena lauke stovinčio meilužio skundus ir teigia, kad jau pavargo girdėti jo verkšlenimus kiekvieną naktį: *ille meos numquam patitur requiescere postes, / arguta referens carmina blanditia: / „ianua vel domina penitus crudelior ipsa, / quid mihi tam duris clausa taces foribus?“*⁷⁸ (I. 16. 15–18). Durys tiksliai apibūdina psichologines – *cur numquam reserata meos admittis amores, / nescia furtivas reddere mota preces?*⁷⁹ (I. 16. 20.) – ir fizines įsimylėjęlio kančias: *nullane finis erit nostro concessa dolori, / turpis et in tepido limine somnus erit?*⁸⁰ (I. 16. 21–22). Bet niekina visus jo žodžius, kaip erzinantį triukšmą: *et matutinis obstreperit alitibus*.⁸¹ (I. 16. 46.). Šioje elegijoje durys perima visuomenės požiūrį į korupciją, perteiktą eleginiais ryšiais tarp seksualiai laisvos pirmo amžiaus Romos moters ir nepriimtino jų meilužių elgesio: *nec tamen illa suae revocatur parcere famae, / turpior et saeculi vivere luxuria*⁸² (I. 16. 11–12)⁸³.

Aštuntoje eilutėje minimi gerbėjai lauke, nes turtingesnis meilužis yra viduje: *semper et exclusi signa iacere faces... / nunc iacet alterius felici nixa lacerto*⁸⁴ (I. 16. 8; 33.). Jų deglai – aistros simbolis – palikti užgesti ir kažkoks laimingas vyras miega su *domina*. Propercijus yra netgi žemiau nei tie gerbėjai, nes jis tik nejudantis ir nekalbantis daiktas, kurį Kintija kasdien mindo. Šioje elegijoje veikiantysis subjektas yra ne tik atstumtas mylimasis. Čia jis pavydi ir atstumtiems gerbėjams, ir vyrui viduje. Taip parodomas visiškas jo galios praradimas ir apgailėtina padėtis: *me mediae noctes, me sidera prona iacentem, / frigidaque Eoo me dolet aura gelu*⁸⁵ (I. 16. 23–24). Viskas, kas liko Propercijui, tai skūstis mintyse: *nec possum infamis dominae defendere voces, / nobilis obscenis tradita carminibus*⁸⁶ (I. 16. 9–10).⁸⁷

⁷⁶ Rachel Sanders, *opt. cit.*, p. 27.

⁷⁷ Šlapios nuo maldaujančių belaisvių ašarų. *ibid.*

⁷⁸ Jis niekada neleidžia ilsėtis mano staktoms / nuolat kartodamas meilikaujamas dainas: / Durys, ar už valdovę viduje esat man žiauresnės, / kodėl taip žiauriai tylėdama ji uždarė man duris? *ibid.*

⁷⁹ Kodėl niekada man neatsiveriate ir neįleidžiate mano troškimų? / Nežinai ar neįjaušina mano slaptos maldos? v

⁸⁰ Ar nebus jokio galo mano skausmui / ir miegui ant šalto ir nelemto slenksčio? *ibid.*

⁸¹ Ir nustelbia ryto paukščius. *ibid.*

⁸² Tačiau ji nevengia atsiliepti į savo šlovę / ir gyvena bjauriau už šį ištvirkusį amžių. *ibid.*

⁸³ Ame K. Leonard, *op. cit.*, p. 35.

⁸⁴ Visada ir deglai, vienatvės ženklai, guli... / Dabar guli kito laimingojo glėbyje. *ibid.*

⁸⁵ Manęs gulinčio vidurnaktis, manęs svyrančios žvaigždės / ir šalti aušros vėjai gaili. *ibid.*

⁸⁶ Nei galiu apginti valdovę nuo begėdiškų balsų / kilnumas atiduodamas gašlioms dainoms. *ibid.*

Kintija taip pat pasyvi: *sit licet et saxo patientior illa Sicano, / sit licet et ferro durior et chalybe*⁸⁸ (I. 16. 29–30). Ji palyginama su uola (*saxo*), metalu (*ferro*) ir plienu (*chalybe*). Nors šie palyginimai pabrėžia jos tvirtybę, jie taip pat paverčia ją negyvu objektu. Tai suprantame iš žodžio *duris* aštuonioliktoje (I. 16. 18) ir *durior* dvidešimt aštuntoje eilutėje vartojimo (I. 16. 28). Pirmame palyginime lyrinis herojus apibūdina *duris* arba slenkstį, kaip kietus. Antrame jis nurodo, kad Kintija kietesnė. Abiejuose palyginimuose lyrinis herojus tarsi bando susigrąžinti kontrolę, bet negali⁸⁹.

Herojus griebiasi vienintelio savo ginklo – elegijos: *o utinam traiecta cava mea vocula rima/ percussas dominae vertat in auriculas!*⁹⁰ (I. 16. 27–28). Taip jis siekia paveikti Kintiją, kad ji imtų gailėtis dėl savo neištikimybės: *non tamen illa suos poterit compescere ocellos,/ surget et invitis spiritus in lacrimis*⁹¹ (I. 16. 31–32). Bet taip ir lieka jos neišgirstas: *at mea nocturno verba cadunt Zephyro*⁹² (I. 16. 34). Šioje elegijoje lyrinis herojus – pavydus meilužis, žinantis apie Kintijos neištikimybę, bet negalintis nieko dėl to padaryti. Eleginis herojus pasyvus ir tylus, jo žodžius nupučia vėjas. Šitaip Propercijus parodo, kad nėra naivus ir žino apie Kintijos ryšius su kitais vyrais⁹³.

Taip pat šią elegiją galima skaityti ir kitaip: Kintiją tapatinant su ištikimybės deive Fide, siejant su realia Romos šventykla ir užslėpta politine kritika. Šiame kūrinyje eleginis herojus elgiasi su uždarytomis meilužės durimis kaip su užvertais šventyklos vartais: *osculaque innixus pressa dedi gradibus./ ante tuos quotiens verti me, perfida, postes,/ debitaque occultis vota tuli manibus!*⁹⁴ (Pr. El. I. 16. 42–44). Šios eilutės primena Tibulo elegiją, kurioje lyrinis herojus teigia išbučiuosiąs Veneros šventyklos slenkstį, jei kaip nors įžeidė deivę: *Non ego, si merui, dubitem procumbere templis / Et dare sacratis oscula liminibus*⁹⁵ (Tib. El. I. 2. 85–86)⁹⁶. Dingusi deivė Fide simbolizuoja ne tik politinę, bet ir seksualinę ištikimybę. Propercijaus skaitytojais būtų įsivaizdavę lyrinio herojaus monologą Kapitolijuje prieš Fidės šventyklos duris. Taip elegija tampa ne tik

⁸⁷ Rachel Sanders, *op. cit.*, p. 27-28.

⁸⁸ Nors ir už Sicilijos uolą, / nors ir už geležį ir plieną būtų kietesnė. *ibid.*

⁸⁹ Rachel Sanders, *op. cit.*, p. 31.

⁹⁰ O kad, mano menkas balselis pereitų per tuštumą/ ir pasiektų valdovės šalin nukreiptas ausis. *ibid.*

⁹¹ Tačiau ji negalėtų suvaldyti akių/ ir kiltų nepasitenkinimas tarp bevalių ašarų. *ibid.*

⁹² O mano žodžiai krenta ant naktinio brizo. *ibid.*

⁹³ Rachel Sanders, *op. cit.*, p.30.

⁹⁴ Ir bučinius prispausdavau prie laiptų./ Kiek kartų nusisukau, neištikimasis, nuo tavo staktų/ ir slaptomis rankomis padėdavau atneštas aukas. *ibid.*

⁹⁵ Jei taip būtų, dievų namus aš kniūpsčiaus pagerbčiau / Ir išbučiuočiau karštai jų palaimingus slenkščius. *ibid.*

⁹⁶ William Scovil Anderson, *Defining Genre and Gender in Latin Literature*, edited by William W. Batstone & Garth Tissol, Peter Lang, 2005, p. 79.

atsikartojančiu poetiniu motyvu, bet galbūt ir užslėpta politine kritika dėl nuolat besikeičiančių sąjungų Romoje 20 m. pr. Kr.

Occultis manibus reiškia veikiau ne „slapčia“, bet „paslėpta nuo aplinkinių žvilgsnių“. Šis faktas verčia suabejoti lyrinio herojaus kaip deivės garbintojo vaidmeniu, nes sunku kartu ir aukoti, ir priimti dovanas iš dievų uždengtomis rankomis. Bet Fidės kulte rankos slėpimas yra religinis aktas. Pasak Servijaus, maldininkai aukodami Fidei užsidengia rankas, nes pati ištikimybė turi būti laikoma paslapyje. Jei iš tiesų priimsime, kad lyrinis herojus šioje elegijoje garbina Fidę, tai slenkstis, kurį jis bučiavo, ir durų staktą, į kurią jis atsiskandavo melddamasis, priklauso deivės šventyklai.

Ši šventykla stovėjo ant Kapitolijaus kalvos ir buvo dedikuota *Fides Populi Romani*, kultui skirta statula tikriausiai vaizdavo deivę su uždengta dešine ranka. Elegijos pradžioje minimi triumfai prasidėdavo, kai procesija įžengdavo į Area Capitolina, kur stovėjo Fidės šventykla – tiesiai priešais Jupiterio šventyklą, į kurią eidavo procesija. Durys prisimena, kaip jos buvo atvertos iškilmingoms eisenoms praeityje. Kadangi Fidė buvo siejama su karine ištikimybe, jos šventykla būdavo išpuošiamą žalumynais karinių paradų metu, taip sukuriant priešpriešą tarp praeities ir dabarties. Vietoje praeityje kareivių dainuojamos dainos apie jų generolą dabar durys klausosi *obscena carmina* apie savo šeiminkę.

Durų priskyrimas Kapitolijaus šventyklai paaiškina nuorodą į Tarpėjos skaistumą. Būdvardžiu *Tarpeius* nusakoma Kapitolijaus viršūnė ir vartojama išreikšti didingumui. IV knygos 1 elegijoje Propercijus, pasakodamas apie Romą senovėje, vadina Jupiterį Tarpėjos tėvu (IV. 1. 9.). Taigi, kai durys prisimena Tarpėjos skaistumą, ji prisimena Kapitolijaus tyrumo laikus, kai *Fides* šventykla simbolizavo ištikimybę po kalva išsidriekusiame miestui. Būtent šių laikų prabanga paskatinusi duris priekaištauti⁹⁷.

I knygos 16 elegiją galime aiškinti įvairiai. Subjekto aimanas galima suprasti ir kaip atstumto meilužio skundą, ir kaip vyro ir moters santykių analizę. Elegija parašyta tarp tris dešimtmečius besitęsusių pilietinių neramumų ir subyrėjusios Antonijaus ir Oktavijaus sąjungos. Elegija vaizduoja duris apraudančias savo šeiminkės neištikimybę. Ji atsisako pasirodyti savo sekėjams. Faktą, kad Fidės kultas buvo apleistas, kai Propercijus rašė šią elegiją, patvirtina Augusto siekis sugrąžinti į Fidės šventyklą triumfo eisenas. Panašu, kad Propercijus siekė pasisavinti Romos didingumo paminklą ir paversti jį intymaus įsimylėjėlio pasaulio dalimi. Durys, perskirtos lyrinio herojaus ašarų ir *domina* neištikimybės, lieka uždarytos⁹⁸.

⁹⁷ William Scovil Anderson, *op. cit.*, p. 86–88.

⁹⁸ William Scovil Anderson, *op. cit.*, p. 94–95.

Be to, visoje savo kūryboje Propercijus plėtoja durų saugojimo temą. Šis motyvas naudingas aptarti eleginio herojaus *domina* ištikimybę, kurią galima patikrinti stebint jos duris (Pr. *El.* II. 6. 37–38; II. 9. 41–44 ; II. 19. 3–6) ir apibūdinti beprotiškai įsimylėjusį vyrą, kuris saugos mylimosios duris, net jai esant toli (I. 8. 21–22; II. 25. 17–20). Šioje elegijoje Propercijus žodį *limen* prilygina *amor*, slenkstis tampa meilės ir atskirties nuo meilės simboliu. Būti eleginiu herojumi reiškia būti atskirtam nuo savosios *domina*. Net atsisveikindamas su Kintija Propercijus taip pat atsisveikina su jos slenkščiu: *limina iam nostris valeant lacrimantia verbis / nec tamen irata ianua fracta manu*⁹⁹ (III. 9–10). Tad I knygos 16 elegijoje Kintija tampa poetiniu konstruktu, padedančiu naujai perteikti paraklausitironą.

---

⁹⁹ Lik sveikas, slenksti, duodu žodį, šlapios nuo ašarų / durys, kurių nepalaužė mano piktos rankos. *ibid.*

2. 2. Neištikimoji Delija

Tibulo elegijų I knygos 6 elegija – paskutinė, skirta Delijai. Joje lyrinis herojus skundžiasi mylimosios neištikimybė ir ragina sugrįžti pas jį. Būtent neištikimos Delijos paveikslą nagrinėjame šiame skyriuje.

Elegija prasideda prakeiksmu, skirtu Amoriui: *Semper, ut inducar, blandos offers mihi voltus, / Post tamen es misero tristis et asper, Amor*¹⁰⁰ (Tib. El. I. 6. 1–2). Lyrinis herojus klausia, už ką jį baudžia dievybė: *Quid tibi saevitiae mecum est? an gloria magna est / Insidias homini conposuisse deum?*¹⁰¹ (Tib. El. I. 6. 3–4). Priekaištais Amoriui eleginisherėjus išreiškia savo nusivylimą dėl Delijos elgesio. Kadangi dievybė nusigrėžė nuo jo, jis neteko mylimosios palankumo ir ištikimybės. Sekančiose eilutėse herojus išsako savo skausmo priežastį: *Nam mihi tenduntur casses: iam Delia furtim / Nescio quem tacita callida nocte fovet*¹⁰² (Tib. El. I. 6. 5 – 6.). Jis netiki Delijos įtikinėjimais – *Illa quidem tam multa negat, sed credere durum est*¹⁰³ (Tib. El. I. 6. 7). Toliau eina įvairių gudrybių aprašymas. Jų Delija išmokusi iš lyrinio herojaus ir naudojusi apgauti savo vyrui, kad slapčia galėtų būti su meilužiu: *Ipse miser docui, quo posset ludere pacto / Custodes: heu heu nunc premor arte mea, / Fingere nunc didicit causas, ut sola cubaret, / Cardine nunc tacito vertere posse fores. / Tum sucos herbasque dedi, quis livor abiret, / Quem facit inpresso mutua dente venus*¹⁰⁴ (I. 6. 9–14). Taigi Delija neištikima ir lyriniam herojui – meilužiui, ir savo sutuoktiniui: *Sic etiam de me pernegat usque viro*¹⁰⁵ (I. 6. 8.).

Tibulas ragina Delijos sutuoktinį būti atsargesnį ir saugoti ją nuo vyrų, net nuo jo paties: *At tu, fallacis coniunx incaute puellae, / Me quoque servato, peccet ut illa nihil. / Neu iuvenes celebret multo sermone, caveto*¹⁰⁶ (I. 6. 15–17). Kitose eilutėse aprašomos gudrybės, kurias meilužiai naudoja slapčia bendrauti – *Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem / Ne trahat et mensae ducat in orbe notas*¹⁰⁷ (I. 6. 19–20) ir susitikti – *Exibit quam saepe, time, seu visere dicet / Sacra Bonae maribus non adeunda Deae*¹⁰⁸ (I. 6. 21–22). Šie perspėjimai mintimis nukelia lyrinį subjektą į

¹⁰⁰ Kolei apgauni, tai tu maloniai šypsaisi, Amore, / Ilgainiui pasidarai piktas, negeras, žiaurus. *ibid.*

¹⁰¹ Ko gi taip rūstauti taip? Ar žmogui spąstus spęsti, / Vargšą kankinti labai didelė dievui garbė? *ibid.*

¹⁰² Pinklės man rezgamos jau: gudruolė Delija tylią / Naktį priglaudžia kažką. Ką – nežinau dar tikrai. *ibid.*

¹⁰³ Priesaikom ginasi ji, bet kvaila būtų tikėti. *ibid.*

¹⁰⁴ Vargšas, išmokiau kadais, kaip reikia sargus apgauti, / Ak, savo mokslo auka tapęs dabar esu. / Ji sužinojo tada, ką galėtų gudriai sugalvoti, / Kad tik gulėtų viena, kaip pradaryti duris. / Antpilų pats aš daviau, žolelių ištrinti mėlynėms, / Odoje nuo bučinių jos atsiranda dažnai. *ibid.*

¹⁰⁵ Vyrui juk dėl manęs viską melavo dažnai. *ibid.*

¹⁰⁶ Būk atsargesnis, meldžiu, vylingos mergelės valdove, / Saugoki net nuo manęs, drausk ištvirkauti visai. / Su jaunikaičiais, žiūrėk, uždrauski per daug šnekučiuotis. *ibid.*

¹⁰⁷ Ar tik nelinkčioja kam, stebėk, ar, vyne pasidaziųs, / Savo pirštu laibučiu ji nevingiuoja ženklų. *ibid.*

¹⁰⁸ Iš namų per dažnai tenevaikšto, net jei norėtų / Gerąją Deivę lankyt, uždraustą vyrams visiems. *ibid.*

prisiminimus, kai jis flirtuodavo su Delija – *Saepe, velut gemmas eius signumque probarem, / Per causam memini me tetigisse manum*¹⁰⁹ (I. 6. 25–26), apgaudinėjo jos vyrą – *Saepe mero somnum peperit tibi, at ipse bibebam / Sobria subposita pocula victor aqua*¹¹⁰ (I. 6. 27–28) ir slapčia su ja susitikdavo naktimis: *Ille ego sum, nec me iam dicere vera pudebit, / Instabat tota cui tua nocte canis.*¹¹¹ (I. 6. 31– 32). Savo elgesį herojus paaiškina paklusnumu Amorui: *Iussit Amor: contra quis ferat arma deos?*¹¹² (I. 6. 30).

Eleginis herojus prašo Delijos vyrą patikėti ją jo globai: *At mihi si credas, illam sequar unus ad aras; / Tunc mihi non oculis sit timuisse meis. /... At mihi servandam credas: non saeva recuso / Verbera, detrecto non ego vincla pedum*¹¹³ (I. 6. 23–24 ; 37 – 38.). Jis grasina kitiems mylimosios gerbėjams: *Tum procul absitis, quisquis colit arte capillos, / Et fluit effuso cui toga laxa sinu*¹¹⁴ (I. 6. 40–41).

Poetas kreipiasi pagalbos į Belonos žynę ir taip siekia palenkti Deliją. Elegijos tekstas pereina į šiurpų pranašaujančios žynės paveikslą: *Haec ubi Bellonae motu est agitata, nec acrem / Flammam, non amens verbera torta timet; / Ipsa bipenne suos caedit violenta lacertos / Sanguineque effuso spargit inulta deam, / Statque latus praefixa veru, stat saucia pectus, / Et canit eventus, quos dea magna monet*¹¹⁵ (I. 6. 45–50). Kol Belonos žynė apimta transo pranašauja, ji gali susižeisti nepadarydama sau žalos. Ši scena pabrėžia žynės žaizdas. Jos kraujas tykšta ant deivės statulos ir ji susižaloja rankas ir krūtinę. Kraujo vaizdas išiskverbia ir į jos skelbiamą pranašystę: *Parcite, quam custodit Amor, violare puellam / Ne pigeat magno post didicisse malo. / Adtigerit, labentur opes, ut volnere nostro / Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis*¹¹⁶ (I. 6. 51–54). Žynė liepia Delijai būti ištikimai, kitaip jai gresia skurdas. Elegijos mylimasis bijo, kad nepakludama deivei Delija sulauksianti baismės: *Et tibi nescio quas dixit, mea Delia, poenas; / Si tamen admittas, sit precor illa levis*¹¹⁷ (I. 6. 55–56). Žynės kruviną paveikslą keičia Delijos motinos paveikslas.

¹⁰⁹ Kaip dažnai, lyg perlus ar žiedą jos girdamas, spaudžiau / Ranką reikšmingai, menu, net atvirai prie visų. *ibid.*

¹¹⁰ Kaip dažnai aš vynu tave užmigdęs džiaugiausi, / Kad su vandeniu sau vyną protingai maišiau. *ibid.*

¹¹¹ Taip, tai aš tas esu (dabar nebegėda sakytis), / Kam visą naktį piktai skalijo kiemsargis šuo. *ibid.*

¹¹² Liepė Amoras. O kas drįs prieštarauti dievams? *ibid.*

¹¹³ Man patikėki tu ją, lig pat aukurų palydėsiu / Ir neapaksiu staiga, deivei nubaudus piktai. / ... Man patikėki tu ją pasaugoti, rykščių nevensiu, / Pančius, sunkias grandines vilksiu ryžtingai ašai. *ibid.*

¹¹⁴ Niekad tada jau nedrįs garbanotas gražuolis prieiti / Ar tas dabišius, kuris vilki klostuota toga. *ibid.*

¹¹⁵ Kai tik Belonos svaigus kvaitulys ją pagauna, nebijo / Plieskiančios kaitriai ugnies, kirčių botago skaudaus. / Ranką klejodama ji drąsiausiai peiliu įsipjauna, / Laisčioja kraujo lašais deivę, sugyja staiga. / Persmeigia šoną virbu arba susižeidžia krūtinę, / Deivės didžios įkvėpta ištaria burtų žodžius: *ibid.*

¹¹⁶ „Niekas tegu neišdrįs Amoro globotinės skriausti, / Teks galestauti paskui, lauks jo nelaimė baisi. / Vos ją paliesi, tuoj nuplauks tavo turtai kaip kraujas / Teka štai man iš žaizdos, tarsi žarijos išblės.“ *ibid.*

¹¹⁷ Delija, aš nežinau, kaip tave ji grasino nubauti, / Nuolat meldžiu, kad baismė būtų visai nesunki. *ibid.*

Motinos vaidmuo neįprastas. Ji padeda eleginiam subjektui susitikti su Delija: *Non ego te propter parco tibi, sed tua mater / Me movet atque iras aurea vincit anus. / Haec mihi te adducit tenebris multoque timore / Coniungit nostras clam taciturna manus, / Haec foribusque manet noctu me adfixa proculque / Cognoscit strepitus me veniente pedum*¹¹⁸ (I. 6. 57–62.). Šioje elegijoje poetas skiria vienintelį palaiminimą senai moteriai, kai linki jai ilgo gyvenimo – *Vive diu mihi, dulcis anus: proprios ego tecum, / Sit modo fas, annos contribuisse velim*¹¹⁹ (I. 6. 63 – 64.). Jos šlovinimas yra tiesioginė retorinė figūra, skirta palenkinti Delijai: jei ji seksianti motinos pavyzdžiu, sugrįšianti pas jį. Šios eilutės taip pat yra Delijos įžeidimas, tačiau palaiminimo pabaigoje paminėdamas Deliją ir motiną jungiantį kraują eleginis herojus-poetas randa būdą pratęsti savo meilės Delijai motyvą, nors ji atvirai jį apgaudinėja: *Te semper natamque tuam te propter amabo: / Quicquid agit, sanguis est tamen illa tuos* (I. 6. 65 – 66.)¹²⁰.

Elegijos mylimasis nurodo į savo bausmę dėl neištikimybės Delijai: *Et mihi sint durae leges, laudare nec ullam / Possim ego, quin oculos adpetat illa meos, / Et siquid peccasse putet, ducarque capillis / Inmerito pronas proripiarque vias*¹²¹ (I. 6. 69–72). Jis taip pat nurodo į Delijos socialinį statusą: *Sit modo casta, doce, quamvis non vitta ligatos / Impediat crines nec stola longa pedes*¹²² (I. 6. 67–68). Augusto valdymo metu prostitutės dėvėjo vyriškus drabužius – togą ir nesišukavo plaukų į viršų, o leisdavo jiems kristi žemyn. Taip jas būdavo lengviau atskirti nuo paprastų padoriai besielgiančių moterų. Lyrinis herojus grasina mylimajai smurtu (bet ši mintis greitai atmetama): *Non ego te pulsare velim, sed, venerit iste / Si furor, optarim non habuisse manus*¹²³ (I. 6. 73–74), skurdu senatvėje: *At, quae fida fuit nulli, post victa senecta / Ducit inops tremula stamina torta manu / Firmaque conductis adnectit licia telis / Tractaque de niveo vellere ducta putat*¹²⁴ (I. 6. 77–80), aplinkinių panieka: *Hanc animo gaudente vident iuvenumque catervae / Commemorant merito tot mala ferre senem*¹²⁵ (I. 6. 81–82) ir Veneros (anksčiau Deliją globojusios

¹¹⁸ Gaila ne vien tik tavęs, ir tavo motinos gaila. / Pykti ant jos negaliu: man ji – auksinis žmogus./ Būdavo, veda tave, patamsy virpėdama bailiai, / Mudviejų ėmus rankas, tyliai sujungia slapčia. / Laukia lyg prikalta ant slenkščio ištisą naktį, / Kai ateinu atsargiai, tuoj atpažįsta žingsnius. *ibid.*

¹¹⁹ Šimtą tu metų gyvenki, geroji senute, / Tau ir savuosius metus aš dar pridėčiau mielai. *ibid.*

¹²⁰ Erika Zimmermann Damer, *The Female Body in Latin Love Poetry*, a doctor dissertation, University of Carolina, Chapel Hill, 2010, p. 74 – 76.

¹²¹ Prižadau, aš pasistengsiu dorai gyventi: merginos/ Girti nedrįsiu jokios, galit draskyti akis./ Jei pasirodys, kad jau esu nusikaltęs, tampykite/ Drąsiai mane už plaukų, riskite gatvėm siaurom. *ibid.*

¹²² Mokyk, kad būtų dora, nors juosta plaukų nedabina, / Nors nekrinta žemyn klostėmis oriai stola. *ibid.*

¹²³ Mušti nenoriu tavęs, tačiau jei kvailybė užeitų, / Jau geriau, dievaži, rankos tegul man nudžius. *ibid.*

¹²⁴ Toji, kur ištikima nebuvo niekam, pasenus/ Rankioja siūlus sukrius drebančiom rankom perdien./ Ataudus prie metmenų tvirtai primušti ji stengias, / Jai nuolatos galvoje vilnų kuodelis tuomet. *ibid.*

¹²⁵ O jaunikaičiai širdy tik džiaugiasi, kalba pamatę: / „Senę pelnytai dabar vargas kamuoja baisus“. *ibid.*

Deivės) abejingumu: *Hanc Venus exalto flentem sublimis Olympo / Spectat et, infidis quam sit acerba, monet*¹²⁶ (I. 6. 83–84).

Įdomu tai, kad ši elegija primena I knygos 2-ąją. Bendras pagrindinis motyvas – paraklausitironas: mylimasis stovi už durų, kol jo mylimoji guli viduje su kitu. Antroje elegijoje įsimylėjęs tiesiogiai kreipiasi ir prakeikia duris: *Ianua difficilis domini, te verberet imber, / Te Iovis imperio fulmina missa petant*¹²⁷ (I. 2. 7–8). Tolesnėse eilutėse jų atsiprašoma: *Ianua, iam pateas uni mihi, victa querelis, / Neu furtim verso cardine aperta sones. / Et mala siqua tibi dixit dementia nostra, / Ignoscas: capiti sint precor illa meo*¹²⁸ (I. 2. 9–12) ir primenamos suteiktos dovanos: *Te meminisse decet, quae plurima voce peregi / Supplice, cum posti florida sarta darem*¹²⁹ (I. 2. 13–14). O 6-oje elegijoje duris pakeičia Delijos vyras (I. 6. 15–38). Kreipdamasis į jį eleginis herojus atskleidžia praeityje jį apgaudinėjęs, bet dabar Delija apgaudinėjanti juos abu. Dėl to meilužis kreipiasi į sutuoktinį kaip į galimą sąjungininką. Jei antroje elegijoje jis buvo kliūtis slaptam romanui ir nuo jo tai buvo slepiama (net pasitelkiant burtus: *Tu tamen abstineas aliis: nam cetera cernet / Omnia, de me uno sentiet ipse nihil*¹³⁰ (I. 2. 59–60)), tai šeštoje lyrinis herojus pasiūlo savo kaip sargo paslaugas, taip perimdamas vyro pareigas (I. 6. 23–24; 37). Nors iš anksčiau žinome, kad tobulame pasaulyje durų turėtų nebūti: *Non domus ulla fores habuit, non fixus in agris*¹³¹ (I. 3. 43). Taigi Tibulas prieštarauja pats sau.

Žinoma, tarp turtingo vyro ir vargšo mylimojo-poeto yra priešprieša: *Quid tenera tibi coniuge opus? tua si bona nescis / Servare, frustra clavis inest foribus*¹³² (I. 6. 33–34). Bet poetas jaučiasi pranašesnis dėl savo ryšio su dievais I. 6. 24; 30). Taip pat Belonos žynės paveikslą (I. 6. 43–54) lengva susieti su antroje elegijoje minima žyne (I. 2. 43–54). Jos abi padeda eleginiam herojui siekti mylimosios. Kitas bendras motyvas – Veneros bausmė už neištikimybę senatvėje. Antroje elegijoje ji ištiko nežinomą vyrą, kuris staiga įsimylėjo jauną merginą (I. 2. 91–96) ir buvo pašiepiamas aplinkinių: *Hunc puer, hunc iuvenis turba circumterit arta, / Despuit in molles et sibi quisque sinus*¹³³ (I. 2. 97–98), o šeštoje vaizduojama Delijos senatvė, jei ji negrišianti pas mylimąjį (I. 6. 77–84)¹³⁴.

¹²⁶ Ir Venera išdidžiai iš aukšto Olimpo pažvelgia, / Verksmo nepaiso, raudų, esti kerštinga, žiauri. *ibid.*

¹²⁷ Durys beširdės! Lai plaks be galo jus lietūs lediniai, / Lai be perstojo jus čaižys perkūnai žaibais! *ibid.*

¹²⁸ Jūs atsiverkit tik man, išklausiusios aimanas, durys, / Nesugirgždėkit nė kiek, virstelkit vyriai, slapčia. / Jei susijaudinęs ką ne taip pasakiau, dovanokit, / Tie prakeikimai geriau kris jau ant mano galvos. *ibid.*

¹²⁹ Jūs prisiminkit tiktai, kaip karštai maldavau, kaip prašiau jus, / Kai žalumynų pyne papuošiau staktą gražiai. *ibid.*

¹³⁰ Betgi žiūrėki, nedirsk su kitais prasidėti, nes viską / Jis tučtuojau pastebės, jis nematys tik manęs. *ibid.*

¹³¹ Buvo be durų namai, laukai neturėjo karaliaus. *ibid.*

¹³² Kam tau jaunutė žmona? Jei savo turto nemoki / Saugoti, tai nepadės spynos nei raktai jokie. *ibid.*

¹³³ Senį jaunuolių minia apsupus lydėjo. Kiekvienas / Taikėsi vis paslapčia tik nusispyjauti kairėn. *ibid.*

¹³⁴ V. Pappas, „Variety in Tibullus 1. 2.“, *Rosetta* 18, 48–64, 2016, p. 54–57.

Nors Tibulo I. 6. elegija – paskutinė, skirta Delijai, ir yra pilna įtampos bei nerimo, vis dėlto joje nėra jokio eeginės mylimosios atmetimo. Atvirkščiai, elegija užbaigiama viltingai ir džiugiai: *Haec aliis maledicta cadant; nos, Delia, amoris / Exemplum cana simus uterque coma* (I. 6. 85–86)¹³⁵.

---

¹³⁵ Andrea Potti, „Delia as Nemesis: The Tibullan Mistress Evolved“, *Vexillum the undergraduate journal of Classical and Medieval Studies*, Issue 2, Ann Arbor: University of Michigan, 2012, p. 166.

2.3. Palyginimas

Abi šios elegijos įdomios tuo, kad neįprastai pateikia paraklaustitirono motyvą. Be to, tiek Propercijus, tiek Tibulas išreiškia gilų nusivylimą ir beviltiškumą. Galiausiai, nors iš pažiūros šios elegijos skirtingos, bet jas jungia bendra tema – poetų meilužių neištikimybė.

Propercijus I. 16. elegijoje susitapatina su Kintijos durų slenksčiu. Nors nėra aišku, ar eleginis subjektas – pačios durys, ar meilužis, stovintis lauke. Tačiau čia eleginis subjektas, be abejonės, – *exclusus amator*. Propercijus išsako savo skausmą ir nusivylimą Kintijos neištikimybėje. Jis ją vaizduoja kaip *dura* ir palygina ją su uola bei plienu, taip paversdamas ją negyvu objektu. Išties, nėra aišku ar ši elegija skirta *puella*, nes jos vardas niekur nenurodytas. Iš tam tikrų detalių galima spėti, kad Propercijus kalba apie Fidės šventyklos duris. Jei taip, šioje elegijoje paslėpta Augusto politikos kritika.

Tibulas I. 6 elegijoje aprauda Delijos neištikimybę. Jis prisimena laikus, kai pats mokė *puella*, kaip išsprukti pas jį. Dabar eleginis herojus kenčia, nes ji susirado naują meilužį. Todėl Tibulas kreipiasi pagalbos į *domina* vyrą. Praeityje jis buvo kliūtis tarp eleginio herojaus ir Delijos, dabar Tibulas siekia susivienyti su juo, kad nustumtų į šoną naują varžovą. Eleginis herojus tarsi pats siekia tapti Delijos durimis. Jis rodo visišką nuolankumą ir paklusnumą jos vyrui, net pripažįsta, kad apgaudinėjo jį su *puella* anksčiau. Bet pasiteisina, kad taip elgėsi iš meilės visai kaip ir dabar. Visoje elegijoje tvyro liūdna, tačiau viltinga nuotaika. Eleginis herojus neteisina Delijos, jis tik trokšta būti su ja.

3. Meilė

3.1. Mylinti Kintija

Propercijaus elegijų I knygos 3 elegijoje pirmą kartą, turbūt per visą romėnų literatūros istoriją, prabyla pati eleginė mylimoji. Lyrinis herojus girtas grįžta iš puotos ir randa miegančią Kintiją. Sužavėtas jos grožio įsimylėjęs nedrįsta jos žadinti, bet mėnulio spindulys apšviečia jos veidą, ir mergina prabunda. Išvydusi lyrinį herojų Kintija jį tulžingai aprėkia. Būtent pykstančios Kintijos paveikslą nagrinėju šioje elegijoje.

Kūrinio pradžioje minimi trys palyginimai. Pirmiausia Kintija palyginama su nualpusia Ariadne Tesėjo laivui paliekant salos krantus: *Qualis Thesea iacuit cedente carina / languida desertis Cnosia litoribus*¹³⁶ (Prop. Eleg. lib. I. 3. 1–2). Ariadne apibūdinama epitetu *languida* („suglebusi, silpna, vangī“). Tačiau šiuo terminu Kintija apibūdina ir girtą mylimąjį, kalbėdama apie poeto neištikimybę (I. 3. 38). Į šį mitą galima pažvelgti ir kitaip. Ariadne buvo apleista Tesėjo, bet išgelbėta Bakcho. Jei Kintija yra Ariadne, tai eleginis herojus neabejotinai mato save, kaip Bakchą. Tačiau iš elegijos mes galime suprasti, kad poetas pirmiausia ir paliko Kintiją vieną. Dėl to šiose eilutėse jis yra Tesėjas, o ne Bakchas.

Toliau Kintija palyginama su Andromeda po to, kai ją išgelbėjo Persėjas: *qualis et accubuit primo Cepheia somno / libera iam duris cotibus Andromede*¹³⁷ (I. 3. 3–4). Žodis *accumbere* tinka apibūdinti dramatišką Kintijos miegą, bet šis žodis taip pat reiškia „gulėti puotoje“. Toks žodis primena gultus puotoje, iš kurios grįžo eleginis herojus. Taigi, poetas naudoja posakius, susiejančius Kintiją su *convivium*.

Galiausiai, trečiame palyginime, apibūdinama Bakcho sekėja – *nec minus assiduis Edonis fessa choreis / qualis in herboso concidit Apidano*¹³⁸ (I. 3. 5–6). Atsižvelgiant į dramatišką poemos atmosferą, su Bakchu susiję vaizdiniai gali reikšti *convivium* artumą. Eleginis herojus grįžta iš puotos ir vynas jam primena su Bakchu susijusius mitus ir reginius, kurie atsispindi kūrinio kalboje. Kalbėdamas apie miegančią mainadę, pavargusią po šokių, poetas ir toliau apibūdina Kintiją pasitelkdamas *convivium* motyvą. Akivaizdu, kad esama ryšio tarp šokių ir *convivium*. Tai, kad mainadė iš Trakijos, – taip pat svarbi detalė. Horacijus vienoje savo odėje aprašo puotą, surengtą Pompėjui jo grįžimo namo proga. Poetas rašo, kad šioje puotoje jis elgėsis kaip Bakcho pasekėjas, kuris yra kilęs iš Trakijos (Hor. Carm. II. 7. 26–27). Taigi, galime daryti išvadą, kad šis

¹³⁶ Kaip palikta be jėgų krito Tesėjo laivui / tolstant nuo Knoso krantų. *ibid.*

¹³⁷ Kaip pirmą kartą užmigo Kefalo dukra / Andromeda, jau išlaisvinta nuo žiaurios uolos. *ibid.*

¹³⁸ Kaip ne mažiau nuo šokių išvargusi mainadė / atsigula žolėje prie Apidano upės. *ibid.*

palyginimas – svarbi nuoroda į *convivium*, pasaulį, kurį eleginis herojus paliko fiziškai, bet ne mintimis¹³⁹.

Maždaug du trečdaliai poemos skirta miegančios Kintijos paveikslui (I. 3. 1–34), kuris nuo pat pradžių susiejamas su mitologija. Poetas smulkiai apibūdina jos rankas ir galvą: *Cynthia consertis nixa caput manibus*¹⁴⁰ (I. 3. 8), smilkinius: *ponebamque tuis, Cynthia, temporibus*¹⁴¹ (I. 3. 22), plaukus: *et modo gaudebam lapsos formare capillos*¹⁴² (I. 3. 23.), delnus: *nunc furtiva cavis poma dabam manibus*¹⁴³ (I. 3. 24), akis: *compositos levibus radiis patefecit ocellos*¹⁴⁴ (I. 3. 33). Mylimosios paveikslas sujungtas su garbinančiu eleginiu herojumi, kuris negali atplėšti nuo jos akių: *sed sic intentis haerebam fixus ocellis, / Argus ut ignotis cornibus Inachidos*¹⁴⁵ (I. 3. 19–20) ir skiria dovanas, panašias į aukas dievų statuloms: *et modo solvebam nostra de fronte corollas / ponebamque tuis, Cynthia, temporibus; / [...] / nunc furtiva cavis poma dabam manibus*¹⁴⁶ (I. 3. 21–4). Taip sukuriamas idealizuotas Kintijos paveikslas¹⁴⁷.

Tačiau eleginio subjekto girtumas verčia kitaip pažvelgti į miegančią Kintiją. Kintijos kone mitinis portretas ir romantiška atmosfera elegijos pradžioje tėra apsvaigusio nuo alkoholio proto padarinys. Šis faktas vėl priartina Kintiją prie *convivium*. Tolesnes eilutes galima vertinti dvejopai: *obstupui vano credulus auspicio, / ne qua tibi insolitos portarent visa timores, / neve quis invitam cogeret esse suam*¹⁴⁸ (I. 3. 28–30). Galbūt tai tik mylimojo pavydas, kuriam nėra pagrindo (dabar Kintija yra su juo). O gal miegančios Kintijos aprašymas yra perspėjimas moterims neužmigti puotoje. Būtent tokį patarimą duoda Ovidijus savo kūrinyje *Ars amatoria* (Ov. *Ars amat.* III. 367–368). Tolesnės eilutės dar paryškina ryšį tarp Kintijos ir *convivium*. Matydamas miegančią Kintiją, mylimasis siekia ją apkabinti, raginamas Amoro ir Bakcho: *et quamvis duplici correptum ardore iuberent / hac Amor hac Liber, durus uterque deus*¹⁴⁹ (I. 3. 13–14). Šios eilutės atkartoja elegijos pradžioje minimą Bakcho vardą – *ebria cum multo traherem vestigia Baccho*¹⁵⁰ (I. 3. 9), tik antrą

¹³⁹ Shelley Kaufhold, „Propertius 1. 3: Cynthia Rescripted“, *Illinois Classical Studies* 22, 1997, University of Illinois Press, p. 89–91.

¹⁴⁰ Kintija, padėjusi galvą ant sunertų rankų. *ibid.*

¹⁴¹ Ir išpuošiau tavo, Kintija, smilkinius. *ibid.*

¹⁴² Ir džiaugiuosi tarp pirštų slystančiais plaukais. *ibid.*

¹⁴³ Dabar slapčia į delnus dėjau obuolius. *ibid.*

¹⁴⁴ Įkyrūs spinduliai pramerkė akis. *ibid.*

¹⁴⁵ Bet taip pastėręs stovėjau išmeigęs prikaustytas akis, / kaip Argas į raguotą Ijo. *ibid.*

¹⁴⁶ Nusirišau nuo kaktos vainiką / ir išpuošiau tavo, Kintija, smilkinius; / [...] / dabar slapčia į delnus dedu obuolius. *ibid.*

¹⁴⁷ Charilous N. Michalopoulos, „Feminine speech in Roman love elegy: Prop. 1. 3“, *Leeds International Classical Studies* 10.4, 2011, p. 2.

¹⁴⁸ Sustingau patikėjęs apgaulingu ženklų, / kad tik tau sapnai nesukeltų klaikios baimės / ar kad kerais kas nors tavęs nepriverstų atsiduoti kitam. *ibid.*

¹⁴⁹ Nors degino dvi liepsnos, nors liepė / du žiaurūs dievai, tai Amoras, tai Liberis. *ibid.*

¹⁵⁰ Vilkau kojas, baudžiamas Bakcho. *ibid.*

kartą jis vadinamas kitu savo epitetu, *Liber* (išlaisvinantis). *Convivium* pasaulis pasirodo elegijoje, kai poetas apkabina Kintiją: *subiecto leviter positam temptare lacerto / osculaque admota sumere tarda manu*¹⁵¹ (I. 3. 15–16). Dievo Bakcho įtaka pirmoje elegijos dalyje galutinai susieja Kintiją su puotų pasauliu ir sugriauna jos idealų, kone mitinį paveikslą¹⁵².

Po to eina besibaigiančios nakties ir mėnesienos aprašymas: *donec diversas praecurrens luna fenestras, / luna moraturis sedula luminibus*¹⁵³ (I. 3. 31–32) ir Kintijos nubudimo scena: *sic ait in molli fixa toro cubitum*¹⁵⁴ (I. 3. 34).

Kintija sako tai, ką eleginis herojus trokšta išgirsti: pirmiausia jį apkaltina neištikimybe, pabrėžia savo ištikimybę ir vienatvės dėl meilužio abejingumo jausmą. Su panašiais pareiškimais susiduriame ir kitose elegijose (Prop. *Elg. lib. IV. 7. II. 29*). Kintija savo kalbą pavadina *querela*¹⁵⁵ (I. 3. 43.) ir pradeda ją nuo kaltinimo: *tandem te nostro referens iniuria lecto / alterius clausis expulit e foribus?*¹⁵⁶ (I. 3. 35–36). Jos pavartotas žodžių junginys *nostra lecto* nurodo į kone santuokinius santykius, kurių eleginis herojus nemini. Ji skundžiasi, kad tik sugaišo laiką laukdama grįžtančio meilužio: *namque ubi longa meae consumpsi tempora noctis, / languidus exactis, ei mihi, sideribus?*¹⁵⁷ (I. 3. 37–38). Išsakiusi savo kaltinimus mylimajam, ji imasi kurti savo paveikslą, kurio paskirtis – sukelti gailestį ir užuojautą: *interdum leviter mecum deserta querebar / externo longas saepe in amore moras: / dum me iucundis lassam Sopor impulit alis*¹⁵⁸ (I. 3. 43–45). Taip Kintija save pristato kaip apleistą, nelaimingą ir bejėgę moterį, kad taptų dar geidžiamesnė eleginiam herojui: *o utinam talis perducas, improbe, noctes, / me miseram qualis semper habere iubes!*¹⁵⁹ (I. 3. 39–40). Žodžio *deserta* atkartojimas keturiasdešimt antroje eilutėje susieja ją su Ariadne (I. 3. 2). Emocingas *miseram* 46-oje eilutėje ir nuoroda į jos ašaras – *illa fuit lacrimis ultima cura meis*¹⁶⁰ (I. 3. 46) – tik pagilina šį ryšį. Kintija įkalinama isteriškos, pavydžios moters vaidmenyje. Ji nuolat kartoja tuos pačius stereotipinius kaltinimus dėl išdavystės ir aplaidumo. Kintijos pyktis yra jos charakterio bruožas, kurį eleginis herojus gerai pažįstas: *non tamen ausus eram dominae turbare quietem, / expertae metuens iurgia saevitiae*¹⁶¹ (I. 3. 17–18)¹⁶². Kintijos

¹⁵¹ Lėtai pakišti ranką po miegančią / ir apkabinius bandyti pavogti bučinį. *ibid.*

¹⁵² Shelley Kaufhold, *op. cit.*, p. 91 – 92.

¹⁵³ Kol mėnesiena, slinkdama pro skirtingus langus, sustojo ir / įkyri mėnulio šviesa nukrypo į langus. *ibid.*

¹⁵⁴ Taip tarė atsisėdusi minkštoje lovoje. *ibid.*

¹⁵⁵ Skundas, aimana, dejonė. *ibid.*

¹⁵⁶ Ar pagaliau sugrįžai į mūsų guolį, / kai kita išvarė, uždariusi duris? *ibid.*

¹⁵⁷ Ir kur pavargęs sugaišiniai mano laiką / ir ilgą naktį, aiman, jau žvaigždėms blėstant. *ibid.*

¹⁵⁸ Tuo tarpu palikta pati sau sknudžiausi, / dažnai ilgam sulaikydavo tave svetima meilė, / kol nuvargusią mane priglaudė malonus miegas po savo sparnu. *ibid.*

¹⁵⁹ O kad taip naktis, nedorėli, leistum, / kaip dažnai man nelaimingai liepi. *ibid.*

¹⁶⁰ Toks buvo mano paskutinis rūpestis pro ašaras. *ibid.*

¹⁶¹ Tačiau nedrįsau drumsti ponios poilsio, / bijodamas patirti žiaurų ginčą. *ibid.*

žodžiai daug jausmingesni, palyginti su Propercijaus žodžiais elegijos pradžioje. Du klausimai kalbos pradžioje, sujungti su sušukimais, išduoda Kintijos neramią dvasinę būklę ir išryškina jos prašymo svarbą.

Kintija verpia vilną ir groja lyra: *nam modo purpureo fallebam stamine somnum, / rursus et Orphea carmine, fessa, lyrae*¹⁶³ (I. 3. 41–42). Verpiančios Kintijos paveikslą galima susieti su Homero Penelope, ištikimos žmonos archetipu. Kintija kaip ir Penelopė užsiima verpimu, siekdama užpildyti ilgas laukimo valandas. Ši nuoroda – taip pat itin romėniška, nes vilnos verpimas (viena iš pagrindinių romėnų matronos pareigų) galiausiai tapo romėnų moters vedybinės ištikimybės ir tyrumo simboliu. Tačiau šio ženklo sujungimas su skambinimu lyra kelia tam tikro nepatogumo. Puotose ir kituose susibūrimuose paprastai aplinkinius linksmindavo profesionalios atlikėjos. Šis vaizdinys kertasi su romėnų matronos etika. Purpurinė spalva taip pat sukelia bėdų, nes siejasi su prabanga ir išskirtinumu, o eleginiai poetai prieš tai pasisakė. Bet, jeigu vertinsime Homero įtakos požiūriu, šiuo simboliu Kintija nutolsta nuo Penelopės ir tampa artimesnė Elenai, kurią Iridė randa audžiančią purpurinį audeklą (Hom. *Il.* III. 125–126)¹⁶⁴.

Perskaičius šią elegiją kyla klausimas: kas kalba? Kintijos žodžiai parašyti poeto, o ne jos pačios. Galbūt Propercijus į mylimosios lūpas įdeda savo paties kritiką. Kintija palyginama su archetipiniu poetu Orfėjumi, o jos žodžiai pavadinami *querella*. Propercijus pirmasis suteikia balsą elegijoje moteriai, tačiau vaizduoti jį kaip profeministą būtų klaidinga¹⁶⁵. Atidžiau panagrinėjus Kintijos kalbą išryškėja tam tikri vyriški jos elementai. Kintijos šūksnis *ei mihi* 38-oje eilutėje romėnų komedijoje yra išskirtinai vyriškas. Kintija atkartoja žodžius ir temas, kurias paprastai vartoja eleginis subjektas, apibūdindamas jų santykius. Savo kalbos pradžioje ji pamini uždarytas duris (trisdešimt šešta eilutė). Ši vieta atkartoja I. 16 elegiją, kai poetas stovi lauke, o jo meilužė yra viduje su kitu. Kintijos aimana *miserum me* primena patį poetą (I. 1. 1). Jos jausmingas sušukimas (I. 3. 39–40) atkartoja ankstesnę eleginio subjekto pareiškimą: *in me nostra Venus noctes exercet amaras*¹⁶⁶ (I. 1. 33). Taigi, Kintijos kalba ne įpykusios meilužės, o eleginio mylimojo kalba.

Sunku atskirti *realią* Kintiją nuo *įsivaizduojamos*, tačiau galiausiai tai nesvarbu. Nes perimdama eleginio mylimojo kalbą Kintija priverčia į save pažvelgti iš naujo. Eleginis subjektas bijo ir tikisi jos pykčio protrūkio (kaip ir nutinka). Bet Kintija išreiškia jausmus, kuriuos paprastai eleginis herojus rodo jai. Taigi, priekaištai sklinda ne iš įtūžusios, o iš mylinčios moters lūpų.

¹⁶² Charilous N. Michalopoulos, *op. cit.*, p. 7.

¹⁶³ Nes tik purpuriniais siūlais apgaudinėjau miegą, / ir vėl išsvarginta Orfėjo lyros. *ibid.*

¹⁶⁴ Charilous N. Michalopoulos, *op. cit.*, p. 8.

¹⁶⁵ David R. Slavitt, *op. cit.*, p. 8.

¹⁶⁶ Venera man mylinčiam skyrė neramias naktis. *ibid.*

Kintijos pyktis ir pavydas – meilės poetui išraiška. Jos pavydas ir aistra eleginiam subjektui lygūs jo paties išgyvenimams dėl jos. Taip elgdamasi ji tampa idealia *domina* Propercijaus elegijose.

3.2. Mylinti Delija

Tibulo I knygos 1 elegija nusako du pagrindinius jo kūrybos motyvus: kario ir žemdirbio gyvenimo būdo priešpriešą ir tarnystę mylimajai. Šioje elegijoje taip pat ryški *alius – ego* priešprieša. Bet joje galime atrasti gražiausią Delijos paveikslą, nes nėra jokių užuominų į jos neištikimybę ar godumą, kaip, pavyzdžiui, I. 5 elegijoje. Tokio idealizuoto mylimosios paveikslo kūrimas primena Propercijaus I. 3 elegiją. Dėl to pasirinkome šią Tibulo elegiją nagrinėti mylinčios *domina* aspektu ir paanalizuoti, kaip eleginis subjektas įsivaizduoja gyvenimą kaime su ja.

Pirmosios Tibulo I. 1 elegijos eilutės nusako būdą, kaip eilinis Romos pilietis įgytų turtus ir galią: *Divitias alius fulvo sibi congerat auro / Et teneat culti iugera multa soli, / Quem labor asiduus vicino terreat hoste, / Martia cui somnos classica pulsa fugent*¹⁶⁷ (Tib. *El. lib. I. 1. 1–4*). Būtent tam pasipriešina eleginis herojus. Galia ateina iš žodžio *divitia* (pats pirmas elegijos žodis) žemių ir aukso pavidalu. *Alius*, su kuriuo save supriešina eleginis herojus, krautuši turtus (*congerant divitias*) ir valdytų žemę (*teneat iugera soli*). Elegijoje parinktas žodis *iugera*, kai kurių senovės etimologų kildinamas iš žodžio *iuga* – jaučių kinkinio, kurie įdirba tas žemes. *Alius* visiškai valdo ir kultivuoja savąsias žemes. Iš elegijos eilučių sužinome, kad *alius* pasižymi turima valdžia ir saugumu. Bet kitos dvi eilutės nurodo į momentus jo gyvenime, kai jis netenka savo įtakos ir saugumo. Pabrėžiami sunkumai (*labor asiduus*) ir pavojai (*vicino hoste*) karo metu. Nerimas ir staigus prabudimas yra parodomas per pertrauktą miegą. Kare *alius* netenka savo valdančios aktyvios pozicijos ir tampa pasyvus. Jis bijo (*labor... terreat*), jo miegas nutraukiamas (*classica pulsa fugent*). Taigi, *alius* gyvenime yra laikas, kai jis patiria nepriteklių, pavojų ir galimą žiaurią mirtį, kad užsitinrintų sau karo grobį – žemę ir brangius metalus.

Eleginis subjektas jau pirmose eilutėse nurodo, kad toks gyvenimas ne jam: *Me mea paupertas vita traducat inerti, / Dum meus adsiduo luceat igne focus*¹⁶⁸ (I. 1. 5–6), nors jis nekalba nieko, kad pasmerktų tokį gyvenimo būdą (jis sako *alius*, bet ne *nemo*). Tolesnėse eilutėse jis papasakoja apie savo alternatyvų gyvenimo būdą. Turtų stoka, *paupertas*, veda į pasyvumą – *vita iners*. Toks gyvenimas be karo, šlovės ir galios galbūt pagal to meto romėnų moralę bevertis, bet jis suteikia eleginiam herojui sielos pilnatvę. Subjektas atrodo visiškai pasyvus: *me... traducat*. Posakis *assiduus ignis* supriešinamas su *assiduus labor*. Jų panašumas ir priešprieša nurodo, kad 5 ir 6 eilutės nurodo į priešpriešą tarp *alius* ir eleginio mylimojo. Židinio, ugnies ir šviesos vaizdiniai sugrąžina skaitytoją iš plačios *iugera multa* ir kituose kraštuose vykdomų karo žygių erdvės ir

¹⁶⁷ Spindintį auksą kiti, geidaujantys turto, tekaupia, / Tearia sau didžiulius, puikiai įdirbtus laukus. / Baimė, kad priešai užpuls, sunerimusias širdis tegildo / Marso trimitų gausmai jiems teišvaiko sapnus. *ibid.*

¹⁶⁸ Aš neturtingai, tačiau ramiai sau gyvenimą leisiu, / Kolei manam židiny žybcios ugnelė jauki. *ibid.*

uždarą ir asmeninę lyrinio herojaus erdvę. Jo troškimai pabrėžiami būdvardžiais *me, mea* (pirmi du pirmos eilutės žodžiai) ir *meus* dveilyje.

Eleginio herojaus pasirinktas gyvenimo būdas prieštarauja *alius*. *Alius* sukaupti turtai priešingi eleginio subjekto neturtui. *Alius* gyvenimo elementai (veiksmas, sunkumai ir pavojai) prieštarauja poeto gyvenimui, kurį lydi pasyvumas ir komfortas. Pirmose šešiose elegijos eilutėse eleginis herojus nusako įprastą romėno karjeros taką ir jį atmeta¹⁶⁹.

Nuo septintos eilutės eleginis subjektas plačiau plėtoja savo pasirinkto gyvenimo būdo detales: *Ipse seram teneras maturo tempore vites / Rusticus et facili grandia poma manu; / Nec spes destituat, sed frugum semper acervos / Praebeat et pleno pinguia musta lacu.*¹⁷⁰ (I. 1. 7–10). Darbas, kurį jis atliks, bus gana lengvas: vynuogės ir obelys bus sodinamos *facili manu*. Šis darbas nėra nuolatinis, kaip karo tarnyba, bet atliekamas tam tikru metu – *maturo tempore*. Bet gausa, kurios tikisi lyrinis herojus, neatitinka *paupertas* idėjos. Posakis *acerui frugum* galbūt atkartoja aukso krūvą, minimą pirmose eilutėse, ir išreiškia daugiau nei apsirūpinimą maistu. Kaip ir epitetas *pinguia* („riebus, gausus“), apibūdinantis prinokusias vynuoges ir pilnas vyno statines. Negana to, tokios gausos tikimasi ne retkarčiais, bet visada. Galbūt tai nurodo į paties Tibulo *paupertas* supratimą, kuris yra turtingesnis nei skaitytojas tikėtusi perskaitęs pirmas šešias elegijos eilutes.

Bet pasiekti eleginioherojaus trokštameims patogumams ir saugumui reikalinga dievų pagalba: *Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris / Seu vetus in trivio florida sertis lapis, / Et quodcumque mihi pomum novus educat annus, / Libatum agricolae ponitur ante deo*¹⁷¹ (I. 1. 11 – 14.). Eleginis subjektas nurodo, kodėl gali tikėtis jų palankumo (*nam veneror*). Pirmasis esamojo laiko veiksmažodis elegijoje išreiškia Tibulobandymus užsitikrinti klestėjimą ir saugią ateitį garbinant dievus – tikrąjį galios šaltinį. Pirmojo derliaus aukojimas norint užsitikrinti dievų palankumą yra sulyginamas su *alius* atliekamu *labor assiduus* bandant laimėti žemių ir turtų. Skirtumo tarp gyvenimo kaime ir karo tarnystės pabrėžtos elegijos pradžioje nebelieka, nes abiejų šių užsiėmimų tikslas – užtikrinti gausą.

Nors iš pažiūros tarp *alius* ir eleginioherojaus siekiamų turtų nėra aiškios skirties, vis dėlto būdai, kuriais vienas ir kitas jų siekia, – priešingi. Eleginis subjektas siekia praturtėti neatsisakydamas patogumų, todėl neturi visiškos savo gyvenimo kontrolės ir turi kliautis dievais. Tačiau kaimo dievai tarsi išreiškia panieką karui. Cererai pasiūlomas vainikas, ne iš aukso, o iš

¹⁶⁹ Pharsia Lee-Stecum, *Powerplay in Tibullus – Reading Elegies Book I*, Cambridge University Press, first published in 1998, p. 27–30.

¹⁷⁰ Vynuogių daigus liaunus, kai laikas ateis, pasodinsiu, / Obelis diegsiu lengvai, tarsi sodietis mitrus. Lūkesčiai lai neapgaus: atneš kas metai jie kalnus / Vaisių, pūstas statines, sklindinas vyno svaigaus. *ibid.*

¹⁷¹ Juk visuomet dievybes gerbiu: gėlėmis vainikuoti / Akmenys, trūnūs stuobriai rymo prie kaimo kelių. / Už dovanas rudens visas gėrybes, nelaukęs / Nieko, valstiečių dievams auką pašvęsti skubu. *ibid.*

kviečių: *Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona / Spicea, quae templi pendeat ante fores*¹⁷² (I. 1. 15 – 16.). Priapas pastatomas uždaroje namų erdvėje: *Pomosisque ruber custos ponatur in hortis, / Terreat ut saeva falce Priapus aves.* (I. 1. 17–18), priešinga atviriems karo laukams. Jis yra *ruber*, bet ne nuo kraujo, ginkluotas pjautuvu (*falx* –tradicinis Priapo atributas) ir baugina paukščius. Paukščiai yra įbauginti, kaip kariai, tačiau neliejamą kraują ir niekas nenukenčia. Humorą, išreikštas šiose eilutėse, sukuria linksmą, jaukią atmosferą nei ankstesnis karo aprašymas¹⁷³.

Eleginis herojus atkartoja elegijos pradžią teigdamas, kad pasitenkins mažu: *Iam modo iam possim contentus vivere parvo / Nec semper longae deditus esse viae*¹⁷⁴ (I. 1. 25–26). Jis išplečia šį vaizdą atsiguldamas medžių pavėsyje: *Sed Canis aestivos ortus vitare sub umbra / Arboris ad rivos praetereuntis aquae*¹⁷⁵ (I. 1. 27–28). Ir toliau Tibulas plėtoja paprasto gyvenimo motyvą, sutelkdamas dėmesį į gyvūnų priežiūrą ir dievų garbinimą. Subjektas išreiškia pasididžiavimą, kad aukoja dievams ir gano jaučius: *Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem / Aut stimulo tardos increpuisse boves*¹⁷⁶ (I. 1. 29–30), surasdamas atsilikusią nuo bandos avį ar ožką ir nešdamas jas namo sušilti prie ugnies: *Non agnamve sinu pigeat fetumve capellae / Desertum oblita matre referre domum*¹⁷⁷ (I. 1. 31–32). Jis kreipiasi į vagis ir vilkus, prašydamas pasigailėti jo mažos kaimenės: *At vos exiguo pecori, furesque lupique, / Parcite: de magno est praeda petenda grege*¹⁷⁸ (I. 1. 33 – 34.), nes jis turi aukoti bandas globojančiai deivei Palei: *Hic ego pastoremque meum lustrare quotannis / Et placidam soleo spargere lacte Palem.*¹⁷⁹ (I. 1. 34 – 35). Prašo dievų palankiai priimti jo aukojamas dovanas moliniuose induose: *Adsitis, divi, neu vos e paupere mensa/ Dona nec e puris spernite fictilibus*¹⁸⁰ (I. 1. 37–38) ir prisimena, kaip senovėje patys žemdirbiai žiesdavosi indus: *Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis / Pocula, de facili conposuitque luto*¹⁸¹ (I. 1. 39–40). Šiomis eilutėmis eleginis herojus rodomi kaip pamaldus ūkininkas, kuris skiria savo gyvenimą rūpintis aprašytais veiklomis (I. 1. 29–40)¹⁸².

Mylimasis džiaugiasi klausydamasis vėjo ir apkabindamas mylimąją: *Quam iuvat inmites ventos audire cubantem / Et dominam tenero continuisse sinu* (I. 1. 45–46). Jis užmiega klausydamasis laužo spragsėjimo per žiemos audrą: *Aut, gelidas hibernus aquas cum fuderit Auster,*

¹⁷² Varpų vainikas sunkus, didi geltonkase Cerera./ Parneštas čia iš laukų puoš tau šventyklos duris. *ibid.*

¹⁷³ Pharsia Lee-Stecum, *op. cit.*, p. 34–37.

¹⁷⁴ Aš jau galiu, dievaži, mažu patenkinta būti, / Kad tik nešauktų savęsp tie begaliniai keliai. *ibid.*

¹⁷⁵ Medžių pavėsy geriau slapstytis nuo vasaros karščių / Ar prie upelio bangų, bėgančių tolin smagiai. *ibid.*

¹⁷⁶ Drovis visai nekamuos, atnešus aukai jauniklį, / Smarkiai šmaikščia vytine raginant jaučius tingius. *ibid.*

¹⁷⁷ Gėdos nejausiu jokios, atsilikusią mažą ožkelę, / Ar avinuką namo tempdamas savo glėby. *ibid.*

¹⁷⁸ Vagys ir godūs vilkai! Kelių gyvulių pagailėkit, / Grobio ieškokit tenai, kur tūkstantinė banda. *ibid.*

¹⁷⁹ Piemeniui savo ruošiu kasmet aš apvalymo šventę. / Palę dažnai apšlakstau pienu, kaip dera, šviežiu. *ibid.*

¹⁸⁰ Jus, o aukštieji dievai, kviečiu į skurdoką viešnagę, / Nesibjaurėti meldžiu indais moliniais švariais. *ibid.*

¹⁸¹ Juk pirmiausia taures pasidirbo valstietis iš molio, / Nužiedė dailiai žilais protėvių mūsų laikais. *ibid.*

¹⁸² Robert H. Ball, *op. cit.*, p. 21.

/ *Securum somnos igne iuvante sequi*¹⁸³ (I. 1. 47–48). Eleginis subjektas patvirtina savo mintis pasakymu *Hoc mihi contingant*¹⁸⁴ (I. 1. 49). Jis palieka turtus tiems, kurie gali išverti keliones jūra: *Hoc mihi contingat. Sit dives iure, furorem / Qui maris et tristes ferre potest pluvias*¹⁸⁵ (I. 1. 49–50) ir atmeta visus pasaulio turtus, kad tik nepravirkdytų Delijos savo išvykimu: *O quantum est auri pereat potiusque smaragdi, / Quam fleat ob nostras ulla puella vias*¹⁸⁶ (I. 1. 51–52). Palygindamas ramų miegamąjį su šėlstančia jūra, eleginis herojus sugrįžta prie *alius – ego* motyvo.

Po to poetas kreipiasi į Mesalą, kario įsikūnijimą: *Te bellare decet terra, Messalla, marique, / Ut domus hostiles praeferat exuvias*¹⁸⁷ (I. 1. 53–54). Jis įsivaizduoja Mesalą kariaujančią, kad eleginis herojus galėtų pamatyti karo grobį jo namuose. O pats eleginis subjektas esąs gražuolės belaisvis: *Me retinent vinctum formosae vincla puellae, / Et sedeo duras ianitor ante fores*¹⁸⁸ (I. 1. 55–56). Kaip karo grobis puošia Mesalos duris, taip poetas laukia prie *domina* durų. Taip elegijoje atsiranda paralelinis karo ir meilės karo motyvas.

Apibūdindamas save kaip meilės belaisvį, eleginis herojus pirmą kartą kreipiasi į Deliją. Jis teigia, kad jam nesvarbu būti vadinamam tinginiu, jei tik galėsias ją matyti: *Non ego laudari curo, mea Delia; tecum / Dum modo sim, quaeso segnis inersque vocer*¹⁸⁹ (I. 1. 57 – 58). Tibulas tikisi, kad savo mirties dieną ji būsianti šalia ir laikysianti jo ranką: *Te spectem, suprema mihi cum venerit hora, / Te teneam moriens deficiente manu*¹⁹⁰ (I. 1. 59 – 60). Jis įsivaizduoja jo raudančią Deliją: *Flebis et arsuro positum me, Delia, lecto / Tristibus et lacrimis oscula mixta dabis. / Flebis: non tua sunt duro praecordia ferro / Vincta, neque in tenero stat tibi corde silex*¹⁹¹ (I. 1. 61–64) ir jį apverkiančius aplinkinius: *Illo non iuvenis poterit de funere quisquam / Lumina, non virgo, sicca referre domum*¹⁹² (I. 1. 65–66), bet Delija gedėsianti išskirtinai: *Tu manes ne laede meos, sed parce solutis / Crinibus et teneris, Delia, parce genis*¹⁹³ (I. 1. 67–68). Jos išgyvenamų jausmų stiprumą pabrėžia dukart dvieilių pradžioje atsikartojantis *flebis*.

¹⁸³ Vieną palaimą žinau: klausytis bestaugiančių vėjų, / Glaudžiant prie savo širdies mielą valdovę karštai. *ibid.*

¹⁸⁴ Ar kai žieminis dangus darganotą liūtį atsiunčia, / Pritariant lietui smagiai, saldžius sapnuoti sapnus. *ibid.*

¹⁸⁵ Mano dalia bus tokia: turtingas teisėtai tebūna / Tas, kam užtenka jėgų vėtras iškęsti, audras. *ibid.*

¹⁸⁶ O, tepražūna geriau visai ir smaragdai, ir auksas, / Nei ašarotų miela, man iškeliaujant toli. *ibid.*

¹⁸⁷ Tau sausumoj, Mesala, karai ir jūroj pritinka, / Puošia tavuosius namus priešo nuplėšti šarvai. *ibid.*

¹⁸⁸ Pančiais mergaitė graži mane surakino ir laiko, / Tarsi sargybinis koks tūnau prie durų liūdnei. *ibid.*

¹⁸⁹ Man neberūpi šlovė, jei kartu tik, o Delija, būsim. / Tinginiu, net ir lepšiu gali vadinti visi. *ibid.*

¹⁹⁰ Vien tik tave regėti mirties akimirką geisčiau, / Jautsi tavuosius pirštus silpstančia savo ranka. *ibid.*

¹⁹¹ Verksi, mieloji, tada, kai aš gulėsiu ant laužo, / Ir ašarodama vis, dar bučiuosi mane. / Verksi, juk tu nulieta ne iš kietojo, šaltojo plieno, / Tavo krūtinėj švelni plaka širdis, ne akmuo. *ibid.*

¹⁹² Ir jaunikaičiai visi raudų neįstengs sulaikyti. / Ir mergužėlėms liūdnei ašaros gaudžiai byrės. *ibid.*

¹⁹³ Delija, vėlės mano nežaisk, bet plaukų pagailėki / Tu paleistų, o taip pat veido gailėki skaištaus. *ibid.*

Eleginis herojus paaiškina, kad mirtyje nėra meilės: *Interea, dum fata sinunt, iungamus amores: / Iam veniet tenebris Mors adoperta caput*¹⁹⁴ (I. 1. 69–70) ir mintimis pereina į jos netinkamumą senatvėje: *Iam subrepet iners aetas, nec amare decebit, / Dicere nec cano blanditias capite*¹⁹⁵ (I. 1. 71–72) bei jos džiaugsmus jaunystėje: *Nunc levis est tractanda Venus, dum frangere postes/ Non pudet et rixas inseruisse iuvat*¹⁹⁶ (I. 1. 73–74). Kelionė iš niūrios ateities į laimingą dabartį padeda eleginiam herojui apmastyti savo mirtį ir pravirkdo Deliją, nors ankstesnėse eilutėse jis teigė to niekada nedarysiąs (I. 1. 57–74). Elegijos pabaigoje sugrįžtama prie *alius – ego* ir karo – taikaus gyvenimo ir meilės motyvo. Eleginis subjektas teigia būsiąs geras karys meilės mūšiuose: *Hic ego dux milesque bonus: vos, signa tubaeque, / Ite procul, cupidis volnera ferte viris*¹⁹⁷ (I. 1. 75–76) ir niekinantis turtus: *Ferte et opes: ego conposito securus acervo / Despiciam dites despiciamque famem*¹⁹⁸ (I. 1. 77–78)¹⁹⁹.

¹⁹⁴ Na, o dabar, kol leidžia lemtis, mylėkimės mudu, / Nes jau netrukus ateis uždengta galva mirtis. *ibid.*

¹⁹⁵ Amžius toksai pamažėle atšliauš, kai netiks jau mylėti / Ir žilagalviui lipšnius tyliai šnabždėti žodžius. *ibid.*

¹⁹⁶ Garbint reikia dabar lengvabūdę Venerą, kol staktą / Vis dar išversti smagu, kol dar patinka vaidai. *ibid.*

¹⁹⁷ Būsiu čionai karvedys ir eilinis neblogas, trimitai, / Vėliavos, eikit šalin, vyrus žalokit godžius. *ibid.*

¹⁹⁸ Jiems dovanokit lobius, turėdamas žemės gėrybių, / Godulį niekinsiu aš, niekinsiu turtą didžiai. *ibid.*

¹⁹⁹ Robert H. Ball, *op. cit.*, p. 25–28.

3.3. Palyginimas

Propercijaus I. 3 ir Tibulo 1. 1 elegijos turi panašumų tuo aspektu, kad jose abiejose eleginiai subjektai nusako, kaip jų mylimosios išreiškia savo jausmus. Taip pat šios elegijos panašios savo struktūra (jas abi galima padalyti į dvi dalis). Vis dėlto, tarp jų esama nemažai skirtumų.

Propercijaus elegiją galime padalyti iki Kintijos kalbos (jos miegančios *idealizuotas* paveikslas) ir po jos kalbos (jos *tikroviškas* paveikslas). Miegančios Kintijos paveikslas apipintas su Bakchu susijusiais mitais. Jos nuostabus grožis tėra girtos iš *convivium* sugrįžusio eleginio herojaus proto padarinys. Išties, pati Kintija stipriai susieta su *convivium* pasauliu. Ironiška, kad mylimojotroškimas išgelbėti *domina* atsigręžia prieš jį patį, nes tai jis ją apleidžia. Nubudusi Kintija sako tai, ką eleginis subjektas nori girdėti: ji skundžiasi jo neištikimybe, tuo pačiu nurodydama į savo ištikimybę ir dejuoja dėl jo abejingumo. Tokios aimanos stereotipiškos, jos neleidžia Kintijai išsakyti savo pykčio. Dėl to jos kalba tėra literatūrinis konstruktas, skirtas sustiprinti eleginio herojaus geismą jai. Savo skundu Kintija išreiškia ne pyktį, bet atsidavimą.

Tibulo elegiją galima dalinti į *alius* – *ego* ir tarnystės karui ir mylimajai motyvus. Pirmoje dalyje eleginis herojus paneigia įprastą romėno gyvenimo būdą siekiant žemių, turto ir valdžios ir nurodo alternatyvią gyvenseną. Bet įsigilinus į elegiją paaiškėja, kad ji nėra tokia skurdi, kokią ją norėtų pavaizduoti poetas. Priešingai nei *alius*, jis neturi visiškos savo gyvenimo kontrolės, todėl yra priklausomas nuo dievų. Visa antra elegijos dalis skirta Delijai. Kaip ir Propercijus jis sukuria idealizuotą mylimosios paveikslą, kuris vargu ar atitinka realybę. Pirmiausia eleginis subjektas palygina meilužio dalią su kareivio, po to pereina nuo išpuoštų karo grobiu nugalėtojo durų prie mylimosios laukimo lauke ir galiausiai kreipiasi į mylimąją, su kuria trokšta praleisti visą gyvenimą. Elegijos pabaigoje kariniai terminai naudojami nusakyti erotikai.

4. Pyktis

4.1. Pykstanti Kintija

Šiame skyriuje nagrinėjama elegija (Pr. *El.* III. 8) skirta Kintijai, Propercijaus eleginei mylimajai, nors jos vardas ir neminimas. Iš pirmo žvilgsnio šis kūrinys primena III. 6 elegiją, kurios tema – įprastinis meilužių ginčas. Eleginis herojus nupasakoja sceną pirmu dvieliu: praeitą naktį kilo ginčas tarp jo ir mylimosios: *Dulcis ad hesternas fuerat mihi rixa lucernas / vocis et insanae tot maledicta tuae*²⁰⁰ (lib. III. 8. 1–2). Tolesnėse eilutėse Propercijus kalba apie jos elgesį: įpykusi ji nustumia stalą, mėtė į jį taures: *cum furibunda mero mensam propellis et in me/ proicis insana cymbia plena manu*²⁰¹ (III. 8. 3–4), rauna jam plaukus, drasko nagais veidą: *tu vero nostros audax invade capillos / et mea formosis unguibus ora nota*²⁰² (III. 8. 5–6), duria į akis, suplėšo jo drabužius: *tu minitare oculos subiecta exurere flamma, / fac mea rescisso pectora nuda sinu!*²⁰³ (III. 8. 7–8). Tokį užpuolimą mylimasis laiko tikros aistros ženklui: *nimirum veri dantur mihi signa caloris*²⁰⁴ (III. 8. 9)²⁰⁵.

Kaip ir Katulas (Cat. *Carm.* 83. 6.), Propercijus mano, kad kuo labiau moteris niršta, tuo gilesnė jos jaučiama meilė ir aistra: *nam sine amore gravi femina nulla dolet*²⁰⁶ (III. 8. 10). Meilę Propercijus sieja su skausmu, *dolor*, todėl veiksmažodis *dolere* elegijoje kartojamas keturis kartus (III. 8. 10; 23 (du kartus), 35). Kitas jos bruožas be skausmo ir nevilties – beprotystė. Pirmoje elegijos pusėje galime rasti daugybę žodžių, apibūdinančių beprotybės apimtą Kintiją, meilę ir su meile susijusias mintis: *insana*²⁰⁷ (III. 8. 2; 4), *furibunda*²⁰⁸ (III. 8. 3), *audax*²⁰⁹ (III. 8. 5), *rabida*²¹⁰ (III. 8. 11), *ut Meneas icta*²¹¹ (III. 8. 14), *dementia*²¹² (III. 8. 15).

Kintijos apimtos pykčio paveikslas vaizduojamas lyginant su kitų meilės apimtų moterų pavyzdžiais. Ji lyginama su klykiančiomis moterimis: *quae mulier rabida iactat convicia lingua*²¹³

²⁰⁰ Prie vakarykščių lempų barnis man buvo saldus/ ir tavo balsu išsakyta tiek piktų žodžių. *ibid.*

²⁰¹ Kai nuo vyno pašėlusį atstūmei stalą ir į mane / mėtė pilnas taures beprotiška ranka. *ibid.*

²⁰² Tu, išties, drąsiai pulk mūsų plaukus/ ir mano veidą pažymėk gražiais nagais, *ibid.*

²⁰³ Tu grasink man išlupti akis liepsnojančias,/ sudraskyk drabužius apnuogindama mano krūtinę. *ibid.*

²⁰⁴ Iš tikrųjų, man buvo duoti karščio ženklai. *ibid.*

²⁰⁵ Barbara K. Gold, „Propertius 3.8: A Self – Constiuous Narration”, *Quaderni Urbinati di Cultura Classica New Series*, Vol. 17, No. 2 (1984).p. 156.

²⁰⁶ Nes nė viena moteris nesikankina be svaraus jausmo. *ibid.*

²⁰⁷ Beprotė. *ibid.*

²⁰⁸ Šėlstanti. *ibid.*

²⁰⁹ Įžūli. *ibid.*

²¹⁰ Pasiutusi. *ibid.*

²¹¹ Kaip mainadė, ištikta smūgio. *ibid.*

²¹² Pamišimas. *ibid.*

²¹³ Moteris, kuri vargina įniršusiais barniais liežuvį. *ibid.*

(III. 8. 11.), vaikščiojančiomis tik su būriu sargų arba taip, tarsi nieko aplink nematytų: *custodum grege seu circa se stipat euntem, / seu sequitur medias, maenas ut icta, vias*²¹⁴ (III. 8. 13–14), pavydinčiomis moterimis: ši galbūt sapnuoja, kad jos vyras jai neištikimas: *seu timidam crebro dementia somnia terrent*²¹⁵ (III. 8. 15), kol kita neabejotinai bijo, kad jos meilužis labiau žavėsis moters grožiu nupieštame portrete nei ja pačia: *seu miseram in tabula picta puella movet*²¹⁶ (III. 8. 16)²¹⁷. Toks keistas jų elgesys atskleidžia tikrą meilę: *haec Veneris magnae volvitur ante pedes*²¹⁸. (III. 8. 12). Dėl to įpykusi ar įsižeidusi moteris rodanti aistros ženklus. Propercijus pareiškia, kad jis yra *verus haruspex*, todėl gali neklysdamas spręsti apie sielos kančias: *his ego tormentis animi sum verus haruspex, / has didici certo saepe in amore notas*²¹⁹ (III. 8. 16–17). Tolesnės eilutės perfrazuoja jau anksčiau elegijoje sutiktą mintį (III. 8. 9–12), kad tikra meilė gali virsti kova *non est certa fides, quam non in iurgia vertas*²²⁰ (III. 8. 18–19). Šaltos meilužės eleginis herojus linki tik savo priešams: *hostibus eveniat lenta puella meis*²²¹ (III. 8. 20).

Staiga elegijoje atsiranda naujas – *hostis* – motyvas. Jis atsikartoja kitoje eilutėje žodžiu *aequales* (III. 8. 21)²²². Ginčas, kuris elegijos pradžioje buvo apibūdintas kaip *dulcis*, perauga į tikrą karą su žaizdomis ir randais. Bet eleginis subjektas išdidžiai juos visiems rodys, kaip tikrame kare įgytus garbės ženklus. Jo nubrozdinimai ir mėlynės – meilės žaizdos: *in morso aequales videant mea vulnera collo: / me doceat livor mecum habuisse meam*²²³ (III. 8. 21–22). Toliau jis teigia visada norįs kentėti arba matyti Kintiją kenčiančią dėl meilės: *aut in amore dolere volo aut audire dolentem, / sive meas lacrimas sive videre tuas*²²⁴ (III. 8. 23–24). Šiuo atveju *dolore* gali reikšti ir meilės kančias, ir pyktį bei neapykantą. Propercijus ir Kintija patenka į tokį jausmų sūkurį, kai mainosi žinutėmis arba siunčia vienas kitam slaptus ženklus: *tecta superciliis si quando verba remittis, / aut tua cum digitis scripta silenda notas*²²⁵ (III. 8. 25–26).

Tolesnėse eilutėse Propercijus pasitelkia *exemplum*, mitologines Pario ir Hektoro figūras, savo teiginiams patvirtinti. Propercijus meistriškai paruošia skaitytoją *exemplum*, pasitelkdamas

²¹⁴ Arba minioje eidama apsisupa sargais/ arba eina viduriu kelio, kaip mainadė, ištikta smūgio. *ibid.*

²¹⁵ Arba būgštujančią dažnai beprotiški sapnai vargina. *ibid.*

²¹⁶ Arba nelaimingą paveiksle nupiešta mergaitė sujaudina. *ibid.*

²¹⁷ James L. Butrica, „Propertius 3.8: Unity and Coherence“, *Transactions of the American Philological Association* 111, 1981, The Johns Hopkins University Press, p. 24–25.

²¹⁸ Ši prie didžios Veneros pėdų parklupusi. *ibid.*

²¹⁹ Šios sielos kankynės aš esu tikras žiniuonis / išmokau dažnai perprasti šiuos tikros meilės ženklus. *ibid.*

²²⁰ Nėra tikros ištikimybės, kuri nevirstų ginču. *ibid.*

²²¹ Mano priešams teatitenka šaltos mergaitės. *ibid.*

²²² Barbara K. Gold, *op. cit.*, p. 157.

²²³ Tomato bendraamžiai mano kakle kandimo žymes, / terodo mėlynės, kad manoji buvo su manimi. *ibid.*

²²⁴ Arba kentėti meilėje noriu, arba girdėti, jog tu kenti, / arba savo, arba tavo ašaras matyti *ibid.*

²²⁵ Jei kada atsiunti slaptą žinutę / arba kai tu pirštais išrašai paslėptus ženklus *ibid.*

karinius terminus ir reginius: *hostibus*²²⁶ (III. 8. 20), *vulnera*²²⁷ (III. 8. 21), *tecta verba remittis*²²⁸ (III. 8. 25). Atrodo, kad visa Pario, Helene ir Menelajo istorijos esmė – meilė stipresnė, kai ją lydi kova *dulcior ignis erat Paridi, cum Graia per arma*²²⁹ (III. 8. 29). Pirmoje eilutėje sutiktas būdvardis *dulcior* čia nurodo į Kintijos ir Propercijaus palyginimą su Helene ir Pariu. Šioje vietoje pilna karinės terminologijos: *ignis, grata per arma*²³⁰ (III. 8. 29), kuri atsikartoja elegijoje ir vėliau: *in gremio maxima bella gerit*²³¹ (III. 8. 32). Abu pasakojimai atrodo panašūs, kol prisimenama, kad elegioherojaus atveju kova – *dulcis rixa*, o Pario – Trojos karas²³². Taip pat Propercijus leidžia suprasti, kad Kintijos neištikimybė jam suteikė ne skausmą, o malonumą, nes mylimoji atskleidė jam savo jausmus ir parodė, kad jį myli. *Dulcis* ir *dulcior* nurodo, kad vaidytis su *domina* prie stalo saldu, o kovoti dėl jos su varžovais saldžiau (kaip parodo Pario *exemplum*)²³³.

Tolesniame dvieilyje Propercijus mitologinį karą perkelia į savo gyvenimą: *aut tecum aut pro te mihi cum rivalibus arma / semper erunt: in te pax mihi nulla placet* (III. 8. 33–34). Taip eleginio herojaus mintis, kad meilė stipresnė kovojant su savo mylimąja, pasikeičia: meilė stipresnė kovojant dėl mylimosios su varžovu. Perėjimas tarp šių motyvų pažymimas Helenės ir Pario *exemplum*. Kareivis ir kartu meilužis, įrodantis savo vertę miegamajame, – dažnas Propercijaus elegijų motyvas. Pario aistrą kursto *grata arma*, kuris reiškia ir Elenos pasipriešinimą, ir mūšį su graikais, kaip buvo minėta ankstesnėse eilutėse: *dulcior ignis erat Paridi, cum Graia per arma / Tynaridi poterat gaudia ferre suae*²³⁴ (III. 8. 29–30). Taip pat traukia *maxima bella* su Helene: *dum vincunt Danai, dum restat barbarus Hector, / ille Helenae in gremio maxima bella gerit*²³⁵ (III. 8. 31–32).

Kadangi kariniai terminai turi dvigubas reikšmes, to paties tikimės ir 33 eilutėje, bet taip nėra. Čia žodis *arma* vartojamas tiesiogine prasme, paprasčiausiai reiškia kovą su priešininku dėl *domina* dėmesio. Taip lyrinis herojus išsiduoda, kad ginčo priežastis buvo ne įprastiniai mylimųjų nesutarimai, bet kito vyro meilininimasis Kintijai²³⁶. Tolesniame dvieilyje randame kaitaliojamus kreipinius į Kintiją ir kitą vyrą: *aut tecum aut pro te mihi cum rivalibus arma / semper erunt: in te pax mihi nulla placet*. (III. 8. 33–34). *Tecum* skirtas Kintijai, o *pro te mihi cum rivalibus arma*

²²⁶ Priešas *ibid.*

²²⁷ Žaizda *ibid.*

²²⁸ Tu siunti įslaptintus žodžius. *ibid.*

²²⁹ Saldesnė ugnis buvo Pariui, kai su graikais kovojo. *ibid.*

²³⁰ Ugnis, saldesnė dėl ginklų. *ibid.*

²³¹ Glėbyje didžiausią karą kariavo. *ibid.*

²³² Barbara K. Gold, *op. cit.*, p. 158.

²³³ James L. Butrica, *op. cit.*, p. 28.

²³⁴ Saldesnė ugnis buvo Pariui, kai su graikais kovojo/ ir galėjo atnešti malonumą ginklų Tindarėjo dukrai, *ibid.*

²³⁵ Kuomet buvo nugalėti danajai, kuomet Hektoras priešinosi barbarams/ jis Elenos glėbį didų karą kariavo. *ibid.*

²³⁶ Barbara K. Gold, *op. cit.*, p. 160.

nurodo į varžovą. Į Kintiją ir vėl kreipiamasi vienaskaitos antru asmeniu *te*. O *tibi* nurodo į kitą asmenį (III. 8. 33–34)²³⁷.

Būtent dėl Kintijos neištikimybės kitose eilutėse eleginis herojus užsipuola mylimąją, sakydamas, kad tik jos grožis verčia vyrus kovoti, o kitu atveju mergina kentėtų, nes niekas, taip pat ir Propercijus, nekreiptų į ją dėmesio: *gaude, quod nullast aequae formosa: doleres, / si qua foret: nunc sis iure superba licet*²³⁸ (III. 8. 35–36). Šioje vietoje Propercijus įterpia veiksmą *doleo*, anksčiau elegijoje vartotą apibūdinti meilės kančioms. Ir būdvardį *formosa*, kurį matėme kūrinio pradžioje (III. 8. 6), – kartu su Elenos paminėjimu jis sukuria Kintijos kaip archetipinės gražuolės paveikslą. Taigi, Propercijus toleruoja Kintijos neištikimybę tik dėl jos grožio, nes ji kaip ir Elena gali sau leisti daugiau nei eilinė moteris.

Toliau eleginio herojaus mintys peršoka nuo Kintijos prie varžovo, kuris sukėlė jų ginčą. Propercijus linki jam amžinai gyventi su uošviais: *at tibi, qui nostro nexisti retia lecto, / sit socer aeternum nec sine matre domus!*²³⁹ (III. 8. 37–38). *Socer* ir *mater* šioje vietoje reiškia šešurą ir paties varžovo motiną. Abu šie vaikėjai sutinkami romėnų komedijoje, kaip akyli sargai saugantys jauną vyrą nuo flirtavimo. Taip Propercijus pašiepia konkurentą ir kartu subtiliai praneša Kintijai, kad jis vedęs²⁴⁰.

Paskutiniame dvieilyje Propercijus galutinai sutriuškina savo varžovą sakydamas, kad Kintija praleido naktį su juo dėl noro atkeršyti eleginiam herojui už patirtą nuoskaudą, o ne dėl susidomėjimo kitu vyru: *cui nunc si qua datast furandae copia noctis, / offensa illa mihi, non tibi amica, dedit.*²⁴¹ (III. 8. 39–40). Poetas naudoja žodį *furandus*, kuriuo skaitytojas tikėtusi apibūdinti Propercijaus ir Kintijos santykius. Bet čia šis terminas reiškia, kad Kintijos praleista naktis su kitu vyru buvo pavogta iš Propercijaus, kuriam ji teisėtai priklausė²⁴². Paskutinėje eilutėje sužinome, kad Kintija – tikrai supykusi: *offensa*²⁴³. Taigi, Propercijus išprovokavo jos pykčio priepuolį norėdamas ne tik patikrinti jos meilę jam, bet ir nugalėti savo varžovą.

Tačiau, nagrinėjant poeto prakeiksmus varžovui, reikia atkreipti dėmesį, kad jis nelabai ir keikia savo priešininką. Šiaip ar taip, jis sustiprina eleginio herojaus malonumą ir suteikė Kintijai galimybę parodyti savo meilę. Ir neaišku, kodėl Propercijus, pirmiau aukštines meilės kliūtis, dabar linki panašių sunkumų kitam vyrui? Jei šios kliūtis tik sustiprina erotinį malonumą, tuomet jos nėra prakeiksmo dalis. Taip pat, kodėl Propercijus, ankstesnėse elegijose taip baisėjęsis Kintijos

²³⁷ Barbara K. Gold, *op. cit.*, p. 163.

²³⁸ Džiaukis, kad nėra lygios grožiui, kentėtum, / jei kuri būtų, dabar tau leidžiama būti išdidžiai. *ibid.*

²³⁹ Tačiau o kad tau, kuris paspėdei mūsų lovoje žabangas, / amžinai būtų namuose uošvis ir motina. *ibid.*

²⁴⁰ Barbara K. Gold, *op. cit.*, p. 160–161.

²⁴¹ Kuriam dabar jeigu ir buvo duota proga pavogti naktį, / tai įžeista draugė skyrė man, o ne tau. *ibid.*

²⁴² Barbara K. Gold, *op. cit.*, p. 161.

²⁴³ *Ibid.*, p. 164.

neištikimybe kitose elegijose, šioje rodo tokį nuolankumą? Atsakymas – nereikia anksčiau nupasakotos situacijos priimti pažodžiui. Mylimasis įtaria, kad Kintija jam neištikima, bet užuot ją užsipuoless jis apsimeta, kad toks jos elgesys teikia jam malonumą.

Ši elegija nagrinėja įprastą temą neįprastu būdu. Ji kyla iš sudėtingos padėties, kai mylimoji apgaudinėja poetą arba apie tai galvoja. O Propercijus nuolat kartoja, kad *domina* neištikimybė jo neskaudina ir nežemina. Šių pareiškimų išpūtimas, jų kartojimas ir pats prakeiksmas varžovui parodo, kad jis kalba netiesą. Išties, eleginiam herojui rūpi Kintijos ištikimybė ir provokuodamas ją jis ne tik sužino apie jos jausmus, bet kartu ir nugali savo varžovą²⁴⁴.

---

²⁴⁴ James L. Butrica, *op. cit.*, p. 29–30.

4.2. Pykstanti Nemezidė

Tibulo II. 6 elegija prasideda pareiškimu, kad Makras staiga išvyksta. Kadangi meilė yra nuolatinė Makro palydovė (jis nuolat įsimylėjęs), poetas svarsto, ar ji lydės jį ir į karą.²⁴⁵ Jisklausia, ar Amoras gali nešti ginklus: *Castra Macer sequitur: tenero quid fiet Amori?/ Sit comes et collo fortiter arma gerat?*²⁴⁶ (Tib. *El.* lib. II. 6. 1–2) arba išverti ilgą kelionę: *Et seu longa virum terrae via seu vaga ducent / Aequora, cum telis ad latus ire volet?*²⁴⁷ (II. 6. 3–4). Tibulas ragina dievą susigražinti Marcelą: *Ure, puer, quaeso, tua qui ferox otia liquit, / Atque iterum erronem sub tua signa voca.*²⁴⁸ (II. 6. 5 – 6). O jis pats staiga pareiškia tapsiąs kareiviu: *Quod si militibus parces, erit hic quoque miles, / Ipse levem galea qui sibi portet aquam.*²⁴⁹ (II. 6. 7 – 8) ir atsisakysiąs Veneros globos bei mylimosios: *Castra peto, valeatque Venus valeantque puellae:/ Et mihi sunt vires, et mihi facta tuba est.*²⁵⁰ (II. 6. 9 – 10). Pirmos dešimt eilučių sukelia šypsena: pirmiausia vaizduodamos švelnų Amūrą, kaip žygiuojantį į mūšį kareivį. Ši vieta primena antros knygos trečią elegiją, kurioje Apolonas tarnavo piemeniu karaliui Admetui atlikdamas Dzeuso paskirtą bausmę už Pitono nužudymą (II. 6. 3. 11 – 12.). Taip pat neverta tikėti, jog pats eleginisherijos įsirašys į šauktinių sąrašą, kad užsiimtų veikla, kurią aršiai kritikavo kitose savo elegijose.²⁵¹ Bet jei manysime, kad pirmos dešimt elegijos eilučių skirtos Nemezidei, tai jų paskirtis ją išgąsdinti. Tibulas atvirai pareiškia, kad jo jausmai jai atšalo, kad jis pasiruošęs pabėgti nuo meilės ir pabaigti judviejų romaną. Toks jausmingas pareiškimas atitinka tolesnę elegiją pasižyminčią beviltiškumu ir liūdesiu. Bet nepaisant nuolatinio *domina* ignoravimo, poetas vis tiek prie jos prisirišęs²⁵².

Elegijos nuotaka pasikeičia nuo žaismingos į niūrią, kai Tibulas ima keikti Amorą, dievą, kurį laiko savo širdgėlos priežastimi. Poetas pripažįsta, kad negali tesėti savo grasinimų: *Magna loquor, sed magnifice mihi magna locuto / Excutiunt clausae fortia verba fores*²⁵³ (II. 6. 11–12), nors prisiekia laikytis atokiai nuo Nemezidės: *Iuravi quotiens rediturum ad limina numquam! / Cum bene iuravi, pes tamen ipse redit*²⁵⁴ (II. 6. 13–14). Sako norįs pamatyti Amoro ginklus sulaužytus:

²⁴⁵ P. Murgatroyd, „The Genre and Unity of Tibullus 2.6“, *Phoenix* 43, 2 (Summer), 1989, Classical Association of Canada, p. 136.

²⁴⁶ Makras išeina karan. Ką veiks švelniaskruostis Amoras? / Ar palydės ir ginklus temps atkakliai ant peties? *ibid.*

²⁴⁷ Gal begaliniais keliais, siūbuojančių marių platybėm / Paskui tą vyrą keliaus, ietį suspaudęs stipriai? *ibid.*

²⁴⁸ Degink, berniuk, ugnimi, kas tavo ramybę palieka, / Nuolat prie vėliavų šauk grįžti klajūną atgal. *ibid.*

²⁴⁹ Jei gailėstingas esi kareiviams, dar vienas kareivis / Šalmu pasėmęs vandens pats atsinešti galės. *ibid.*

²⁵⁰ Aš į stovyklą vykstu. Venerai sudie ir gražuolėms, / Karo trimitas ir man, kviesdamas žygin, užgros. *ibid.*

²⁵¹ Robert J. Ball, *op. cit.*, p. 218–219.

²⁵² P. Murgatroyd, *op. cit.*, p. 137.

²⁵³ Porinu drąsiai, tačiau dar drąsiau ligi vieno išpurto / Mano narsiuosius žodžius durys, užvertos tvirtai. *ibid.*

²⁵⁴ Šimtą jau kartų sakiau: daugiau prie slenkščio negrįšiu. / Nors ir prisiekęs buvau, kojos vis nešė atgal. *ibid.*

*Acer Amor, fractas utinam, tua tela, sagittas, / Si licet, extinctas adspiciamque faces!*²⁵⁵ (II. 6. 15 – 16). Kaltiną dievą dėl savo padrikos kalbos: *Tu miserum torques, tu me mihi dira precari / Cogis et insana mente nefanda loqui*²⁵⁶ (II. 6. 17–18). Ir galiausiai pareiškia, kad tik viltis sulaikė jį nuo savižudybės: *Iam mala finissem leto, sed credula vitam / Spes fovet et fore cras semper ait melius*²⁵⁷ (II. 6. 19–20). Tibulas pakeičia ironiją depresija, kai pamini savo kojas: nepaisant jo bandymų atitolti nuo *puella*, pačios kojos jį parnešdavusios atgal prie jos durų (II. 6. 13–14). Šioje elegijoje poetas vaizduoja Amoro ir jo ginklus sunaikintus kartu su savimi pačiu. Kitose elegijose sutinkame Tibulą prašant dievą sudėti ginklus (II. 6. 1. 81–82; II. 6. 5. 105–106), bet čia atrandame savidestrukcijos motyvą²⁵⁸. Tai, kad įsimylėjęs kaltina dėl savo širdgėlos Amorą, o ne Nemezidę, tik parodo jo padėties beviltiškumą.

Tolesnėse eilutėse reginiai įvairuoja nuo žemdirbių dirbamų laukų: *Spes alit agricolas, Spes sulcis credit aratis / Semina, quae magno faenore reddat ager*²⁵⁹ (II. 6. 21–22), į kilpas viliojamų paukščių, kabliukais gaudomų žuvų: *Haec laqueo volucres, haec captat arundine pisces, / Cum tenues hamos abdidit ante cibum*²⁶⁰ (II. 6. 23–24) iki į vergiją einančių vergų: *Spes etiam valida solatur conpede vinctum: / Crura sonant ferro, sed canit inter opus*²⁶¹ (II. 6. 25–26). Šios eilutės buvo laikomos digresija, bet iš tiesų Tibulas trimis dveiliais sustiprina vilties svarbą ir reikšmę, nes ji valdo įvairias žmonių gyvenimo sferas, ir Nemezidė taip pat turėtų paklusti tokiai galingai deivei: *Spes facilem Nemesim spondet mihi, sed negat illa; / Ei mihi, ne vincas, dura puella, deam*²⁶² (II. 6. 27–28). Eleginis herojus atvirai kreipdamasis į Nemezidę pareiškia, kad nusižudys dėl jos ir vienintelė priežastis, kodėl jis to nepadarė – viltis, kad ji tapsianti jam švelnesnė: *Iam mala finissem leto, sed credula vitam / Spes fovet et fore cras semper ait melius* (II. 6. 19–20).²⁶³

Tibulas maldauja Nemezidę pasigailėti paminėdamas jos sesers kaulus – ji žuvo būdama dar vaikas: *Parce, per inmatūra tuae precor ossa sororis: / Sic bene sub tenera parva quiescat humo*²⁶⁴ (II. 6. 29–30). Atrodo, kad poetas labiau stengiasi nusižudyti mirusiosios tapatybę, nei pagerbti jos atminimą. Nemezidės sesers vardas net nenurodytas (II. 6. 29–40)²⁶⁵. Užuoat dainavęs prie

²⁵⁵ Vai, tu, Amore žiaurus! Norėčiau ašai pamatyti / Perlaužtas tavo strėles ir užgesintus deglus! *ibid.*

²⁵⁶ Vargšą mane kankini: verti lyg pamišus išstarti / Ir vis kartoti pačius šventvagiškiausius žodžius. *ibid.*

²⁵⁷ Baigčiau vargus mirtimi, bet garbsto gyvenimą nuolat / Man patiklioji Viltis, žada: rytoj bus geriau. *ibid.*

²⁵⁸ Robert J. Ball, *op. cit.*, p. 219.

²⁵⁹ Žemdirbį peni viltis, vagoms patikėjusi sėklą, / Laukia Viltis, kol laukai viską gražins su kaupu. *ibid.*

²⁶⁰ Ji privilioja paukščius į kilpas ir žuvį pagauna, / Ploną kabliuką gudriai visą aplipdžius jauku. *ibid.*

²⁶¹ Meiliai paguodžia Viltis grandinių sukaustytą vergą: / Žvangčioja pančiai, tačiau traukia varguolis dainas. *ibid.*

²⁶² Man Nemezidę Viltis vis perša, bet toji nenori, / Tu, mergužėle žiūrėk, deivę įveikti sunku. *ibid.*

²⁶³ P. Murgatroyd, *op. cit.*, p. 138.

²⁶⁴ Vai, man atleiski, meldžiu, vardan palaiškų mažutėlės / Tavo sesers. Aš linkiu: lai ji ilsėsis ramiai. *ibid.*

²⁶⁵ Basil Dufallo, *The Ghosts of the Past: Latin Literature, the Dead, and Rome's Transition to a Principate*, Ohio State University Press, 2007, p. 97.

mylimosios durų poetas giedosiąs savo nusiskundimus jos sesers kapui: *Illa mihi sancta est, illius dona sepulcro / Et madefacta meis sarta feram lacrimis, / Illius ad tumulum fugiam supplexque sedebo / Et mea cum muto fata querar cinere*²⁶⁶ (II. 6. 29–32). Šiose elegijos eilutėse minimos dovanos, gėlių girliandos ir *querela*²⁶⁷. Mirusios mergaitės reginys, pasitelkiamas bandant sukelti gailestį ir kaip galimybė sugrįžti į Nemezidės gyvenimą išreiškiant meilę jos seseriai (*illa mihi sancta est*), nurodo jos svarbą eleginiam herojui²⁶⁸.

Tačiau sesers kaulai, „manęs“ ir „jos“ kruvino vaiduoklio pasirodymas sufleruoja ją esant *aoros* dvasią, kurią nužudė arba netinkamai palaidojo, dėl to ji vaidenasi. Nemezidės sapnai bus baisūs dėl naktinių jos sesers pasirodymų: *Ne tibi neglecti mittant mala somnia Manes, / Maestaque sopitae stet soror ante torum*²⁶⁹ (II. 6. 37 – 38.). Ji sugrįžta su kraujo dėmėmis iš požemio karalystės vandenų ir atrodo lygiai taip pat kaip ir tą dieną, kai mirė: *Qualis ab excelsa praeceps delapsa fenestra/ Venit ad infernos sanguinolenta lacus*²⁷⁰ (II. 6. 39–40). Keistas motyvas vaiko, kuris žuvo nukritęs nuo aukštos vietos į požemio karalystę, dažnai pasitaiko neliteratūrinėje helenistinėje epigramoje ir lotyniškuose įrašuose²⁷¹. Poetas naudoja mirusią Nemezidės seserį, taip pat kaip ir jos motiną (II. 6. 63–72), emociškai sustiprinti savo prašymą *Non feret usque suum te propter flere clientem: / Illius ut verbis, sis mihi lenta, veto*²⁷² (II. 6. 36–37). Nesėkmingai pabandęs įtikinti, kad mylimoji savo abejingumu privedė jį kone prie savižudybės, poetas primena jai žuvusią seserį, bandydamas taip sujaudintimylimąją: *Desino, ne dominae luctus renoventur acerbi: / Non ego sum tanti, ploret ut illa semel./ Nec lacrimis oculos digna est foedare loquaces*²⁷³ (II. 6. 41–43). Tai, kad švelnus ir jausmingas poetas taip šaltai išnaudoja mirusio vaiko vaizdinį, tik parodo Nemezidės pakartotinį abejingumą jo nuosaiquesniems maldavimams, todėl dabar eleginis herojus griebiasi žiauresnių priemonių²⁷⁴.

Elegija baigiasi prakeiksmiais moteriai, kurią herojus laiko savo nelaimių priežastimi – gudrią sąvadautoją Frynę. Paskutinė nuoroda į Nemezidę yra ši: *Lena nocet nobis, ipsa puella bona est*²⁷⁵ (II. 6. 44). *Domina* staiga tampa gera ir dabar *lena* trukdo jiems susitikti. Poetas mini, kaip ji nešioja

²⁶⁶ Jos atminimas brangus. Aplaištęs ašarom auką / Bei žalumynų pynes nešiu dažnai į kapus./ Ten nusiminęs, niūrus prie antkapio vienas sėdėsiu / Ir nebyliems pelenams skūsiuos žiauriaja dalia. *ibid.*

²⁶⁷ Erika Zimmermann Damer, *Femele body in Latin Love Elegy*, a doctoral disertation, University of Carolina, 2010, p. 76.

²⁶⁸ P. Murgatroyd, *op. cit.*, p. 138.

²⁶⁹ Kad neatsiūstų blogų sapnų užpykusios vėlės, / Kad nestovėtų liūdna tau prie lovos sesuo. *ibid.*

²⁷⁰ Lygiai tokia, kaip tada, žemyn iškritus pro langą, / Rengės į požemius eit, baisiai paplūdus kraujais. *ibid.*

²⁷¹ Erika Zimmermann Damer, *op. cit.*, p. 73.

²⁷² Ji neįstengs taip ilgai išverti raudų gaudulingų / Būki tu man palanki, josios aš žodžiais liepiu. *ibid.*

²⁷³ Cit, jau baigiu, kad raudų valdovė mana nepradėtų / Vėlei iš naujo. Aš jos ašaros vertas nesu. / Josios raiškiųjų akių neturi temdyti skausmas, *ibid.*

²⁷⁴ P. Murgatroyd, *op. cit.*, p. 139.

²⁷⁵ Kenkia begėdė piršlė, mano mergaitė – dora. *ibid.*

Nemezidei skirtus gerbėjų laiškus: *Lena necat miserum Phryne furtimque tabellas / Occulto portans itque reditque sinu*²⁷⁶ (II. 6. 45–46); kaip meluoja, kad jos šeimininkės nėra namie: *Saepe, ego cum dominae dulces a limine duro / Adgnosco voces, haec negat esse domi*²⁷⁷ (II. 6. 47–48) (eleginis herojus bando pamaloninti Nemezidę naudodamas žodį *dulces*), ypač tada, kai jam paskirtas pasimatymas su *domina*: *Saepe, ubi nox mihi promissa est, languere puellam / Nuntiat aut aliquas extimuisse minas*²⁷⁸ (II. 6. 49–50). Poetas kalba apie savo patiriamą skausmą dėl Nemezidės neištikimybės: *Tunc morior curis, tunc mens mihi perdita fingit, / Quisve meam teneat, quot teneatve modis*²⁷⁹ (II. 6. 51 – 52) ir meldžia dievų bausmės Frynei: *Tunc tibi, lena, precor diras: satis anxia vivas, / Moverit e votis pars quotacumque deos*²⁸⁰ (II. 6. 53–54)²⁸¹. Bet nepanašu, kad *lena* būtų galėjusi taip elgtis be Nemezidės pritarimo. Ir Tibulo nesugebėjimas įeiti tik parodo, kad prie to prisidėjęs pati *domina*. Taigi, bandymas suversti visą kaltę *lena* yra nesėkmingas. Šioje vietoje vyrauja niūri nuotaika, vienišumo jausmas, poeto atskirtis nuo Nemezidės ir dievų abejingumas (jų nejaudina jo *vota* (II. 6. 53.)). Viso to rezultatas – desperacijos, beprasmiškumo ir liūdesio persmelkta nuotaika, ir visa tai skirta jo *domina*. Taip pat šioje elegijoje galime atrasti paraklausitirono motyvą. Pirmas dešimt eilučių eleginis herojus galėjo išsakyti prie uždarytų *domina* durų, ypač dėl savo grasinimų jos atsisakyti. Tolesnės eilutės šį įspūdį tik sustiprina, nes paaiškina, kodėl jis stovi prie jos durų, nors trokšta skirtis, – dėl savo neblėstančios meilės jai (II. 6. 13–14). Žinoma, poetas rauda prie *domina* sesutės kapo, bet ir parneša mirusiosios žodžius Nemezidei: *Illius ut verbis, sis mihi lenta, veto*²⁸² (II. 6. 36). Tai, kad Tibulas užsipuola Frynę ir *domina* už uždarytų durų, taip pat atitinka paraklausitirono motyvą (II. 6. 29–54)²⁸³.

Be to, šiame kūrinyje galime rasti maldavimą *domina* tapti švelnesnei, perspėjimus jai (II. 6. 37 – 38), priekaištus dėl jos abejingumo (II. 6. 28), eleginio herojaus kančią (II. 6. 51 – 52) ir grasinimus nusižudyti (II. 6. 19). Grasinimai ir prakeikimai Amoriui bei *domina* – įprasti paraklausitirono motyvai (II. 6. 15–16; 44–54). Bet ši elegija išsiskiria niūriu nuolat atsikartojančiu mirties motyvu, ir jaučiamas didesnis spaudimas emocijų požiūriu. Visiškai nauja ir kitų autorių kūryboje nepasitaiko (bent jau paraklausitirono elegijoje): kreipinys ir į *lena*, poeto ir jo draugo

²⁷⁶ Frynė kankina mane: sąvadautoja, slapčia vis nešioja / Ten ir atgal laiškeliu, anty paslėpus giliai. *ibid.*

²⁷⁷ Kaip dažnai pro duris valdovės švelnųjį balsą / Aiškiai girdžiu, na, o ši gieda: „Nėra jos namie“. *ibid.*

²⁷⁸ Kaip dažnai, kai naktis tikrai jau man pažadėta, / Sako, kad serga miela ar išsigandus kažko. *ibid.*

²⁷⁹ Mirštu iš meilės tada, vaizduotė tada man tik piešia, / Kas apkabinęs ten ją, kaip apkabinęs priglaus. *ibid.*

²⁸⁰ Na, prakeiktoji, palauk, sąvadautoja, savo sulauksi, / Maldą bent vieną vis tiek turi išgirsti dievai. *ibid.*

²⁸¹ Robert J. Ball, *op. cit.*, p. 221.

²⁸² Būki tu man palanki, josios aš žodžiais liepiu. *ibid.*

²⁸³ P. Murgatroyd, *op. cit.*, p. 141.

išvykimas į armiją, Amoro strėlių sunaikinimas ir jo deglų užgesinimas, vilties svarbos pabrėžimas ir Nemezidės mirusios sesers paveiklo pasitelkimas siekiant sukelti jai gailestį²⁸⁴.

---

²⁸⁴ P. Murgatroyd, *op. cit.*, p. 142.

4.3. Palyginimas

Šiame skyriuje nagrinėjama, kaip eleginis herojus kenčia nuo *domina* pykčio, arba kaip *domina* išreiškia nepasitenkinimą juo, kad sukeltų jam kuo daugiau skausmo. Būtent eleginio herojaus savijauta ir perteikia mylimosios paveikslą.

Propercijus III.8 elegijoje pasakoja apie eilinį meilužių ginčą. Jis vaizduoja Kintiją itin agresyvią ir smurtingą. Visoje elegijoje galima rasti karinės terminologijos ir *exemplum*. Eleginis herojus nuolat kartoja mintį, kad meilė – kova arba su mylimąja arba su varžovu dėl jos. Bet atidžiau pažvelgus atsiskleidžia paties Propercijaus jausmai ir nerimas dėl Kintijos ištikimybės. Jis nerimauja, kad ji susirado naują meilužį ar galvoja tai padaryti. Dėl to eleginis herojus atvirai provokuoja *domina*, teigdamas, kad kito vyro pasirodymas jos gyvenime jo nejaudina. Vienintelė priežastis, kodėl jis myli Kintiją, yra jos grožis ir nieko daugiau. Priversdamas merginą jį užsipulti, Propercijus ne tik sužino apie jos jausmus jam, bet ir įveikia savo varžovą. Kintijos pyktis tik sužadina eleginio herojaus aistrą.

Tibulas II.6 elegijoje rauda prie uždarytų Nemezidės durų. Jis bando ją paveikti visomis įmanomomis priemonėmis: grasina ją paliksiąs, gąsdina dievų bausme ir mirusios sesutės vaiduoklius, galiausiai iškeikia *lena*. Bet, viskas nutinka už uždarytų durų. Nors elegijoje Nemezidės vardas neminimas, būtent ji sujungia iš pažiūros padrikas mintis į vieną visumą. Šioje elegijoje taip pat itin originali ai vartojamas paraklausitironas, nes Tibulas suteikia naujų spalvų ir asmeniškumo įprastam poezijos motyvui. Būtent *domina* abejingumas, o ne jos įtūžis yra baisiausia bausmė eleginiam herojui. Visas kūrinys persmelktas beprasmiškumo ir liūdesio dėl Nemezidės abejingumo. Būtent *domina* eleginio herojaus ignoravimas, o ne agresija (kaip matome Propercijaus elegijoje) sukelia daugiausia skausmo ir kančios.

5. Įkvėpimas

5.1. Įkvepianti Kintija

Propercijus pradeda II. 1 elegiją *recusatio* motyvu, poeto atsisakymu kurti epą arba panegiriką. Jau pirmu dvieliu Propercijus prisistato kaip meilės poetas: *Quaeritis, unde mihi totiens scribantur amores, / unde meus veniat mollis in ora liber*²⁸⁵ (Pr. El. II. 1. 1–2) ir nurodo savo įkvėpimo šaltinį: *non haec Calliope, non haec mihi cantat Apollo: / ingenium nobis ipsa puella facit*²⁸⁶ (II. 1. 3–4). Eleginis herojus pradeda apibūdindamas savo knygą kaip *mollis*, švelnią ir moterišką, bei susieja šį būdvardį su pareiškimu, kad jo *puella* įkvepia jį kurti eiles, o ne Apolonas, Mūzos ir Kaliopė²⁸⁷.

Poetas sustiprina *domina* įtaką teigdamas, kad *ipsa puella* leidžia klestėti jo poetiniam talentui. Propercijaus pasyvi pozicija sustiprinama veiksmožodžiu *scribantur* pirmoje eilutėje, o Kintijai suteikiamas aktyvumas (*facit*) ketvirtoje eilutėje. Vaizduodamas save kaip pasyvų įkvėpimo gavėją jis naudoja asmeninį įvardį *mihi*, bet kalbėdamas apie *ingenium*, suteikiamą *ipsa puella*, jis pereina į mažiau asmenišką *nobis*. Pirmojo asmens daugiskaita dažnai naudojama elegijoje, bet čia staigus perėjimas nuo *mihi* į *nobis* nurodo *domina* viešumą kūrybos procese. Šį viešumą galima susieti su poeto *fama* ir elegine mylimąją pirmoje knygoje (I. 11). Pavyzdžiui, I knygos 11 elegijoje Kintija susiejama su Propercijaus kūryba, nes ji pasakoja apie ją. Šioje elegijoje herojus parodo, kad poeto gerovė ir garsumas priklauso nuo pačios *domina* turimos *fama*. O II knygos 1 elegijoje Propercijus teigia, kad *puella* yra priežastis, dėl kurios jis kuria, bet įvardis *nobis* parodo, kad ji tėra priemonė atsiskleisti jo talentui²⁸⁸.

Tolesnėse eilutėse eleginis herojus pateikia logišką paaiškinimą apie *domina* ir poetinį įkvėpimą, kurį ji sukelia: *sive illam Cois fulgentem incedere vidi, / totum de Coa veste volumen erit / seu vidi ad frontem sparsos errare capillos, / gaudet laudatis ire superba comis / sive lyrae carmen digitis percussit eburnis, / miramur, facilis ut premat arte manus*²⁸⁹ (II. 1. 5–10). Bet 8-oje eilutėje jis sakosi matęs Kintiją palaidais plaukais ir juos pagyręs, ji vaikšto išdidi: *laudatis comis*. Eleginio herojaus pastangos suteikia *domina* garbę. Jei anksčiau Propercijus teigė, kad Kintija suteikia jam galią kurti, tai šioje vietoje aiškiai parodoma, kad jos *superba* paveikslas priklauso nuo

²⁸⁵ Klausiu iš kur ateina tokia mano aprašyta aistra, / iš kur mano knygos švelni kalba? *ibid.*

²⁸⁶ Ne Kaliopė ir ne Apolonas šią man dainuoja, / pati mergaitė mane įkvepia. *ibid.*

²⁸⁷ Ellen Green, „Gender Identity and The Elegiac Hero in Propertius 2.1“, *Arethusa* 33, 2: *Fallax Opus: Approaches to Reading Roman Elegy*, 2000, The Johns Hopkins University Press, p. 243.

²⁸⁸ Ellen Green, *op. cit.*, p. 24.

²⁸⁹ Jei pamatau ją švytinčią Kojo šilku, / tuomet visa knyga bus apie rūbą, dengiantį jos kūną; / Ar pamatau nuo kaktos nubraukiant neklusnią sruogą, / tuomet ji džiugiai vaikšto išgirtais plaukais; / Ar kai drambliaus kaulo baltumo pirštai užgauna lyrą / žaviuosi, kaip lengvai rankos išgauna dainą. *ibid.*

poeto *ingenium*. *Puella* džiaugsmingas ir išdidus (*superba*) vaizdinys kyla iš eleginio herojaus žvilgsnio ir gebėjimo nusakyti, ką jis mato. Pasirodo, kad labiausiai įkvėptas jis jaučiasi stebėdamas miegančią Kintiją, tik tada jis randa *causas mille novas* savo eilėms: *seu compescentis somnum declinat ocellos, / invenio causas mille poeta novas; / seu nuda erepto mecum luctatur amictu, / tum vero longas condimus Iliadas*²⁹⁰ (II. 1. 11–14). Be to, eleginis herojus pareiškia, kad matydamas mylimąją suplėšytai drabužiais (veikiausiai jo paties) gali kurti *longas Iliadas*. Abejais atvejais *puella* pažeidžiamumas būnant nuogai arba miegant sustiprina Propercijaus poetinį talentą ar bent jau fantazijas apie jame pabundantį talentą²⁹¹.

Nepaisant pareiškimų, kad *puella* žodžiai ir veiksmai leidžia eleginiam herojui rašyti eiles, galiausiai jis pripažįsta, kad *maxima de nihilo nascitur historia*²⁹² (II. 1. 16). Atsižvelgiant į anksčiau elegijoje *puella* suteiktą svarbą ir galią – *seu quidquid fecit sive quodcumque locuta*²⁹³ (II. 1. 15) – toks pareiškimas atrodo nelogiškas. Bet patyrinėjus elegijos kalbą galime atrasti du personažus: eleginį herojų (*mihi, vidi*) ir *poeta* (trečio asmens daugiskaita). Eleginis herojus save sieja su *mollis* elegija ir meilės vergove, o *poeta* įsivaizduoja save valdantį miegančią ir nuogą Kintiją. Taigi, kaip *poeta* Propercijus kuria *maxima historia* iš moters ir *nihilo*²⁹⁴.

Visoje II knygos 1 elegijoje Propercijus supriešina eleginę poeziją su epine, taip tarsi nurodydamas, kad elegija įgauna tikrą prasmę tik nuolat kovodama su kitais žanrais. Poetas teigia, kad meilės kovos leidžia kurti epus (II. 1. 14). Jo *longae Iliadae* nėra prilyginamos eleginėms eilėms. Greičiau, eleginis herojus sako, kad meilės kovos, ypač gynybinė *puella* pozicija, įkvepia epinę poeziją. Taip *amator* pakylėja savo kančias dėl meilės į epinį dydį, parodydamas, kad *amor* verta tokios pačios pagarbos, kaip ir karinis žygis. *Puella* ne tik pakeičia epinį *hostis*, bet ir paverčia eleginį herojų į epinį didvyrį. Epo ir elegijos bei meilužio ir poeto jungtis pabrėžiama, kai Propercijus tiesiogiai kreipiasi į Mecenatą: *quod mihi si tantum, Maecenas, fata dedissent, / ut possem heroas ducere in arma manus*²⁹⁵ (II. 1. 17–18) ir pateikia sąrašą epinių temų, kurių jis negali apdainuoti eilėmis²⁹⁶.

Atmesdamas įprastines graikų mitologijos temas (Titanomachija, Gigantomachija, Tėbai ir Troja (II. 1. 19–21)) ir Graikijos-Romos istoriją (Persų karus, Romos įkūrimą, Kartaginos karus ir Marijaus pergalės prieš Kimbrus (II. 1. 22–4)) Propercijus pristato eilę neseniai įvykusių Romos

²⁹⁰ Ar sutramdyta miego užmerkia akis, / atrandu priežastį tūkstančiui naujų eilių; / Ar nuoga grumiasi su manim nuplėštais drabužiais, / tada išties ilgas *Iliadas* sukuriame. *ibid.*

²⁹¹ Ellen Green, *op. cit.*, p. 245.

²⁹² Didžios istorijos iš nieko gimsta. *ibid.*

²⁹³ Ar ką tik bedarytų ar ką tik besakytų, *ibid.*

²⁹⁴ Ellen Green, *op. cit.*, p. 246.

²⁹⁵ Net jei man, Mecenatai, būtų skirta tokia lemtis, / kad galėčiau didvyrus į mūsų vesti. *ibid.*

²⁹⁶ Ellen Green, *op. cit.*, p. 247.

istorinių įvykių, kuriuos laiko tinkamus epiniam kūrinii (II. 1. 17–36). Poetas pasiūlo epinėmis eilėmis įamžinti neseniai vykusius pilietinius karus: Mutinos (43 m. pr. Kr.) ir Filipų (42 m. pr. Kr.) mūšius, Naulocho jūrų mūšį (36 m. pr. Kr.), Peruzijos karą (41 m. pr. Kr.), Aleksandrijos užgrobimą (30 m. pr. Kr.), mūšį prie Akcijaus (31 pr. Kr.) ir iškilmingą Oktavijaus triumfą (29 m. pr. Kr.). Žinoma, Propercijus pamini šias temas tik tam, kad jų atsisakytų, nes prisiekinėja neturįs gabumų epui (II. 1. 17–18; 39–42.). Bet pareiškimus apie talento trūkumą paneigia jo entuziazmas²⁹⁷.

Pademonstravęs poetinį meistriškumą Propercijus užtikrina patroną, kad jei rašytų epines eiles, jo Mūza įpintų (*contexeret*) Mecenatą į jo kūrybą: *te mea Musa illis semper contexeret armis / et sumpta et posita pace fidele caput*²⁹⁸ (II. 1. 35). Anksčiau eleginis herojus nurodė *ipsa puella*, o ne Mūzas esant jo įkvėpimo šaltiniu. Nuoroda į *mea Musa* eleginę *domina* susieja su karu, taip dar kartą sugretinant epinę ir eleginę poeziją ir sujungiant įprastus šių žanrų bruožus į vieną visumą. Ši jungtis sustiprinama Propercijaus pažadu Mecenatui, kad pagerbęs Augustą jis neužmirš ir savo patrono. Eleginis herojus sako, kad po to, kai apdainuos Cezario karus ir žygius, jis – Mecenatas – būsiąs jo *secunda cura*. Žodis *cura* tarsi pabrėžia asmenišką ryšį tarp jų, ypač sąrašė didvyrių darbų, taip pat ir Augusto *bellaque resque tui memorarem Caesaris, / Caesare sub magno cura secunda fores*²⁹⁹ (II. 1. 35–36). Toks asmeniškasis ryšys turi neigiamą poveikį Augusto žygiams, kurie įvardija svetimų vietų ir žmonių sunaikinimą (II. 1. 30–34). Mecenato apibūdinimas kaip *fidelis*, pabrėžiant savybę, elegijoje priskiriamą tobuliems poeto ir mylimosios santykiams, įveda naują *amor* ir *amicitia* motyvą. Nors Propercijus ir skiria šią elegiją Mecenatui, bet jis tėra tik dar viena eleginė tema jo kūryboje. Mecenato, kaip ir Kintijos, *fama* priklausys nuo poeto suteikiamų savybių, vertų būti paminėtų eilėmis. Išties, eleginio herojaus palyginimas tarp savęs ir Mecenato bei Achilo ir Patroklo, Tesėjo ir Peiritojo tik sustiprina *amicitia* pranašumo prieš *amor* motyvą ir apverčia kliento – patrono valdžios santykius aukštyne kojon. Šioje vietoje poetas save įsivaizduoja kaip didvyrį, o savo patroną – kaip ištikimą bendražygi³⁰⁰.

Galbūt Propercijus kritikuoja imperatorių susiedamas save su Achilu – šis didvyris kovojo ne dėl pareigos, o iš asmeninių paskatų. Achilas pyko ant Agamemnono dėl mylimos vergės Briseidės atėmimo. Dėl to jis atsisakė eiti į mūšius ir tik tada, kai jo geriausias draugas Patroklas žuvo apsirengęs jo šarvais, Achilas sugrįžta į kovą ir nugalė Trojos gynėją Hektorą (Hom. *Il.* I; XXII). Nors Propercijus ir išvardija visus Augusto užkariavimus, norėdamas pasakyti Mecenatui, apie ką

²⁹⁷ Alison Keith, *Propertius – Poet of Love and Leisure*, Bristol Classical Press, 2001, p. 26–27.

²⁹⁸ Mano Mūza tave visada įpintų į tuos karus / protą, ištikimą ir sulaužant, ir sudarant taiką. *ibid.*

²⁹⁹ Prisiminčiau karus ir žygius Cezario / ir tave, po galingo Cezario, antrą rūpestį. *ibid.*

³⁰⁰ Ellen Green, *op. cit.*, p. 248 – 250.

jis nerašys, bet poeto ryžtas galbūt skirtas priminti klausytojams apie imperatoriaus sukeltą skausmą ir karą. Be to, poetas sukuria priešpriešą tarp naikinančio Augusto ir taikaus Mecenato (II. 1. 35–36). Eleginis herojus atsisako kurti panegirinę poeziją, bet kartu jis rodo poetinį meistriškumą šlovindamas didvyriškus žygius. Nors poetas teigia, kad Mecenatas bus jo „antrasis rūpestis“ (*secunda cura*), vis dėlto elegija baigiama pagerbiant ne Augustą, bet Propercijaus patroną (II. 1. 73–78)³⁰¹.

Eleginis herojus prisimena Kalimachą norėdamas priminti savo nenorą kurti epą: *sed neque Phlegraeos Iovis Enceladique tumultus / intonet angusto pectore Callimachus, / nec mea conveniunt duro praecordia versu / Caesaris in Phrygios condere nomen avos*³⁰² (II. 1. 39–42). Bet Propercijaus pareiškimas, kad jis negalys tinkamai pagerbti savo eilėmis Cezario dėl talento stokos, atrodo ironiškas palyginti su anksčiau elegijoje parodyta meistryste. Be to, epo kaip *durus versus* apibūdinimas sutampa su eleginio herojaus mylimosios įvardijimu kaip *dura puella*. Nors poetas teigia, kad epo *durus versus* už jo sugebėjimo ribų, bet kartu jis naudoja tokios pačios rūšies *duritia* savo eleginėje poezijoje. Būtent dėl *durus versus* poetas kuria savo *maxima historia*. Eleginis herojus teigia, kad kiekvienas vyras gali kalbėti tik apie vieną užsiėmimą: *navita de ventis, de tauris narrat arator, / enumerat miles vulnera, pastor oves; / nos contra angusto versamus proelia lecto: / qua pote quisque, in ea conterat arte diem*³⁰³ (II. 1. 43–46), bet jo paties kalba lieka neapibrėžta. Pabrėžtinis savo poezijos apibūdinimas vartojant epitetą *angustus* (toks pat būdvardis kaip ir Kalimacho) pabrėžia eleginio herojaus poziciją, nusakomą būdvardžiu *mollis*. Bet mylėjimosi apibūdinimas kaip *proelia* ir veiksmazodžio *versamus* naudojimas sugrąžina poetą į *durus* epą.³⁰⁴ Eleginis herojus išvengia priešpriešos tarp epo ir elegijos sujungdamas šiuos žanrus mirties tematika: *laus in amore mori: laus altera, si datur uno / posse frui: fruar o solus amore meo*³⁰⁵ (II. 1. 47–48). Žodžio *laus* kartojimas ir jo pabrėžtinis vartojimas suteikia didesnę svarbą epinei šlovei po mirties nei eleginiam troškimui būti su *domina*. Įdomu tai, kad šiame posme Kintija atmeta epo žanrą, nors ji yra pagrindinė Propercijaus elegijos-epo tema (*si memini, solet illa levis culpare puellas, / et totam ex Helena non probat Iliada*³⁰⁶) (II. 1. 49–50). Merginos, kurioms *domina* nepritaria apibūdinamos žodžiu *levis*, tuo pačiu būdvardžiu, kuriuo Propercijus nusako savo eleginę kūrybą. Be to eleginis herojus sako, kad Kintijai nepatinka visa Iliada. Anksčiau elegijoje *amator*

³⁰¹ Ellen Green, *op. cit.*, p. 251.

³⁰² Bet nei Kalimacho menka krūtinė neišgriaudėjo / Jupiterio kovos su milžinu Enkeladu, / Nei mano krūtinė gali sukurti tvirtas eiles / apie Cezarį nuo Frigų protėvių. *ibid.*

³⁰³ Jūreivis apie vėją, apie jautį pasakoja artojas, / skaičiuoja kareivis žaizdas, o piemuo avis; / aš skaičiuoju mūšius siauroje lovoje; / o kad kiekvienas praleistų dieną kur gali, savo mene. *ibid.*

³⁰⁴ Ellen Green, *op. cit.*, p. 252 – 253.

³⁰⁵ Šlovinga meilėje mirti, antra garbė, jei duota / mylėti vieną kartą; o kad aš vienas džiaugčiausi savo meile. *ibid.*

³⁰⁶ Jei atsimenu, ji paprastai kaltina lengvabūdės merginas / ir dėl Elenos visai Iliadai nepritaria. *ibid.*

teigė, kad jis kuria *longae Iliadae* įkvėptas *puella*. Bet *domina* atmeta *Iliadą* dėl Elenos neištikimybės. Tai skamba itin ironiškai, nes visose elegijų knygoje Propercijus apraudo Kintijos neištikimybę. Taip pat ironiška, kad pati būdama *levis*, *domina* nepritaria kitoms *levis puellas*. Taigi *domina* tampa *dura* ir atmeta eleginį herojų bei jo poeziją. Atskleisdamas Kintijos hipokratiškumą poetas verčia suabejoti jo paties kaip *amator* vaidmeniu. Propercijus – ne beprotiškos meilės apimtas vyras, o greičiau naudingo jo kūrybai personažo kūrėjas. Dėl to jo palyginimas savo jausmų su nepagydoma liga itin hiperbolizuotas ir ironiškas: *omnis humanos sanat medicina dolores: / solus amor morbi non amat artificem*.³⁰⁷ (II. 1. 57–58). Tolesnėse eilutėse eleginis subjektas išvardija stebuklingai išgijusius mitinius herojus, norėdamas pabrėžti meilės neišvengiamumą (II. 1. 57–70). Taip eleginis herojus pratęsia meilės poezijos tradiciją ir atgaivina pomirtinės šlovės motyvą, įsivaizduodamas savo ištikimybę ir kapą: *una meos quoniam praedatatast femina sensus, / ex hac ducentur funera nostra domo*³⁰⁸ (II. 1. 55–56)³⁰⁹.

Eleginis herojus pabrėžia savo būklės svarumą, palygindamas ją su mitinių herojų (II. 1. 59–64). Poetas sustiprina savo padėties beviltiškumą sakydamas, kad jei jį būtų galima pagydyti, tai neįmanomos Tantalo, Danajidžių ir Prometėjo bėdos būtų išspręstos: *hoc si quis vitium poterit mihi demere, solus / Tantaleae poterit tradere poma manu; / dolia virgineis idem ille repleverit urnis... / idem Caucasia solvet de rupe Promethei / brachia et a medio pectore pellet avem*³¹⁰ (II. 1. 65–67; 69–70). Žodis *vitium* naudojamas norint parodyti, kad „yda“ neišgydyta, nes šis žodis nusako trūkumą, kurio neįmanoma ištaisyti. Panašu, kad poetas sustiprina savo *vitium* palygindamas ją su mitiniais herojais, kurie buvo nubausti dėl savo *vitia*. Tantalas ir Prometėjas atmetė dievų valią, galbūt taip Propercijus paslapčia kritikuoja Augustą. O Danajidžių ir Tantalo bausmės išreiškia neišsipildantį troškimą, kurį galima susieti su eleginio herojaus jausmais Kintijai³¹¹.

Paskutiniame posme poetas sugrįžta prie *levis* elegijos žanro: *quandocumque igitur vitam me fata reposcent, / et breve in exiguo marmore nomen ero*³¹² (II. 1. 71–72). Kaip ir jo grakščios eilės, jo vardas bus *brevis* ir jo kapas *exiguus*. Mecenato paminėjimas sugrąžina *amicitia* motyvą: *Maecenas, nostrae spes invidiosa iuventae, / et vitae et morti gloria iusta meae*³¹³ (II. 1. 73–74), o Kintijos *amor* „*huic misero fatum dura puella fuit*“³¹⁴ (II. 1. 78). Teigdamas, kad *dura puella* buvo

³⁰⁷ Visus žmonių skausmus vaistai išgydo, / tik meilės liga nemyli gydytojo. *ibid.*

³⁰⁸ Kadangi viena moteris užgrobė mano protą, / iš jos namų mano laidotuvės tebus vedamos. *ibid.*

³⁰⁹ Ellen Green, *op. cit.*, p. 253 – 254.

³¹⁰ Jei kas galėtų šią mano ydą atimti, tas / galėtų įdėti obuolį į Tantalo ranką; / jis taip pat pripildytų mergelių [Danajidžių] ąsočius... / nuo Kaukazo uolos atrištų Prometėjo / rankas ir nuo krūtinės nuvytų erelį. *ibid.*

³¹¹ Ellen Green, *op. cit.*, p. 255.

³¹² Taigi, kad ir kada lemtis pareikalaus mano gyvybės / ir būsiu menkas vardas marmure. *ibid.*

³¹³ Mecenatai, mūsų jaunimo viltie ir pavyde, / ir gyvenime ir mirty tikra mano šlove. *ibid.*

³¹⁴ Šio nelaimingo lemtis buvo atšiauri mergaitė. *ibid.*

jo mirties priežastis, eleginis herojus vadina Mecenatą *iusta gloria* gyvenime ir mirtyje. Tai parodo, kad poetas laiko savo patroną tokiu pat *fama* šaltiniu kaip ir *domina*³¹⁵. Iš tiesų, jie abu tėra jo sukurti personažai, kuriuos Propercijus gali valdyti kaip tinkamas.

Nors elegija apibūdinama kaip *mollis* ir eleginis herojus pabrėžia savo beviltiškumą, bet išties *ipsa puella* yra poeto valdžioje, jis kuria *maxima historia* iš medžiagos (*nihilo*), kurią ji jam suteikia. Pareiškimas, kad *dura puella* yra jo *fatum*, nurodo į pomirtinės šlovės motyvą. Paskutiniame posme eleginis herojus įsivaizduoja, kaip pasiekia tokią šlovę ir tampa kone epiniu didvyriu. Mecenatas ir jo pristatomi vyrai klausytojai pripažįsta Propercijaus *iusta gloria*. Tai, kad poetas apibūdina *fama* suteikiamą Mecenatui kaip *iusta*, nurodo į juodviejų ryšį, kurio eleginis herojus stokoja su Kintija. *Puella* paveikslas – tik priemonė vienam vyrui išreikšti pagarbą kitam. Tikra *fama*, kurios siekia Propercijus, yra būti pripažintam romėnų ir kartu sukurti estetinę erdvę, kurioje jis galėtų tapti kone mitiniu herojumi³¹⁶.

---

³¹⁵ Ellen Green, *op. cit.*, p. 257 – 258.

³¹⁶ *Ibid.*, p. 259.

5.2. Įkvepianti Nemezidė

Tibulas II knygos 5 elegijoje naudoja sudėtingą, bet gražią kompoziciją, kurią iš dalies galima pavadinti žiedine. Elegija prasideda Apolono prašymu priimti Meselos sūnų į savo žinių tarpą ir padėti jam suprasti Sibilės knygas (Tib. *El.* lib. II. 5. 1–18). Paskui vienas po kito aprašomi dramatiški įvykiai, į vieną visumą supinantys pagrindinę elegijos mintį – amžinojo miesto šlovę: Sibilės ir Enėjo susitikimas, senovės Romos paveikslas, pranašystė apie Romos didybę, Cezario nužudymas ir idiliškos kaimo šventės scena (II. 5. 19–104). Užbaigdamas Tibulas prašo Apolono ir Nemezidės leisti ir toliau jam apdainuoti Mesalinos, dabar jau vaizduojamo kaip nugalėtojo, garbę, pratęsiant patriotinę visos elegijos dvasią (II. 5. 105–122). Siekdamas išreikšti šią dvasią Tibulas neabejotinai rėmėsi Vergilijumi³¹⁷.

Tibulas šioje elegijoje perima poeto-pranašo vaidmenį, nebūdingą jo įprastinei kūrybai. Bet šis vaidmuo paneigiamas septynioliktoje eilutėje, kai iš antrąsyk pakartoto kreipinio *Phoebe* paaiškėja, kad *sacerdos* yra Mesalina: *Phoebe, sacras Messalinum sine tangere chartas*³¹⁸ (II. 5. 17.). Mesalos sūnų išrinko į kolegiją *quindecimviri sacris faciundis*, kuri buvo atsakinga už Sibilės knygas, saugomas Apolono šventykloje Palatine. Bet netikėtas vingis atsiranda paskutinėse eilutėse (II. 5. 113–115.), kai Tibulas priima *sacer vates* vaidmenį, vienintelį kartą savo elegijose. Tik šiame kūrinyje Tibulas padaro svarbų pareiškimą apie savo kaip poeto vaidmens svarbą ir tik čia jo asmeninis balsas tampa viešas ir pranašiškas. Bet mes neturėtume manyti, kad ši elegija neįprasta dėl savo parašymo progos ar kad Tibulas pirmą kartą ėmėsi tautinių ir Augusto politiką atitinkančių motyvų³¹⁹.

Labiausiai Tibulas susieja elegiją su Vergilijaus epu per Sibilės pranašystę Enėjui. Tibulas vaizduoja didvyrį po jo pabėgimo iš Trojos, taip parodydamas herojų jam esant beviltiškoje padėtyje. Pranašystė Kumuose, kai Enėjas pabėga iš degančios Trojos (II. 5. 19–23); Enėjo naujų namų paveikslas (II. 5. 23–28); pranašystės svarba (II. 5. 39–64); pranašystė Kumuose ir pranašės aprašymas (II. 5. 65–66). Gali būti, kad Tibulas sėmėsi įkvėpimo iš Vergilijaus, kuris skyrė šestą *Eneidos* knygą Enėjo ir Kumų Sibilės susitikimui. Šią teoriją galima pagrįsti tuo, kad abu, Tibulas ir Vergilijus, vaizduoja pranašę esant nekaltą (II. 5. 64; Verg. *Aen.* VI. 45; 104; 318; 560), abu ją aprašo klejojant (II. 5. 66; Verg. *Aen.* VI. 48.). Sibilė tikrai pranašauja Kumų uoloje visai kaip Vergilijaus *Eneidoje* ir netrukus po šio kūrinio išleidimo – Ovidijaus *Metamorfozėse* (Ov. *Met.*

³¹⁷ Robert J. Ball, „Tibullus and Vergil's „Aeneid“, *Vergilius* (1959 -) 21, 1975, The Vergilian Society, p. 33.

³¹⁸ Febai, šventuosius raštus palytėti leisk Mesalinui.

³¹⁹ David O. Ross, *Backgrounds to Augustan Poetry – Gallus Elegy and Rome*, London, New York, Melbourne: Cambridge University Press, 1975, p. 154.

XIV. 101–153). Aprašydamas Enėją Tibulas seka Vergilijaus pavyzdžiu. Tibulas aprašo Enėją paliekant Troją ir ant savo pečių nešantį Anchisą, o šis savo ruožtu laiko dievus (II. 5. 19–20; Verg. *Aen.* II. 707–729). Panašūs žodžiai aprašant dievus *raptos Lares* (II. 5. 20–21) ir *raptos penates* (Verg. *Aen.* I. 378.) arba *rapti penates* (Verg. *Aen.* V. 632.). Taip pat naudojamos dvi metro požiūriu identiškos frazės apibūdinti Enėjo plaukimui laivu tolyn nuo degančio miesto: *maestus ab alto* (II. 5. 21.) ir *exsul in alto* (Verg. *Aen.* III. 11.). Tibulas tikrai skolinasi įvairius žodžius ir frazes, kurias vartoja Vergilijus³²⁰.

Taip pat Tibulas perima iš Vergilijaus tam tikrus Enėjo charakterio bruožus. Tibulo Enėjas liūdi ilgos tremties pradžioje – *maestus* (II. 5. 21.), Vergilijaus Enėjas atrodo nusiminęs ir susirūpinęs savo klajonių metu (jo jausmai dažnai išreiškiami žodžiu *cura*): ar nerimaudamas Kartaginoje (Verg. *Aen.* I. 208–209.), ar beviltiškai stebėdamas gaisrą Sicilijoje (Verg. *Aen.* V. 700–703), ar negalėdamas užmigti savo laive (Verg. *Aen.* X. 217–18). Kaip Vergilijaus Enėjas negali suprasti savo misijos svarbos net ir vaikščiodamas pomirtinėje karalystėje (Verg. *Aen.* VI.651; 854; 886–892) ar žvelgdamas į skydą vaizduojantį ateities įvykius (Verg. *Aen.* VIII.617 – 625; 729–731), taip ir Tibulo Enėjas nemato šlovingos ateities *Nec fore credebat Romam, cum maestus ab alto/ Ilion ardentem respiceretque deos* (Tib. *El.* II. 5. 21–22.). Abu, Tibulas ir Vergilijus, pasitelkia tą patį motyvą, kai susirūpinęs Enėjas negali suprasti savo likimo³²¹.

Prieš aprašydamas Sibilės pranašystę Tibulas vaizduoja Romą, kuri dar tik bus įkurta: pasakoja apie nesamas sienas, kurias pastatysias Romulus: *Romulus aeternae nondum formaverat urbis / Moenia, consorti non habitanda Remo*³²² (II. 5. 23 – 24.). Toliau nurodo į dvi garsiausias Romos kalvas: Palatiną, naudojamą kaip ganyklą, ir Kapitolijų, ant kurio įsikūrusi gyvenvietė: *Sed tunc pascebant herbosa Palatia vaccae, / Et stabant humiles in Iovis arce casae*³²³ (II. 5. 25–26). Poetas nupiešia paprasto kaimo, tapsiančio pasaulio valdovu (II. 5. 23–26), paveikslą. Šį paveikslą galima susieti su Vergilijumi, bet ne su *Eneida*, o su *Bukolikomis*: *humiles... casae* (Tib. *El.* II. 5. 26.) ir *humilis... casas* (Verg. *Ecl.* II. 29.). Abu poetai mini Romulą apibūdindami vietą, kurios požymiai – ne sienos, o paprasti auksinės praeities bruožai (Tib. *El.* II. 5. 24; 23–26; Verg. *Ecl.* II. 533; 513–540)³²⁴.

Pasakodamas apie tolimą praeitį poetas sukuria tris paveikslus: paprasto kaimo (Tib. *El.* II. 5. 23–26.), ankstyvųjų religinių papročių (Tib. *El.* II. 5. 27–32.) ir dviejų meilužių susitikimo (Tib. *El.* II. 5. 33–38). Šie reginiai sukuria žavingą posmą apie šalį, kurią išgarsins Enėjas ir jo palikuonys.

³²⁰ Robert J. Ball, *op. cit.*, p. 34–35.

³²¹ *Ibid.*, *op. cit.*, p. 36.

³²² Romulus dar tais laikais nebuvo amžino miesto / Sienų pastatęs, kur jo broliui neteko gyventi. *ibid.*

³²³ Ant Palatino kalvas po pievas ganėsi karvės./ Ant Kapitolijaus dar lūšnos riogsojo tada. *ibid.*

³²⁴ Robert J. Ball, *op. cit.*, p. 36.

Žvelgdamas į tolimą praeitį jis įsivaizduoja paprastą Pano ir Palės vietą: *Lacte madens illic suberat Pan ilicis umbrae / Et facta agresti lignea falce Pales*³²⁵ (Tib. *El.* II. 5. 27 – 28.), siringę, kabančią ant medžio šakos pagerbiant miške gyvenantį dievą: *Pendebatque vagi pastoris in arbore votum, / Garrula silvestri fistula sacra deo*³²⁶ (*El.* II. 5. 29–30). Švilpynę eleginis herojus aprašo itin detaliai: *Fistula, cui semper decrescit arundinis ordo, / Nam calamus cera iungitur usque minor*³²⁷ (II. 5. 31–32). Nurodydamas į tam tikrus kaimo dievus, eleginis herojus išreiškia įvairius ankstyvosios romėnų religijos bruožus (II. 5. 27–32). Poetas dvieiliu apibūdina dūdėlę, norėdamas parodyti, kad ankstyvųjų romėnų papročiai buvo siejami su piemenų pamaldumu. Taip pat Tibulas galėjo pamėgdžioti Vergilijaus *Bukolikas*: *Pan... siluestri fiscula... calamus cera iungitur* (Tib. *El.* II. 5. 27–32) ir *siluis... Pan... calamos cera coniungere... fiscula* (Verg. *Georg.* II. 31–32; 37). Sutampa net ir siringės kabėjimo ant šakos motyvas: *pendebatque... fiscula sacra* (II. 5. 29–30) ir *sacra pendebit fiscula* (Verg. *Ecl.* VII. 24.). Apibūdinamas tokias detales Tibulas ne tik sukuria jaukaus kaimo paveikslą, bet ir atiduoda pagarbą praeičiai. Toliau eleginis herojus pristato dar vieną paprasto gyvenimo aspektą. Jis įsivaizduoja mažą luotą, plaukiantį Velabro upe (Tibulo laikais Velabras buvo nuolat bruzdanti gatvė), o jame merginą, keliaujančią pas turtingą meilužį: *at qua Velabri regio patet, ire solebat / exiguus pulsa per vada linter aqua. / Illa saepe gregis diti placitura magistro*³²⁸ (II. 5. 33–34.) ir grįžtančią atgal ne su perlais ir brangakmeniais, bet su sūriu ir ėriuku: *Ad iuvenem festa est vecta puella die, / Cum qua fecundi redierunt munera ruris, / Caseus et niveae candidus agnus ovis*³²⁹ (II. 5. 35–38.). Taigi kaimo idilė užbaigiama erotišku paveikslu su nuoroda į du meilužius³³⁰.

Tolesnėse eilutėse Sibilė kreipiasi į Enėją. Ji jį vadina didvyriu ir sparnuoto Amoro broliu, savo laive vežančiu Trojos šventenybes. Skirdamas visą dvieilį apibūdinti herojui, Tibulas elegijai suteikia epo motyvą: „*Inpiger Aenea, volitantis frater Amoris, / Troica qui profugis sacra vehis ratibus*“³³¹ (II. 5. 39–40). Šioje vietoje Tibulas pamėgdžioja Vergilijų: abu poetai apibūdina Amorą kaip sparnuotą arba skraidantį: *volitantis... Amoris* (II. 5. 39), *aligerum... Amorem*. (Verg. *Aen.* I. 667.), abu pabrėžia Enėjo ir Amoro giminystės ryšius: *frater Amoris* (II. 5. 39.), *frater... Aeneas* (Verg. *Aen.* I. 667.) ir abu apibūdina Enėją arba jo laivą tais pačiais būdvardžiais: *profugis... ratibus*

³²⁵ Šlakstomas pienu tenai po ąžuolu Panas stovėjo./ O šalia jo — išdrožta Palė aštriuoju peiliu. *ibid.*

³²⁶ Supos klajoklio piemens ant medžio šakos auka pakabinta – / Šnekūs skudučiai tenai, miško dievybei skirti. *ibid.*

³²⁷ Tuos skudučius nevienodų eilė vamzdelių sudaro:/ Mat prie didesnio vašku lipdomi vis mažesni. *ibid.*

³²⁸ Ten, kur Velabras dabar, tyvuliudavo didelės pelkės, / Vien tik per kelvietes ten yrės valtelė maža. / Ja mergužėlė, labai patikusi kerdžiui turtingam... *ibid.*

³²⁹ Pas jaunikaitį dažnai plaukdavo švenčių dienų./ Grįžtant atgal, keliavo luotu ir kaimo laktuvės:/ Sūris, ėriukas šviesus baltutėlaitės avies. *ibid.*

³³⁰ Robert J. Ball, *op. cit.*, p. 37 – 38.

³³¹ „Žvelki, Enėjau, uolus! Amoro sparnuotojo broli,/ Kurs su bėgliais laivais Trojos šventybes veži. *ibid.*

(II. 5. 40), *profugus* (Verg. *Aen.* I. 2.). Šis posmas daug kuo primena Vergilijaus *Eneidą*. Tibulas pabrėžia Enėjo ryšį su Jupiteriu: *Iam tibi Laurentes adsignat Iuppiter agros, / Iam vocat errantes hospita terra Lares*³³² (II. 5. 41–42), o Vergilijus perteikia jo vaidmenį didvyrio likime, kai dievas pats išpranašauja jo ateitį Venerai (Verg. *Aen.* I. 257–296). Tolesnėse eilutėse Tibulas tik sustiprina ryšį su *Eneida*, pasiskolindamas dažnai Vergilijaus vartojamą frazę *caelo miserit* (II. 5. 44.) ir du specifinius žodžius *caelo... indigem* (Tib. *El.* II. 5. 44; Verg. *Aen.* XII.794 – 795.). Sibilė tęsia savo pranašystę: ji numato Ilijos ir Marso susitikimą ant upės kranto ir kartu Romos įkūrėjų, Romulo ir Remo, gimimą: *Te quoque iam video, Marti placitura sacerdos / Ilia, Vestales deseruisse focos, / Concubitusque tuos furtim vittasque iacentes / Et cupidi ad ripas arma relicta dei*³³³ (II. 5. 51–54). Šis posmas išryškina pikantišką skirtumą tarp epinių ir bukolinių elegijos temų. Sibilė užbaigia savo kalbą pranašaudama, kad ant septynių kalvų iškils didingas miestas: *Carpite nunc, tauri, de septem montibus herbas, / Dum licet: hic magna iam locus urbis erit*³³⁴ (II. 5. 55–56), kuris taps imperijos centru: *Roma, tuum nomen terris fatale regendis, / Qua sua de caelo prospicit arva Ceres, / Quaque patent ortus, et qua fluitantibus undis / Solis anhelantes abluit amnis equos*³³⁵ (II. 5. 57 – 60.). Ji net užsimena apie Trojos dėkingumą Enėjui ir jo bendražygiams dėl ištikimybės tėvynei: *Troia quidem tunc se mirabitur et sibi dicet / Vos bene tam longa consuluisse via*³³⁶ (II. 5. 61–62). Pereidamas nuo legendinių į imperijos laikus eleginis herojus nurodo į Romos ateityje laukiančią dar didesnę šlovę (II. 5. 55–62). Kitose eilutėse Sibilė nurodo sakanti tiesą. Ji taip elgiasi norėdama išlaikyti savo kaip pranašės galias ir skaistybę: *Vera cano: sic usque sacras innoxia laurus / Vescar, et aeternum sit mihi virginitas*³³⁷ (II. 5. 63–64). Tibulas taip pat apibūdina savo Sibilę pagal Vergilijų. Jie abu vaizduoja pranašę suveltai plaukais (Tib. 2.5.66: *iactavit fusas et caput ante comas* ; *Aen.* 6.48: *non comptae mansere comae*). Tibulo Sibilė net klajoja apimta transo panašiai kaip Vergilijaus žynė (Verg. *Aen.* VI.46–51; 77–80; 100–101). Pati pranašystė sudaryta iš trijų dalių: Sibilė išpranašauja Enėjo pergalę (Tib. *El.* II. 5. 41–50.), Marso ir Ilijos susitikimas (Tib. *El.* II. 5. 51–54.) ir Romos didybė ateityje (Tib. *El.* II. 5. 55–62.). Šios trys dalys supina pranašės kreipinį į vieną visumą (Tib. *El.* II. 5. 41–62). Paminėdamas Troją Tibulas pranašystę užbaigia žaviu

³³² Štai jau Jupiteris tau žemes Laurento paskyrė./ Štai jau Larus klajūnus šaukia svetinga šalis. *ibid.*

³³³ Aiškiai iš tolo matau mergelę, patikusią Marsui./ Ilija, tu palikai aukurus Vestos tada./ Jūsų slaptas glamones regiu ir kaspinus pievoj, / Ir ant kranto goslaus dievo padėtus ginklus. *ibid.*

³³⁴ Ant septynių kalvų ramiai ganykitės, jaučiai, / Kolei dar galima. Čia didelio miesto vieta. *ibid.*

³³⁵ Roma, tu būsi lemtis daugybės valdomų žemių./ Kokias tiktai Cerera gali apžvelgt iš dangaus. / Kur išsidriekę rytai ir ten, kur šniokštuojančius Saulės / Žirgus nuprausia švariai marių vakarė banga. *ibid.*

³³⁶ Netgi Troja stebėsis pati, kartodama nuolat, / Jog ne be reikalo jums liepė keliauti toli. *ibid.*

³³⁷ Giedu teisybę. Ašai vis šventąjį laurą kramtysiu, / Bus visados amžina mano mergystė skaisti. *ibid.*

paveikslu apie iš naujo atgimusią Troją, besigėrinčią svetimose žemėse įgyta savo galybe ir laukiančia jaudinančia ateitimi³³⁸.

Pranašystei pasibaigus į elegiją sugrįžta ketvirta *Bukolikų* giesmė, kai poetas piešia pastoralinį paveikslą pasakodamas apie viltį, kad jaunuolis suteiks savo tėvui priežastį juo didžiuotis ir atneš naują taikos ir gausos amžių: *Et fetus matrona dabit, natusque parenti/ Oscula comprensis auribus eripiet*³³⁹ (II. 5. 91–92). Eleginis herojus piešia jausmingą besikeičiančių kartų paveikslą: *Nec taedebit avum parvo advigilare nepoti / Balbaque cum puero dicere verba senem*³⁴⁰ (II. 5. 93–94) kaip ir Vergilijus *Bukolikose* (Verg. *Ecl.* VI. 26–27)³⁴¹. Toliau elegijoje vaizduojama kaimo šventė: *Tunc operata deo pubes discumbet in herba, / Arboris antiquae qua levis umbra cadit*³⁴² (II. 5. 95–96) ir jos metu geriamas vynas: *Vincta, coronatus stabit et ipse calix*³⁴³ (II. 5. 98). Eleginis herojus pasakoja apie pasigėrusius vyrus: *Ingeret hic potus iuvenis maledicta puellae, / Postmodo quae votis inrita facta velit*³⁴⁴ (II. 5. 101–102) ir moterų atsaką jiems: *Nam ferus ille suae plorabit sobrius idem / Et se iurabit mente fuisse mala*³⁴⁵ (II. 5. 103–104). Toks erotinis paveikslas prišaukia ir Amorą, kurį eleginis herojus trokšta pamatyti beginklį: *Phoebe, modo in terris erret inermis Amor*³⁴⁶ (II. 5. 106). Tibulas išduoda savo noro paslaptį: *Heu heu quam multis ars dedit ista malum! / Et mihi praecipue: iaceo cum saucius annum*³⁴⁷ (II. 5. 108–109). Poetas teigia, kad jam malonios meilės kančios: *Et faveo morbo, cum iuvat ipse dolor*³⁴⁸ (II. 5. 110), o Nemezidė yra jo įkvėpimo šaltinis: *Usque cano Nemesim, sine qua versus mihi nullus / Verba potest iustos aut reperire pedes*³⁴⁹ (II. 5. 111–112). Jis prašo jos prielankumo: *At tu – nam divum servat tutela poetas – / Praemoneo, vati parce, puella, sacro*³⁵⁰ (II. 5. 113–114). Tai, kad Tibulas ją pamini, atrodo keista, nes šioje elegijoje poetas ir Mesala tampa bendru simboliu švenčiant *pax Romana*, o *puella* nustumiamą į šoną³⁵¹. Bet tai, kad Nemezidė išvis pamini, parodo jos, kaip erotinio poezijos motyvo, svarbą. Taigi, ji tėra dar vienas Tibulo poetinis konstruktas.

³³⁸ Robert J. Ball, *op. cit.*, p. 39 – 42.

³³⁹ Ir matrona susilauks palikuonių, ir kūdikis tėvui / Švelniai nutvers už ausų ir pabučiuoti norės. *ibid.*

³⁴⁰ Gėda seneliui nebus pasaugoti mažą anūką, / Čiauškantį nuolat, su juo pašvebluoti kartu. *ibid.*

³⁴¹ Hunter H. Gardner, *Gendering Time in Augustan Love Elegy*, Oxford University Press, 2013, p. 108.

³⁴² Dievą pagerbę aukom, jaunikaičiai suėję pavėsin, / Po augalotu medžiu sau išsities ant žolės. *ibid.*

³⁴³ Prieky stovės išdidžiai apvainikuota taurė. *ibid.*

³⁴⁴ Girtas jaunuolis čionai ištars mergaitei užgaulų / Žodį, gailėsis paskui, susigrąžinti norės. *ibid.*

³⁴⁵ Elgsis grubiai, prablaivėjęs raudos dėl to nelaimingas, / Priesaikas duos, kad tikrai protą pametęs tuomet. *ibid.*

³⁴⁶ Febai, beginklis visai klaidžios Amoras žeme. *ibid.*

³⁴⁷ Ak, begalybę vargų nešė tas menas žmonėms, / O ypač man. Štai guliu jau metai, kaip sužeistas baisiai. *ibid.*

³⁴⁸ Betgi džiaugiuosi liga, tampa malonūs skausmai. *ibid.*

³⁴⁹ Tik Nemezidei dainas nuolat dėlioju, nes žodžių / Rasti kitų negaliu, pėdų sudėti kitaip. *ibid.*

³⁵⁰ Tu pagailėki, prašau, mergaite, švento poeto, / Sako, kūrėjus dažnai saugoja patys dievai. *ibid.*

³⁵¹ Hunter H. Gardner, *op. cit.*, p. 85.

5.3. Palyginimas

Šios elegijos panašios, nes jos abi yra *recusationes* ir skirtos poetų patronams. Tiek Propercijus, tiek Tibulas teigia, kad jų kūrybą įkvepia *domina*, vien tik tam, kad šį teiginį paneigtų. Galiausiai, abi elegijos apdainuoja Romos didybę ir praeitį.

Propercijus pradeda savo elegiją *recusatio* motyvu. Jis teigia nepajėgiantis kurti epinės poezijos, nes Kintiją jį įkvepia kurti tik meilės elegijas. Poetas, norėdamas parodyti savo sugebėjimų ribotumą, mini įvairias graikų mitologijos istorijas ir neseniai įvykusius Romos istorinius įvykius. Ironiška, kad Propercijus savo *recusatio* parodo epo vertą meistrybę ir pripažįsta, kad eiles kuria *ex nihilo*. Kintija ir Mecenatas tėra jo poetiniai motyvai, su kuriais jis gali daryti, ką panorėjęs. Jie svarbūs tik todėl, kad padeda pačiam poetui save sukurti ir pristatyti klausytojams. Taip Propercijus sukuria ne tik estetinę erdvę, bet ir tampa epo vertu didvyriu.

„Atsisakymai“ (*recusationes*) dažniausiai vartojami poetų, norinčių atsisakyti rašyti politikus ar kariškius šlovinančias eiles. Bet šioje elegijoje Tibulas neatsisako pagerbti Mesalos. Iš pradžių jis skiria panegiriką savo patrono sūnui, o vėliau visoje elegijoje pamažu praranda pasitikėjimą savimi ir galiausiai pareiškia neturįs gabumų apdainuoti jo ateities pergalių. Net Foibas negalįs padėti poetui (Tib. *El.* II. 5. 178)³⁵². Visoje elegijoje apdainuojama Romos praeitis ir didybė. Tibulas kūrė šią elegiją tuo pačiu metu kaip ir Vergilijus *Eneidą*, todėl galėjo girdėti epo viešus skaitymus, įsiminti tam tikrus motyvus ir panaudoti savo kūryboje. Nemezidė šioje elegijoje siejama su erotika, nors poetas ir teigia jos įkvėptas kurti elegiją, bet išties ji kaip ir Mesala tėra poetinis konstruktas, skirtas išreikšti skirtingus šio kūrinio motyvus.

---

³⁵² Irene Peirano, *op. cit.*, p. 190.

6. Valdymas

6.1. Kintija valdovė

Pirma Propercijaus IV. 8 elegijos eilutė prasideda žodžiu *disce*, taip tarsi atkartojama didaktinė tradicija, tik čia jaučiama pajuoka. Išties, pirmos keturios eilutės žada papasakoti apie neseniai Eskviliną sudrebinusį ginčą, suteikusį peno apkalboms apie patį eleginį herojų: *Disce, quid Esquillas hac nocte fugarit aquosas, / cum vicina novis turba cucurrit agris, / turpis in arcana sonuit cum rixa taberna, / si sine me, famae non sine labe meae*³⁵³ (Pr. *El.* lib. IV. 8. 1–4). Frazė *hoc nocte* taip pat labai svarbi. Iš pirmo žvilgsnio tai suteikia pasakojimui betarpiškumo ir naujumo. Bet chronologiniu požiūriu ši elegija eina iškart po IV knygos septintosios, kurioje Kintija mirusi (IV. 7). Iš to suprantame, kad šis pasakojimas iš tiesų yra prisiminimas, o ne nesenų įvykių atpasakojimas. Šios užuominos sužadina smalsumą išgirsti visą istoriją, bet užuot ją papasakojusi elegija nuklysta į paslaptinę ritualą Lavinijuje.

Šios apeigos susiejamos su Kintija, kuri jose dalyvavo, nors tikroji jos kelionė į Lavinijų priežastis – naujas meilužis: *huc mea detonsis avectast Cynthia mannis: / causa fuit Iuno, sed mage causa Venus*³⁵⁴ (IV. 8. 15–16). Propercijus pasiekia du tikslus pasinaudojęs išradinga pašaipa: jis pristato seniai užmirštą kultą (naujas ketvirtoje knygoje atsikartojantis elementas) ir kartu parodo žmonių pasileidimą. Toks senovės ritualų ir erotikos temų siejimas taip pat būdingas ketvirtai knygai (IV. 4; IV. 9)³⁵⁵.

Lavinijus apibūdinamas skaitytojui kone kaip turistui: *Lanuvium annosi vetus est tutela draconis: / hic tibi tam rarae non perit hora morae*³⁵⁶ (IV. 8. 3–4.). Ši glausta pastaba beveik šnekamoji, ypač su žodžiu *perit*. Urvo ir gyvatės apibūdinimas įspūdingas: *qua sacer abripitur caeco descensus hiatu, / hac penetrat (virgo, tale iter omne cave!)/ ieiuni serpentis honos, cum pabula poscit / annua et ex ima sibila torquet humo*³⁵⁷ (IV. 8. 5–8). Šešta eilutė neabejotinai reiškia, kad mergelės turi vengti tokių tamsių vietų, jei ir toliau ketina likti skaisčios³⁵⁸. Tolesnėse eilutėse nupasakojamas mergaitės siaubas: *talia demissae pallent ad sacra puellae, / cum temere anguino*

³⁵³ Žinok, kas šią naktį lėkė per patvinusį Akviliną / kai kaimyninė minia bėgo per naujus laukus/ kai slaptoje smuklėje kilo bjaurus riksmas / nors be manęs, bet mano garbė griuvo. *ibid.*

³⁵⁴ Čia mano Kintija buvo atnešta nukirpto galų arkliuko / priežastis buvo Junona, bet didesnė priežastis Venera. *ibid.*

³⁵⁵ James H. Dee, *Elegy 4.8: A Propertian Comedy*, ser. *Transactions of the America Philological Association* (1974–). 108 (1978), Johns Hopkins University Press, p. 41–42.

³⁵⁶ Lavinijus nuo senų laikų saugomas drakono/ šis toks retas sustojimas nebus tuščiai praleistas. *ibid.*

³⁵⁷ Kur šventas takas leidžiasi į aklą prarają / čia gulinčios, – mergele, visada venk tokių kelių, – / alkanos gyvatės pagerbiamos, kai reikalauja maisto / kasmet ir besirangydamos šnypščia iš žemės gelmių. *ibid.*

³⁵⁸ J. P. Sullivan, *Propertius – A Critical Introduction*, Cambridge University Press, 2010, p. 154.

*raditur ore manus*³⁵⁹ (IV. 8. 9–10), kur jis sustiprinamas vaizduojant drebančią krepšelių jos rankose ir pabrėžiama aliteracija – atsikartojančiu „tr“ garsu: *virginis in palmis ipsa canistra tremunt*³⁶⁰ (IV. 8. 12). Paskutinė šios dramos scena – merginos sugrįžimas, jei ji laikoma to verta, ir žemdirbio šūksnis, pranešantis apie ateinančių metų derlių. Trylikta eilutė piešia džiugų ir nuoširdų vaiko sugrįžimo pas tėvus paveikslą: *si fuerunt castae, redeunt in colla parentum, / clamantque agricolae „fertilis annus erit“*³⁶¹ (IV. 8. 13–14)³⁶².

Tolesnėse eilutėse eleginis herojus nurodo į savo pavydą, bet jose mažiau jausmingumo ir daugiau cinizmo bei paniekos. Šiose eilutėse labai taupiai išsakoma pajuoka ir kartu parodoma Kintijos neištikimybė ir polinkis į prabangą³⁶³. Propercijaus frazė *quantum triumphum* sarkastiška. Kintijos *triumphus* užima šešias eilutes: dvi apibūdina ją pačią, o keturios – jos bendrakeleivį. Propercijus pabrėžia jos išūlią drąsą: *spectaclum ipsa sedens primo temone pependit, / ausa per impuros frena movere locos*³⁶⁴ (IV. 8. 21–22). Kintija pati vadelioja vežimą, *carpentum*, kuriuo paprastai matronos būdavo vežamos į festivalius. Eleginis herojus sunkiai nuslepia savo susižavėjimą apibūdinamas mylimosios elgesį.

Bet kalbėdamas apie *nepos* jį pašiepia gana neįprastais posakiais: *serica nam taceo vulsi carpenta nepotis / atque armillatos colla Molossa canes*³⁶⁵ (IV. 8. 23–24). Tokiose frazėse kaip *serica carpenta* ir *armillatos canis* būdvardis vartojamas itin tiksliai, nes abiem atvejais nusakomas perdėtas polinkis į prabangą. Taip pat *colla Molossa* nurodo į garsią ir brangią šunų veislę. Kitos eilutės (*qui dabit immundae venalia fata saginae, / vincet ubi erasas barba pudenda genas*³⁶⁶ (IV. 8. 25–26)) sujungia dvi mintis: *nepos* vieną dieną parsiduos į gladiatorių mokyklą ir turės kasdien valgyti *miscellanea*. O kitoje eilutėje Propercijus sako, kad jaunuolio barzda *pudenta*, nes taip *nepos* siekia išlikti moteriškas. *Vincet erasas genas* taip pat išreiškia ironiją, kadangi natūrali barzda nepasiduoda *nepotis* bandymui ją nuskusti. Keliomis eilutėmis Propercijus nupiešė veržlų Kintijos ir detaliam pašiepiamą jos bendrakeleivio paveikslus³⁶⁷.

Tolesnės eilutės nukrypsta nuo mylimosios ir apibūdina eleginio herojaus veiksmus: *cum fieret nostro totiens iniuria lecto / mutato volui castra movere toro*³⁶⁸ (IV. 8. 27–28). Žodis *totiens*

³⁵⁹ Nuo tokio nusileidimas į šventovę mergaitės išbąla, / kai atsitiktinai gyvatės nasrai paliečia rankas. *ibid.*

³⁶⁰ Mergelės rankose pats krepšelis dreba. *ibid.*

³⁶¹ Jei buvo tyra, sugrįžta į tėvų glėbį / ir žemdirbiai šaukia „bus derlingi metai“. *ibid.*

³⁶² James H. Dee, *op. cit.* p. 43.

³⁶³ J. P. Sullivan, *op. cit.*, p. 154.

³⁶⁴ Reginys – pati sėdinti virš pirmo gražulo / drįsdama pamesti žąslus neaiškiose vietose. *ibid.*

³⁶⁵ Nes tyliu apie šilku puošta dviratę karietą anūko / ir išpuoštus Malosijos šunų antkaklius. *ibid.*

³⁶⁶ Kuris atiduos save pardavimui išpampęs nuo purvinų kamšalų, / kurio gėdinga barzda nugalėjo nuskustus skruostus. *ibid.*

³⁶⁷ James H. Dee, *op. cit.*, p. 45–46.

³⁶⁸ Kadangi tarp mūsų atsirado tiek skriaudų/ norėjau perkelti jungtinių guolį į kitą stovyklą. *ibid.*

sufleruoja mylimosios nusižengimą tik kaip vieną iš daugelio (įprastas nuolat kenčiančio įsimylėjęlio topas elegijoje), o karinis terminas *castra movere* perspėja, kad eleginio herojaus pozicija jos atžvilgiu tuojau pasikeis. Toliau apibūdinamos dvi *externae puellae*, kurios siejamos su priešpriešą tarp pagarbaus šventumo ir jų profesijos sukuriančiomis vietomis: *Phyllis Aventinae quaedamst vicina Dianae, / sobria grata parum: cum bibit, omne decet. / altera Tarpeios est inter Teia lucos, / candida, sed potae non satis unus erit*³⁶⁹ (IV. 8. 29–32). Eleginis herojus sarkastiškai parodo teigiamą vyno poveikį šioms moterims.

Kitame epizode eleginis herojus aprašo savo vakarėlį. Užuoat vartojęs būdvardžius, Propercijus iškart erzina tiesioginiu klausimu, į kurį pats atsako: *quaeris discubitus? inter utramque fui*³⁷⁰ (IV. 8. 36.). Šioje eilutėje *discubitus* paprasčiausiai reiškia sėdėjimo tvarką, bet vietoje to skaitytojas kviečiamas galvoti apie kitus dalykus. Tolesnėse eilutėse aprašomas vynas: *Lygdamus ad cyathos, vitrique aestiva supellex / et Methymnaei grata saliva meri*³⁷¹ (Pr. El. IV. 8. 37–38), muzikantai: *Miletus tibicen erat, crotalistris Byblis*³⁷² (IV. 8. 39) ir gėlės: *haec facilis spargi munda sine arte rosa*³⁷³ (IV. 8. 40). Neūžaugos pasirodymas sukuria groteskišką antitezę tarp anksčiau minėtų juslinių malonumų: *Magnus et ipse suos breviter concretus in artus / iactabat truncas ad cava buxa manus*³⁷⁴ (IV. 8. 41–42). Posakis *iactabat truncas manus* – gyvybingas ir jausmingas.

Bet šią šventę lydi pranašiški ženklai galiausiai nuvedantys į atomazgą – eleginio subjekto išpažintį, kad nepaisant visko jis negali liautis mastyti apie Kintiją: *Lanuvii ad portas, ei mihi, totus eram*³⁷⁵ (IV. 8. 48).³⁷⁶ Jo jaučiamą nevilgtį sustiprina šnekamosios kalbos sušukimas *ei mihi*. Prieš tai buvo aprašomi Kintijos pasirodymą pranašaujantys ženklai. Pirmi du ženklai išoriniai: virpanti lempų liepsna (svečių atvykimo ženklas) ir griūvantis stalas: *sed neque suppletis constabat flamma lucernis, / reccidit inque suos mensa supina pedes*³⁷⁷ (IV. 8. 43–44). Trečias ženklas – lošdamas kauliukais eleginisherjus nuolat išmeta *damnosi canes* (visus po vieną), užuoat išmetęs *Venus* (nugalintį akių skaičių); tai nurodo į jo jaučiamą kaltę, akivaizdu, kad deivė jam nepritaria: *me quoque per talos Venerem quaerente secundam / semper damnosi subsiludere canes*³⁷⁸ (IV. 8. 45–46). Paskutinis ženklas: jo abejingumas moterų gundymams: *cantabant surdo, nudabant pectora*

³⁶⁹ Tokia Filė kaimynė aventino Dianos/ kai blaivi – visko maža, kai geria – viskas tinka,/ kita Teja Tarpėjos miške švyti,/ bet girta niekada nepasitenkina vienu vyru. *ibid.*

³⁷⁰ Nori žinoti, kaip gulėjau? Tarp abiejų buvau. *ibid.*

³⁷¹ Ligdamas pilstė į stiklo taures / vasariškai gardų ir neskiestą Metimnos vyną. *ibid.*

³⁷² Miletietis buvo fleitininkas, šokėja su kastanjetėmis Biblidė. *ibid.*

³⁷³ Čia lengvai išbarstyti rožių žiedlapiai. *ibid.*

³⁷⁴ Ir pats neūžauga savo trumpu juosmeniu tiesė/ rankas į buksmedžio švilpynę. *ibid.*

³⁷⁵ Prie Lavinijaus vartų, aiman, buvau vienas. *ibid.*

³⁷⁶ James H. Dee, *op. cit.*, p. 47.

³⁷⁷ Bet nei liepsnos, plazdančios pilnuose šviestuvuose, / ir nei ant savo paties kojos krentantis nukrautas stalas. *ibid.*

³⁷⁸ Kol siekiau nugalėti kauliukais išmesdamas Venerą, / visada pražūtingi šunys ant manęs šoko. *ibid.*

*caeco*³⁷⁹ (IV. 8. 47). Erotinė detalė *nudabant pectora* pažymi eleginio herojaus nusivylimą ir kartu parodo skaitytojui, kad jis priklauso Kintijai.

Propercijus dvieiliu apibūdina triukšmą priešais namą, kai įeina Kintija: *cum subito rauci sonuerunt cardine postes, / nec levia ad primos murmura facta Lares / nec mora, cum totas resupinat Cynthia valvas*³⁸⁰ (IV. 8. 49–51). *Subito* ir *nec mora cum* pabrėžia staiga pasikeitusią padėtį. Jos dramatiškas įėjimas, apibūdinamas fraze *totas resupinat valvas*, įgauna jėgos iš pabrėžiamo *totas* ir retai vartojamo *resupinat*. Kitoje eilutėje piešiamas įsiutusios Kintijos paveikslas: *non operosa comis, sed furibunda decens... / fulminat illa oculis et quantum femina saevit, / spectaculum capta nec minus urbe fuit*³⁸¹ (IV. 8. 52; 55–56). Žodžiu *furibundus* romėnų poezijoje paprastai apibūdinamos mitinės herojės ir pabaisos. Šis būdvardis siejasi su *Furiae* ir kartu *su coma neglecta decet* motyvu sukuria žodžiams naują prasmę – graži, net supykusi³⁸². Eleginis herojus bijo Kintijos pykčio ne todėl, kad ji karys ar deivė, bet dėl to, kad ji moteris. Žodis *spectaculum* primena elegijos pradžią dvidešimt pirmoje eilutėje, bet Propercijus mylimosios nesmerkia, o atvirkščiai – ja žavisi.

Po to einantis kurtizanių išvaymas pabrėžiamas posakiu *in vultus conicit unguis* (IV. 8. 57). Išsigandusi Tėja sušunka juokingai netinkamą frazę: *terrata „vicini“, Teia clamat „aquam!“*³⁸³ (IV. 8. 58.) ir kilęs triukšmas prižadina kaimynus: *crimina sopitos turbant elata Quirites, / omnis et insana semita voce sonat*³⁸⁴ (IV. 8. 59–60). Propercijus sustiprina Kintijos kaip *domina* paveikslą atiduodamas jai „karo grobį“: *Cynthia gaudet in exuviis victrixque recurrit*³⁸⁵ (IV. 8. 63). Nuolat atsikartojantis „k“ garsas suteikia Kintijos veiksmams veržlumo: *exuviis victrixque recurrit*³⁸⁶. Tada aprašomas Kintijos smurtas prieš eleginį herojų: *et mea perversa sauciat ora manu, / imponitque notam collo morsuque cruentat, / praecipueque oculos, qui meruere, ferit*³⁸⁷ (IV. 8. 64–66.). Įkandimas į kaklą – įprastas motyvas nusakant meilužių ginčus – ir šioje eilutėje pabrėžia Kintijos jausmų stiprumą. Subtilus kaltės pripažinimas *oculos, qui meruere, ferit* parodo paties

³⁷⁹ Joms dainuojant buvau kurčias, apnuoginant krūtines – aklas. *ibid.*

³⁸⁰ Kai staiga dusliai sugirgždėjo durų vyriai/ ir nuo larų pakilo murmesys./ Nė nestabtelėjusi Kintija atplėšė visas duris. *ibid.*

³⁸¹ Nešukuotais plaukais, bet nuo šėlo daili./ Iš akių žaibavo ir šėlsta kaip moteris, / reginys buvo ne menkesnis už miesto užgrobimą. *ibid.*

³⁸² James H. Dee, *op. cit.*, p. 48.

³⁸³ Persigandusi Tėja sušunka: „kaimynai, [neškite] vandenį!“. *ibid.*

³⁸⁴ Iškilęs nusikaltimas pažadina miegančius kviritus / ir visa siaura gatvė nuo beprotiškų balsų skambėjo. *ibid.*

³⁸⁵ Kintija džiaugiasi drabužiais ir pergalingai atbėga. *ibid.*

³⁸⁶ James H. Dee, *op. cit.*, p. 50.

³⁸⁷ Ir man atgalia ranka sužeidžia veidą / ir palieka žymes ant kaklo ir sukruvina įkandimu / o smarkiausiai dūrė akims, kurios nusipelnė. *ibid.*

poeto atitrūkimą nuo elegijoje jo kuriamo personažo. Kreipimasis į Ligdamą turi panašų poveikį: *Lygdame, nil potui: tecum ego captus eram*³⁸⁸ (IV. 8. 70).

Elegijos nuotaika tampa mažiau grėsminga, kai iš po kušetės išvelkamas Ligdamas: *Lygdamus, ad plutei fulcra sinistra latens, / eruitur geniumque meum prostratus adorat.*³⁸⁹ (IV. 8. 68–69). Ligdamas maldauja pasigailėti ne nugalėtojos Kintijos, bet Propercijaus genijaus. Scenoje, kurioje Kintija įtvirtina savo „pergalę“ Propercijus pabrėžia karinę ir teisinę terminologiją: *supplicibus palmis tum demum ad foedera veni*³⁹⁰ (IV. 8. 71). *Supplicibus palmis*, įprasta karo metu frazė, čia tampa juokinga hiperbole. Taip pat galime šypsotis įsivaizduodami lyrinį herojų ant kelių ar visų keturių bandantį pabučiuoti Kintijos pėdas: *cum vix tangendos praebuit illa pedes*³⁹¹ (IV. 8. 72).³⁹²

Kintijos paskelbti įstatymai primena šiek tiek vėliau pasirodžiusio Ovidijaus kūrinio elementus (Ov. *Ars Amat.* I. 67–100; 135–170). Ji draudžia mylimajam vaikštinėti po forumą: *tu neque Pompeia spatiabere cultus in umbra, / nec cum lascivum sternet harena Forum.*³⁹³ (Pr. El. IV. 8. 75 – 76.), nes dėl savo patirties laiko šią miesto dalį susitikimų vieta (tai patvirtina ir Ovidijaus komentaras (Ov. *Ars Amat.* lib. I. 79 – 80.)). Paskutinis Kintijos reikalavimas parduoti Ligdamą, nes *Lygdamus in primis, omnis mihi causa querelae,*³⁹⁴ (IV. 8. 79). Toks reikalavimas atrodo keistas palyginti su iki tol Propercijaus pasakota meilės istorija, kadangi vergo vaidmuo meilužių ginčiuose nebuvo niekur pabrėžtas. Galiausiai, Propercijus ir namai turi būti apvalyti nuo svetimų moterų: *dein quemcumque locum externae tetigere puellae / suffiit, ac pura limina tergit aqua... / terque meum tetigit sulphuris igne caput. / atque ita mutato per singula pallia lecto / despondi...*³⁹⁵ (IV. 8. 83–84; 86–88). Smilkymas, nuplovimas vandeniui ir tris kartus galvos palietimas yra tradiciniai, bet rūbų pakeitimas galbūt nurodo į tam tikrus maginius ritualus. Taip pat svarbu atkreipti dėmesį į karines metaforas, kurios dažnai naudojamas apibūdinti tiek Kintijai, tiek santykiams su ja: *et noto solvimus arma toro*³⁹⁶ (IV. 8. 88)³⁹⁷.

³⁸⁸ Ligdamai, nieko negalėjau: aš kartu su tavimi buvau vergas. *ibid.*

³⁸⁹ Ligdamas, kuris už sofos atlošo prie kairės kojos gulėjo/ išvelkamas ir mano genijaus meldžia apginti. *ibid.*

³⁹⁰ Tada tik ištiesęs maldaujančius delnus išprašiau taikos sutartį. *ibid.*

³⁹¹ Nors vos leido paliesti jos pėdas. *ibid.*

³⁹² James H. Dee, *op. cit.*, p. 51.

³⁹³ Tu nevaikščiosi išsipuošęs nei Pompėjų kolonų šešėlyje, / nei kai bus išklotas smėlėtas Forumas. *ibid.*

³⁹⁴ Ligdamas pirmiausia, visų mano skundų priežastis. *ibid.*

³⁹⁵ Paskui visa, kas tik buvo svetimų mergaičių paliesta, / išsmilkė ir tyru vandeniui nuvalė slenkstį... / ir tris kartus palietė mano galvą sieringa ugnimi / ir taip pakeičiau kiekvieną lovos paklodę / kaip žadėjau.... *ibid.*

³⁹⁶ Ir pažįstamame guolyje davėm valią ginklams. *ibid.*

³⁹⁷ J. P. Sullivan, *op. cit.*, p. 155.

Bet svarbiausia elegijos mintis išsakoma aštuoniasdešimt antroje eilutėje: *riserat imperio facta superba dato*³⁹⁸ (IV. 8. 82). Būtent, elegendinissubjektas suteikia Kintijai galią jį valdyti. Šioje elegijoje ji tikra *domina*, o Propercijus jos vergas. Nėra prasmės galvoti, kad Kintija sugrįžo dėl *fides*. Kaip parodo keriniai ir teisiniai terminai, buvo pažeistas *servitium*. Taigi, Kintija šioje elegijoje *domina*, o elegendinisherėjus tēra *fugitivus*.

Ši elegija atrodo keistai, nes ankstesnėje elegijoje Kintija vaizduojama mirusi (IV. 7). Antra vertus, kiekvienoje Propercijaus knygoje *domina* reaguja į visuomenės pokyčius. Visoje IV knygoje matome poeto nukrypimą nuo romantinės į daugiau epinę poeziją, bet neprarandant ironijos pojūčio. Taip Kintija tampa nauju poetiniu konstruktū: ji ir *Iliados* Patroklas, sugrįžęs iš kapo, ir iš karo parėjęs kerštingas Odisėjas³⁹⁹.

---

³⁹⁸ Šypsojosi dėl suteiktos galios. *ibid.*

³⁹⁹ M. Wyke, „Mistress and Metaphor in Augustan Elegy“, Barbara K. Gold (ed.), *A Companion to Roman Love Elegy*, Blackwell Publishing, 2012, p. 199–201.

6.2. Delija valdovė

Tibulo II knygos 4 elegija prasideda dramatišku poeto pareiškimu, kad jis taps Nemezidės vergu: *Sic mihi servitium video dominamque paratam: / Iam mihi, libertas illa paterna, vale*⁴⁰⁰ (Tib. El. II. 4. 1–2). Dėl savo nelaimės jis kaltina Amorą, pabrėždamas dievo žiaurumą jam: *Servitium sed triste datur, teneorque catenis, / Et numquam misero vincla remittit Amor*⁴⁰¹ (II. 4. 3–4). Eleginis herojus skundžiasi, kad Delija degina jį liepsnojančiu deglu – aistros simboliu: *Et seu quid merui seu quid peccavimus, urit. / Uror, io, remove, saeva puella, faces*⁴⁰² (II. 4. 5–6). Atsisveikindamas su laisve ir priimdamas vergovę poetas trokšta tapti uola, plakama vėjų (II. 4. 7–12). Eleginis herojus susitelkia ne ties gamtos grožiu kaip savo meilės scena, bet ties jos naikinančiais bruožais, taip išreikšdamas savidestrukcinis troškimus⁴⁰³.

Tolesnėse eilutėse poetas smerkia godumą ir įvairias jo išraiškas bei skatintojus: *O pereat, quicumque legit viridesque smaragdos / Et niveam Tyrio murice tingit ovem. / Hic dat avaritiae causas et Coa puellis / Vestis et e Rubro lucida concha mari*⁴⁰⁴ (II. 4. 27–30). Eleginis herojus karčiai pasakoja apie kliūtis, kurios jam trukdo būti su Nemezide *Haec fecere malas: hinc clavim ianua sensit, / Et coepit custos liminis esse canis.*⁴⁰⁵ (II. 4. 31 – 32.). Jis ypač aršiai pasisako prieš turtingus vyrus, nes jie nurungia vargšą poetą *Sed pretium si grande feras, custodia victa est, / Nec prohibent claves, et canis ipse tacet*⁴⁰⁶ (II. 4. 33–34). Sekančiose eilutėse palyginama godi (II. 4. 39–44.) ir mylinti mergaitė (II. 4. 45–50). Galiausiai eleginis herojus pasiduoda Nemezidei, jis pasiruošęs parduoti savo namus, kuriuos paveldėjo iš protėvių *Quin etiam sedes iubeat si vendere avitas, / Ite sub imperium sub titulumque, Lares*⁴⁰⁷ (II. 4. 53–54). Ir gerti *domina* sutaisytus nuodus *Quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni, / Quicquid et herbarum Thessala terra gerit*⁴⁰⁸ (II. 4. 55–56). Tai kad šiose eilutėse Nemezidė prilyginama Kirkei ir Medėjai suteikia jei klastos ir pavojaus atspalvį. O Tibulas prisiekia padaryti viską, kad tik mylimoji būti jam prielanki *Si modo me placido videat Nemesis mea voltu, / Mille alias herbas misceat illa, bibam*⁴⁰⁹ (II. 4. 59–60).

⁴⁰⁰ Jau netoli vergija. Valdovė, matau, pasirengus, / Liki, valužė, sveika, tėvo motulės duota. *ibid.*

⁴⁰¹ Aš jau vergystėn einu, grandinėm sukaustytas visas, / Jau niekados neatrįš pančių Amoras, deja. *ibid.*

⁴⁰² Degina, ar aš esu nusikaltęs, ar nenusidėjęs, / Ak! aš liepsnoju! Šalin deglą, mergaite, numesk! *ibid.*

⁴⁰³ Robert J. Ball, *op. cit.*, p. 183.

⁴⁰⁴ O teprasmenga visi, smaragdus kas tik renka žalsvuosius, / Vilną nudažo ryškia, skaisčiai raudona spalva. / Viskas mergaičių širdy godumą sužadina baisų: / Skaidrūs šilakai ir balti perlai iš marių gilių. *ibid.*

⁴⁰⁵ Ištaiga pakenkė joms: ir rakto prireikė durims, / Ir atsirado budriai slenkstį besaugojąs šuo. *ibid.*

⁴⁰⁶ Bet jei neši dovanų, sargyba tylės nugalėta, / durys kaipmat atsivers ir užsičiaups net šuva. *ibid.*

⁴⁰⁷ Net jei senolių valdas griežtai įsakytų parduoti, / Tuoj iš varžytinių jus, Larai, paleisti galiu. *ibid.*

⁴⁰⁸ Antpilis Circės visus, Medėjos nuodus sutaisytus / Ir visokiausias žoles iš tesaliečių laukų. *ibid.*

⁴⁰⁹ Viską išgersiu, be to, šimtus kitokiausių žolelių, / Kad Nemezidė tiktai meiliai sutiktų mane. *ibid.*

Žinoma, tokia yra eleginio herojaus pozicija, bet žvelgiant Nemezidės akimis viskas – kiek kitaip. Eleginiai mylimieji nesidalija tais pačiais tikslais ir troškimais: *Hinc fletus rixaeque sonant, haec denique causa / Fecit ut infamis hic deus esset Amor*⁴¹⁰ (II. 4. 37–38). Išties, jie prieštarauja vienas kitam. *Puella* išlaiko savikontrolę, kai eleginis herojus visiškai ją praranda. Ji supranta savo ekonominę, socialinę padėtį ir neaiškią ateitį. Todėl ji siekia pinigų ir dovanų iš savo meilužių, kad išlaikytų savo kaip elegantiškos moters reputaciją ir pasiruoštų dienai, kai nebegalės verstis savo profesija: *Heu quicumque dedit formam caelestis avarae, / Quale bonum multis adtulit ille malis!*⁴¹¹ (II. 4. 35–36). Kadangi eleginis herojus nenori mokėti savo meilužiai už paslaugas jis siekia ją palenkti kitu būdu – savo poezija *Ad dominam faciles aditus per carmina quaero: / Ite procul, Musae, si nihil ista valent*⁴¹² (II. 4. 19–20). Visi eleginiai herojai kiek galima labiau nutyli savo *dominae* socialinį statusą ir paversti jų materialinius poreikius asmenine yda (kuri neatsitiktinai suteikia medžiagos eleginiams maldavimams). Dėl to eleginis herojus vaizduoja *puella* prašant ne būtiniausių daiktų, bet prabangos prekių (II. 4. 27–30)⁴¹³.

Eleginis herojus kenčia: *Nunc et amara dies et noctis amarior umbra est, / Omnia nunc tristi tempora felle madent*⁴¹⁴ (II. 4. 11–12), nes jo poezija nebeįtikina Nemezidės jį priimti: *Nec prosunt elegi nec carminis auctor Apollo: / Illa cava pretium flagitat usque manu*⁴¹⁵ (II. 4. 13–14). Kadangi elegija turi suteikti poetui prieigą prie *puella*, jo kūrybą įkvepia ne Mūzos, o jo paties aistra ir troškimas būti su savo meiluže: *Ite procul, Musae, si non prodestis amanti: / Non ego vos, ut sint bella canenda, colo*⁴¹⁶ (II. 4. 15–16). Elegijos tikslas – pamaloninti Nemezidę žadant šlovę ir nemirtingumą poeto kuriamose eilėse⁴¹⁷.

Teoriškai *docta puella* supranta poeto *ingenium*: ji teikia pirmenybę eleginio herojaus eilėms vietoje kitų vyrų dovanų. Bet ji gali atstumti jo meilikavimą dėl praeities klaidų, o ne dėl savo abejingumo ar žiaurumo. Šioje elegijoje Tibulas labiausiai išplėtoja godžios *domina* motyvą. Eleginis herojus bando palenkti Nemezidę naudodamas įprastus eleginės *querela* elementus: jis aprauda savo vergovę godžiai *domina* (II. 4. 1–6), jo poezijos nesugebėjimą suteikti jam lengvą prieigą prie mylimosios (II. 4. 15–20), jis keikia Venerą ir Amūrą (II. 4. 24–26; 37–38). Tibulas

⁴¹⁰ Ašaros, barniai aplink todėl ir skamba. Amoras/ Vardą garbingą dėl to juk ir prarado seniai. *ibid.*

⁴¹¹ Jeigu dievulis koks nors dar grožio pridėjo godišei./ Priedas išties nuostabiai geras prie blogio krūvos!. *ibid.*

⁴¹² Savo valdovę lengviau palenkti daina vis tikiuosi./ Eikite, Mūzos, šalin, jeigu bejęgė daina. *ibid.*

⁴¹³ Shoron L. James, „*The Economics Of Roman Elegy: Voluntary Poverty, The Recusatio, and The Greedy Girl*“, *The American Journal of Philology* 122, 2 (Summer), p. 223–226.

⁴¹⁴ Karčios dienos, ai man! o naktys tris kart kartesnės./ Laikas atrodo dabar visas pritvinkęs tulžies. *ibid.*

⁴¹⁵ Vargšė elegija man nepadeda, nei Apalonas./ Nuolat miela rieškučias tiesia: pažerk pinigų. *ibid.*

⁴¹⁶ Eikite, Mūzos, šalin, jei mylinčiam nieko neteikiat./ Garbinu jus ne todėl, kad apdainuočiau karus. *ibid.*

⁴¹⁷ Gian Biagio Conte, *Latin Literature– A History*, Baltimore and London: The John Hopkins University Press, 1999.p. 324.

šioje elegijoje naudoja įvairius emocinius kreipinius, norėdamas palenkti Nemezidę. Jis išbando visus įmanomus būdus, išskyrus vieną: visame kūrinyje trūksta įtikinamo dovanos pažado⁴¹⁸.

Domina reikalauja dovanų, kurias, pasak eleginio herojaus, jis gali parūpinti tik imdamasis nusikaltimų. Jis keikia deivę, kuri jį apleido: *At mihi per caedem et facinus sunt dona paranda, / Ne iaceam clausam flebilis ante domum, / Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis, / Sed Venus ante alios est violanda mihi. / Illa malum facinus suadet dominamque rapacem / Dat mihi: sacrilegas sentiat illa manus*⁴¹⁹ (II. 4. 21–26). Tolesnėse eilutėse keikiama prabanga, nes iki jos mergaitės priimdavo meilužius už dyką, dabar jos reikalauja dovanų (II. 4. 27–34). Posmas užbaigiamas reiškiant nepasitenkinimą dievybe, suteikiančia merginoms grožį, ir prieš pačią godžią merginą (II. 4. 35–44). Tolesnėse eilutėse perspėjama godi mergina: *At tibi, quae pretio victos excludis amantes, / Eripiant partas ventus et ignis opes; / Quin tua tum iuvenes spectent incendia laeti, / Nec quisquam flammae sedulus addat aquam. / Seu veniet tibi mors, nec erit qui lugeat ullus, / Nec qui det maestas munus in exequias*⁴²⁰ (II. 4. 39–44). Dėl to Tibulas ima šlovinti dovanų neprašančią mergaitę: *At bona quae nec avara fuit, centum licet annos / Vixerit, ardentem flebitur ante rogam, / Atque aliquis senior veteres veneratus amores / Annua constructoserta dabit tumulo / Et „bene“ discedens dicet „placideque quiescas, / Terraque securae sit super ossa levis“.*⁴²¹ (II. 4. 45–50). Ši pomirtinė dovana – nenaudinga gyvai *puella* ir viena girlianda per metus vargu ar yra pakankamas mirusiosios paminėjimas. Šioje vietoje eleginis herojus siekia sujaudinti Nemezidę⁴²². Eleginis herojus pripažįsta, kad tokie perspėjimai yra bergždi, ir galiausiai pasiduoda: jis pasiruošęs gerti nuodus iš Nemezidės rankų, jei tik ji bus jam prielanki (II. 4. 55–60). Jis net pasiūlo rečiausiai elegijoje sutinkamą pažadą – kone santuokinius ryšius tarp eleginio herojaus ir *puella* (II. 4. 45 – 50.). Santuokos paminėjimas tik primena Nemezidei jos socialinį statusą ir neaiškią ateitį, nes eleginis herojus pasirengęs dėl jos padaryti viską išskyrus ją vesti. Ši elegija žada viską, bet dovanas ir užtikrintą ateitį, iš jos pozicijos ji nieko nesiūlo⁴²³.

⁴¹⁸ Shoron L. James, *op. cit.*, p. 227; 240.

⁴¹⁹ Teks dabar dovanų nedoru keliu įsigyti, / Kad neverkšlenčiau liūdnei prieš užrakintas duris. / Gal iš šventyklos slapta papuošalą kokį? / Tai pirmučiausiai tegu bus nuskriausta Venera./ Verčia mane nedorai pasielgti ir godžią valdovę / Duoda. Tegu ji pati šventvagio ranką pajus. *ibid.*

⁴²⁰ Jei dėl menkų dovanų tu atstumi meilę, lai tavo / Turtą bemat išblaškys vėjai ir liepsnos visur. / O jaunikaičiai linksmai težiūri į gaisrą. Nė vienas / Nė lašytėlio vandens ugniai gesinti neneš. / Kai prisiartins mirtis, lai niekas tavęs neverkia./ Niekas tegu nesistengs tinkamai laidot tavęs. *ibid.*

⁴²¹ O negodi ir gera nors šimtą metų gyventų./ Betgi prie laužo vis tiek bus apraudota liūnai./ Ir senučiukas koks nors, pagerbdamas buvusią meilę./ Gražų vainiką kasmet vis ant jos kapo uždės./ „Miela, ilsėkis ramiai“, pratars nueidamas tyliai./ „Lai žemelė šita bus tavo kaulams lengva“. *ibid.*

⁴²² Shoron L. James, *op. cit.*, p. 242.

⁴²³ *Ibid.*, p. 241.

Eleginis herojus supranta, kad beviltiška prašyti *domina* būti gerai, o ne godžiai (*bona ... nec avara* (Tib. *El.* II. 4. 45.)), nes jis pakeičia taktiką. Dabar jis sutinka daryti ką ji lieps *Vera quidem moneo, sed prosunt quid mihi vera?/ Illius est nobis lege colendus Amor*⁴²⁴ (Tib. *El.* II. 4. 51 – 52.) ir gerti jos išvirtus nuodus (Tib. *El.* II. 4. 55– 60). Nors atrodo, kad eleginis mylimasis nusileidžia savo *puella*, bet iš tiesų jai nėra jokios naudos iš jo mirties. Eleginis herojus naudoja dar vieną eleginį motyvą – mirties dėl mylimosios. Jis sutinka rizikuoti dėl Nemezidės gyvybe. Bet jis nesutinka jai duoti dovanų. Jo savanoriškas fizinis kentėjimas nesuteikia *domina* jokios naudos, todėl yra beprasmiškas⁴²⁵.

Žvelgiant Nemezidės akimis ši elegija jai nežada nieko, išskyrus Tibulo šlovinančias eiles ateityje, jei ji liausis prašyti pinigų dabartyje. Eleginio herojaus nuolankumo pareiškimai neparodo, kad jis ketina jai ką nors padovanoti (Tib. *El.* II. 4. 53–60). Taigi Nemezidei elegija siūlo tik meilužio bandymą ją paveikti, be jokios materialinės naudos. Galiausiai elegija parodo klasių ir lyčių nelygumą, nes *puella* negali sau leisti laisvai mylėti, o elitui priklausantis jos meilužis netikės esąs įsimylėjęs jei turės mokėti⁴²⁶. Ironiška, kad savo *domina* Tibulas vadina Nemezidės vardu. Deive įkūnijančia pasipriešinimą neteisybei, taip pat kerštą už piktadarybes. Kaip deivė, ji turi lemtingos galios grąžinti į realybę žmogų, kuris patyrė nepelnytą laimę⁴²⁷. Taigi, visi Tibulo verkšlenimai dėl Nemezidės abejingumo ir žiaurumo jam galbūt yra pelnyti.

⁴²⁴ Aš juk teisybę kalbu, bet kas man dabar iš teisybės? / Jau pagal jos taisykles garbint Amorą turiu.

⁴²⁵ Shoron L. James, *op. cit.*, p. 243 – 244.

⁴²⁶ *Ibid.*, p. 244 – 245.

⁴²⁷ Hans Bierdermann, *Naujasis simbolių žodynas*, Vilnius: Mintis, 2002, p. 285.

6.3. Palyginimas

Propercijus ir Tibulas vadina savo meilužes poniomis (*domina*), o save pačius – nuolankiais jų vergais. Bet atidžiau patyrinėjus galime suprasti, kad tai tik poetų pasirinkta pozicija. Tiek Propercijus, tiek Tibulas su savo *puella* daro, ką nori.

Propercijaus IV knygos 8 elegija itin ironiška. Poeto piešiami vaizdai gyvybingi ir komiški tuo pačiu metu. Propercijus vaizduodamas karietą vadeliojančią ir jį puolančią Kintiją nevengia ją pašiepti: jis išjuokia ją lydintį *nepos* ir nupasakoja juokingą aplinkinių reakciją į staiga pasirodžiusią *domina*. Ši elegija taip pat nešykštėja erotinių elementų, tiek eleginiui herojui bandant užmiršti Kintiją, tiek jam susitaikant su ja. Vis dėlto pagrindinė kūrinio mintis – *domina* galia kyla iš eleginio herojaus nuolankumo. Propercijus gali vaizduoti Kintiją, kaip tinkamas: liūdinčią, kovojančią ar mirusią, bet ji valdo poeto vaizduotę.

Tibulas II knygos 4 elegijoje labiausiai išplėtoja godžios *puella* motyvą. Jis teigia pasiruošęs padaryti viską, kad tik Nemezidė būtų jam prielanki, net perduoti tėvų manus, vogti iš šventyklų ar parsiduoti į vergiją. Eleginis herojus kenčia, nes jo kūryba nesuteikia jam prieigos prie meilužės. Apimtas nusivylimo jis grasina nusižudyti. Bet visi šie jausmingi pareiškimai – ciniški, žvelgiant Nemezidės akimis. Tibulas jai žada šlovę, ne mirtingumą ir santuoką primenančius santykius, kad tik ji liautųsi prašiusi pinigų. Atsižvelgiant į tai, kad poetas nebuvo vargšas (priešingai, nei teigia savo kūryboje) suprantame, kad tikrą galią turi jis. Tiek realiame pasaulyje, tiek vaizduodamas Nemezidę savo eilėse Tibulas turėjo paskutinį žodį.

Išvados

- Propercijaus IV.7 ir Tibulo I. 3 elegijos panašios savo siužetu. Abu mylimieji negali užmigti savo lovose, vienas pakirstas netekties skausmo, o kitas ligos. Jie abu regi praeities, laidotuvių, pomirtinės karalystės vizijas, pasirodančias savo mylimąsias ir laukia susitikimo su jomis ateityje. Abi *dominae* valdo poetų-eleginių herojų mintis. Jos taip pat siejamos su mirties baime bei ateitimi. Kintijos paveikslas šiurpus, o Delijos šviesus ir viltingas. Būtent apie jas sukasi eleginių herojų jausmai ir ateities viltys bei baimės.
- Propercijaus I. 16 elegijoje neįprastai naudojamas paraklausitirono motyva. Užuoat dainavęs prie uždarytų Kintijos durų eleginis herojus kalba pačių durų vardu. Nors nėra aišku, kas yra tas herojus: *exclusus amator* ar pačios durys.
- Taip pat ši elegija gali slėpti kritiką Augusto politikai. Jei Kintiją sutapatinsime su ištikimybės deive *Fides*, tai Propercijus išreiškia nepritarimą nuolat besikeičiančiom politinėm sąjungom 20 m. pr. Kr. Propercijaus skaitytojai būtų įsivaizdavę lyrinio herojaus monologą Kapitolijuje prieš Fidės šventyklos duris.
- Propercijaus I. 16 ir Tibulo I. 6. elegijas jungia paraklausitirono motyvas. Propercijus save vaizduoja kaip duris, o Tibulas siekia jomis tapti. Jo elegijoje piešiamas kietos ir abejingos Kintijos paveikslas. Palyginimai su uola ir geležimi paverčia ją negyvu objektu. Vienintele priemonė galinti sujaudinti Kintiją – eleginio herojaus daina neprasiskverbia pro duris.
- Abu eleginiai herojai liūdi dėl savo *puella* neištikimybės. Bet jei Propercijus smerkia netinkamą Kintijos elgesį ir nerimauja dėl jos reputacijos, tai Tibulas neteisiam Delijos ir viliasi jos artumo.
- Propercijaus I. 3. elegijoje pirmą kartą, turbūt per visą romėnų literatūros istoriją, prabyla pati eleginė mylimoji. Žinoma, nereikia manyti, kad Propercijus perteikia tiesioginius Kintijos žodžius. *Puella* sako tai, ką eleginis herojus trokšta išgirsti: pirmiausia ji apkaltina jį neištikimybe, pabrėžia savo ištikimybę ir vienatvės dėl meilužio abejingumo jausmą. Tokiu būdu, sukuriamas paveikslas, kurio paskirtis sukelti dar didesnį poeto geismą.
- Propercijaus I. 3. ir Tibulo I. 1. elegijose randame idealizuotą mylimosios paveikslą. Propercijus žavisi miegančia Kintija, o Tibulas gėrasi su juo kaime gyvenančios Delijos paveikslu. Abi mylimosios išreiškia susierzinimą: Kintija prabunda ir aprėkia eleginį herojų, o Delija verkia dėl ją paliekančio meilužio. Bet Kintijos pyktis – pavydo ir aistros, o Delijos rauda – atsidavimo ir meilės ženklas. Dėl to visi šiose elegijose randami jų paveikslai yra idealizuoti ir skirti pamaloninti poetą-įsimylėjėlį.

- Propercijaus III. 8. ir Tibulo II. 6. elegijose galima atrasti pykstančios *domina* motyvą. Tik Kintija savo pyktį išreiškia smurtu, o Delija abejingumu eleginiam herojui. Kaip Tibulas kenčia negalėdamas būti su mylimąja, taip Propercijus nerimauja nežinodamas, ką ji galvoja. Kintijos protrūkis nuramina ir sukelia aistrą, o Delijos šaltumas veda eleginį herojų į savižudybę. Iš to galima daryti išvadą, kad ne eleginės mylimosios pyktis, o jos reakcijos stoka sukelia poetui herojui daugiausiai skausmo.
- Propercijaus II. 1. ir Tibulo II. 5. elegijos vaizduoja Romos praeitį bei šlovę. Nors abu poetai teigia neturį gabumų apdainuoti Augusto pergalių, jie parodo išskirtinį meistriškumą. Nenuostabu, kad tokiuose patriotiniuose kūrinuose *puella* praranda savo svarbą. Jos tampa erotikos ir įkvėpimo simboliais, nors aišku, kad poetai nestokoja talento ir be jų. Tačiau jie vis tiek pabrėžia savo mylimųjų svarbą ir jų poreikį.
- Propercijaus IV. 8. elegija – itin ironiška ir žaisminga. Poetas pasakoja norėjęs atsiskirti nuo Kintijos, bet ji įsiveržusi atgal į jo gyvenimą kaip viesulas. Eleginis herojus piešia hiperbolizuotus ir pikantiškus Lavinijaus, puotos ir Kintijos triumfo paveikslus. Šioje elegijoje pateikiami du Kintijos vaizdiniai: *puella*, vykstanti į Lavinijų, ir užsipuolanti eleginį herojų. Nors poetas žavisi Kintijos drąsa pačiai vadelioti karietą ir keliauti nežinoma kryptimi jis pavydžiai išjuokia ją lydintį *nepos*. Mylimajai sugrįžus jis išgyvena baimę, pasididžiavimą ir net Kintijos dievinimą.
- II. 4. elegijoje Tibulas labiausiai išplėtoja godžios *puella* motyvą. Jis bando ją įtikinti, kad jo poezija yra vertingesnė už pinigus. Bet kai elegija nepadedą jam pasiekti Nemezidės, jis kenčia ir atsisako savo kūrybos. Eleginis herojus įvairiais būdais bando paveikti mylimąją, sutinka mylimajai duoti viską, bet ne pinigų. Taip sukuriama priešprieša, nes eleginė mylimoji negali laisvai mylėti, o eleginis subjektas nesijaus mylimas, jei turės susimokėti.
- Eleginėje erdvėje poetai gali daryti su savo mylimosiomis, ką nori. Kaltinti jas neištikimybe, gobumu ir abejingumu, nužudyti ir priversti staiga vėl sugrįžti. Tačiau svarbu atsižvelgti į tai, kad jos valdo jų pasaulį net tuomet, kai poetai-eleginiai herojai bando atsiriboti nuo jų. *Puella* yra poetinis konstruktas, bet per ją atsiskleidžia elegiko kūryba ir talentas.

Literatūros sąrašas

Šaltiniai:

1. Catullus, 1983: *Catullus carmina*, ed. G. P. Goold.
2. Horatius, 1959: *Carmina*, ed. F. Klingner.
3. Ovidijus, 1979, 1990: *Metamorfozės*, vertė Antanas Dambrauskas, Vilnius: Vaga.
4. Ovidius, 1979: *Ars Amatoria*, ed. J. H. Mozley, G. P. Goold.
5. Ovidius, 1977–1984: *Metamorphoses*, ed. F. J. Miller; G. P. Goold.
6. Propertius, *Elegiae*, ed. G. P. Goold, forthcoming.
7. Tibulas, 1993: *Elegijos*, vertė, įžangą ir paaiškinimus parašė Dalia Dilytė, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
8. Tibullus, 1971: *Elegiae*, ed. F. W. Lenz; G. K. Galinsky.
9. Vergilijus, 2015: *Bukolikos. Georgikos. Enėjidė*, vertė Antanas Rukša, Vilnius.
10. Vergilijus, 1989: *Eneida*, iš lotynų kalbos vertė Antanas Dambrauskas, Vilnius: Vaga.
11. Vergilius, 1972: *Eclogae*, ed. R. A. B. Mynors.
12. Vergilius, 1972: *Aeneis*, ed. R. A. B. Mynors.

Mokslinė literatūra:

1. Anderson Scovil, William, 2005: *Defining Genre and Gender in Latin Literature—Essays Presented to William S. Anderson on His Seventy-fifth Birthday*, edited by William W. Batstone & Garth Tissol, Peter Lang.
2. Ball, Robert H., 1983: *Tibullus the Elegist – A Critical Survey*, Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht.
3. Ball, Robert J., (1975): „Tibullus and Vergil’s „Aeneid““, *Vergilius (1959–)* 21, The Vergilian Society, p. 33–42.
4. Bierdermann, Hans, 2002: *Naujasis simbolių žodynas*, Vilnius: Mintis.
5. Bright, David F., 1978: *Haec Mihi Fingebam – Tibullus in His World*, Leiden: E. J. Brill.
6. Butrica, James L., (1974 – 2014): „Propertius 3.8: Unity and Coherence“, *Transactions of the American Philological Association*, 111, 1981, The Johns Hopkins University Press, p. 28–30.
7. Conte, Gian Biagio, 1999: *Latin Literature – A History*, Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press.
8. Dilytė, Dalia, 1993: „Albijus Tibulas ir kiti elegikai“, *Albijus Tibulas, Elegijos*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, p. 5–35.

9. Dee, James H., 1978: „Elegy 4.8: A Propertian Comedy”, *Transactions of the American Philological Association (1974–)* 108, The Johns Hopkins University Press, p. 41–51.
10. Dufallo, Basil, 2007: *The Ghosts of the Past: Latin Literature, the Dead, and Rome’s Transition to a Principate*, Ohio State University Press.
11. Gardner, Hunter H., 2013: *Gendering Time in Augustan Love Elegy*, Oxford University Press.
12. Gold, Barbara K., 1984: „Propertius 3.8: A Self- Conscious Narration”, *Quaderni Urbinati di Cultura Classica New Series* 17, 2, p. 156–164.
13. Green, Ellen, 2000: „Gender Identity and The Elegiac Hero in Propertius 2.1“, *Fallax Opus: Approaches to Reading Roman Elegy* 33, 2 (Summer), The John Hopkins University Press, p. 243– 259.
14. James Sharon L., 2001: „The Economics Of Roman Elegy: Voluntary Poverty, The *Recusatio*, and The Greedy Girl“, *The American Journal of Philology* 122, 2 (Summer), p. 223–253.
15. Janan, Micaela, 2000: *Politics of Desire: Propertius IV.*, University of California Press.
16. Kaufhold, Shelley, 1997: „ Propertius 1. 3: Cynthia Rescripted”, *Illinois Classical Studies*, Vol. 22, University of Illinois Press.
17. Keith, Alison, 2001: *Propertius-Poet of Love and Leisure*, Bristol Classical Press.
18. Lee-Stecum, Pharsia, first published in 1998: *Powerplay in Tibullus – Reading Elegies Book I*, Cambridge University Press.
19. Michalopoulos, Charilous N., 2011: „Feminine speech in Roman love elegy: Prop. 1. 3“, *Leeds International Classical Studies* 10.4, p. 89–92.
20. Murgatroyd, P., 1989: „The Genre and Unity of Tibullus 2.6“, *Phoenix* 43, 2 (Summer), Classical Association of Canada, p. 136–142.
21. Pappas, V., 2016: „Variety in Tibullus 1. 2.“, *Rosetta* 18, p. 48–64.
22. Peirano, Irene, 2002: *The Rhetoric of the Roman Fake– Latin Pseudepigrapha in Context*, New York, Cambridge University Press.
23. Pugh, Syrithe, first published 2010, published by Routledge 2016: *Herrick, Fanshawe and the Politics of Intertextuality Classical Literature and Seventeenth-century Royalism*, London and New York: Taylor & Frensis Group.
24. Potti, Andrea, 2012: „Delia as Nemesis: The Tibullan Mistress Evolved“, *Vexillum the undergraduate journal of Classical and Medieval studies*, Issue 2, Ann Arbor: University Of Michigan, p. 166.

25. Ross, David O., 1975: *Backgrounds to Augustan Poetry – Gallus Elegy and Rome*, London, New York, Melbourne: Cambridge University Press.
26. Sanders Rachel, 2016: *Characters of Love: Propertius and Cynthia in Elegies I*, a thesis for master's degree, University of Kansas.
27. Slavitt, David R.: 2002, *Propertius in Love: The Elegies By Sextus Propertius*; University of California Press.
28. Zimmermann Damer Erika, 2010: *The Female Body in Latin Love Poetry*, a doctoral dissertation, University of Carolina, Chapel Hill.
29. Wyke, M., 2012: „Mistress And Metaphor In Augustan Elegy“, Gold, Barbara K. (ed.), *A Companion to Roman Love Elegy*, Blackwell Publishing.

Santrauka

Darbo tyrimo objektas yra Propercijaus ir Tibulo elegijos. Jame analizuojamas moters paveikslas romėnų meilės elegijoje pagal šešis pagrindinius bruožus. Teigiami moters paveikslo bruožai: ištikimybė, meilė ir sukeliamas įkvėpimas poetui-įsimylėjėliui. Neigiami moters paveikslo bruožai: neištikimybė, pyktis ir poeto-eleginio herojaus valdymas. Taip atskleidžiami eleginės mylimosios ir herojaus santykiai, jų svarba poeto kūryboje. Tyrimas atskleidžia, kad eleginėje erdvėje poetai gali daryti su savo mylimosiomis, ką nori. Jie net kalba savo meilužių lūpomis, priversdami jas sakyti tai, ką nori girdėti kiekvienas vyras. Poetai gali jas kaltinti neištikimybe, godumu ir abejingumu, nužudyti ir priversti staiga vėl sugrįžti. Tačiau svarbu atsižvelgti į tai, kad moterys valdo jų pasaulį, net tuomet, kai poetai bando nuo jų atsiriboti. *Puella* yra poetinis konstruktas, bet per ją atsiskleidžia elegiko kūryba ir talentas.

Eglė Rėklaitytė

The Image of a Woman in Propertius and Tibullus elegies

Summary

The objects of this thesis are the elegies of Propertius and Tibullus. The six main traits of the woman within the Roman love elegy are explored in this work. Positive traits: loyalty, love, and inspiration given to the poet-lover. Negative traits: disloyalty, anger, and control of the poet. Through this the relationships of the elegy mistress and the elegy lover are revealed, as well as the importance in the creative work of poets. The analysis reveals that elegy lovers-poets do with their beloved women whatever they want: they speak through their mistresses's lips, making them said that every man wants to hear. They accused them of disloyalty, greediness and indifference, kill them and then make them suddenly return. However, it is important to recognize that in elegy woman rule man's world, even when poets-lovers try to keep distance from them. *Puella* is a poetic construction, yet creativeness and talent of the poet are revealed through her image.